

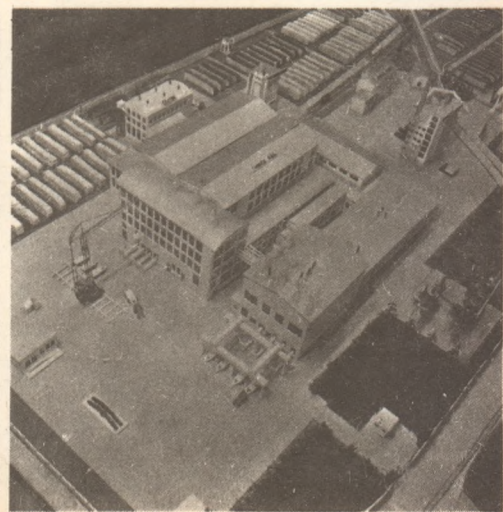
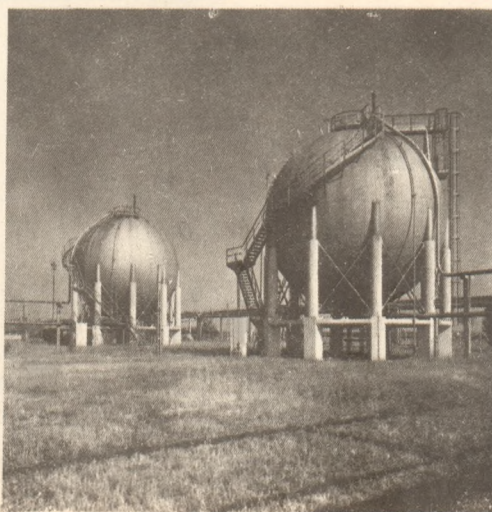
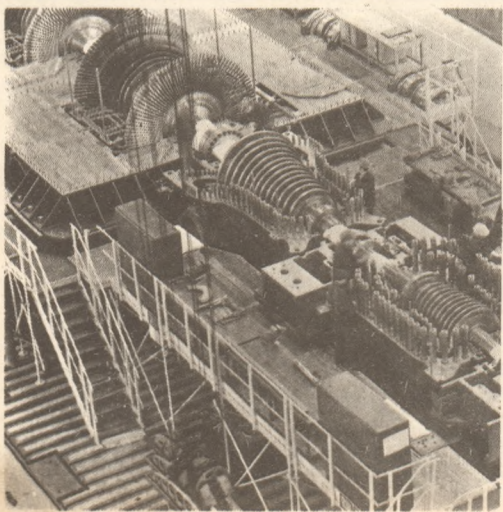
revista economică

33 ^{15-VIII}
1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

Coordonate esențiale în politica de
investiții: eficiență, cheltuieli minime,
termene reduse de execuție

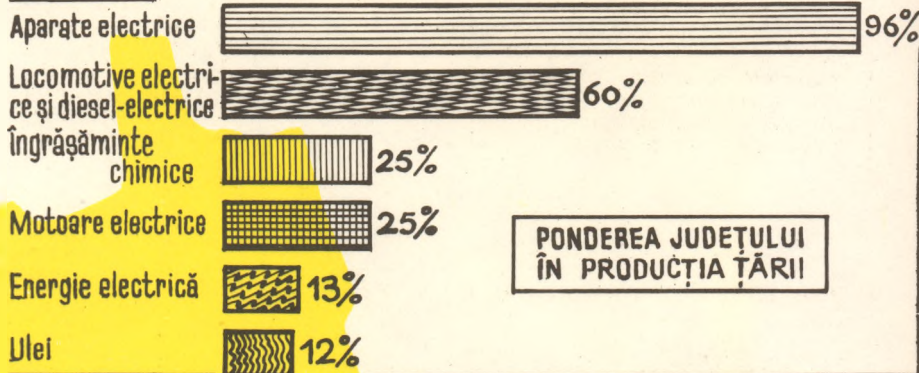

IN CELE trei decenii care au trecut de la eliberarea țării județul Dolj a realizat o intensă dezvoltare economică și social — culturală, proprie întregii economii, întemeiată pe o largă punere în valoare a bogatelor resurse naturale, pe utilizarea rațională a forței de muncă. O astfel de dezvoltare a determinat schimbarea treptată a profilului economic al județului, industriei revenindu-i un rol tot mai important în crearea produsului social.

Prin cheltuirea unor importante fonduri de investiții au fost dezvoltate și modernizate unitățile existente și s-au construit noi obiective importante, între care întreprinderea „Electroputere”, întreprinderea de mașini agricole „7 Noiembrie”, Combinatul chimic, întreprinderea de prefabricate din beton și cea de material rulant, întreprinderile de confecții și de industrializare a laptelui din Craiova, Termocentrala de la Ișalnița, o fabrică de zahăr, alta de ulei etc. Pe această bază producția industrială era în 1973 de 44,7 ori mai mare față de 1950 și de 9,3 ori mai mare față de 1960; ponderea județului în producția industrială a țării a ajuns la 3,3% în 1973, față de 2,3% în 1965.

Județul Dolj deține astăzi un loc primordial în producția unor produse de importanță majoră pentru procesul industrializării socialiste și pentru intensificarea agriculturii. În 1974 aici se realiza 96% din producția de aparate electrice, cca. 60% din producția de locomotive electrice și diesel electrice, peste 25% din cea de îngrășăminte chimice și motoare electrice, 13% din cea de energie electrică, peste 12% din cea de ulei etc. Totodată, la întreprinderea „7 Noiembrie” s-a trecut la asimilarea producției de tractoare.

Graficul nr 2

PONDEREA JUDEȚULUI ÎN PRODUCȚIA ȚĂRII

Caracteristic perioadei viitorului plan cincinal este faptul că industria — a cărei producție va spori cu cca. 80% în 1980 față de 1975 — își va accentua poziția de ramură conducătoare în economia județului, determinând creșterea numerică a clasei muncitoare și sporirea producției materiale. În anii cincinalului vor fi puse în funcțiune aproape 40 obiective productive principale (în total). Dezvoltarea cea mai mare o vor cunoaște ramurile construcției de mașini și chimiei; ponderea acestor ramuri în industria județului, este în 1975 de 37,4%, respectiv 12%. Aceste două ramuri vor beneficia de altfel și de cele mai mari investiții.

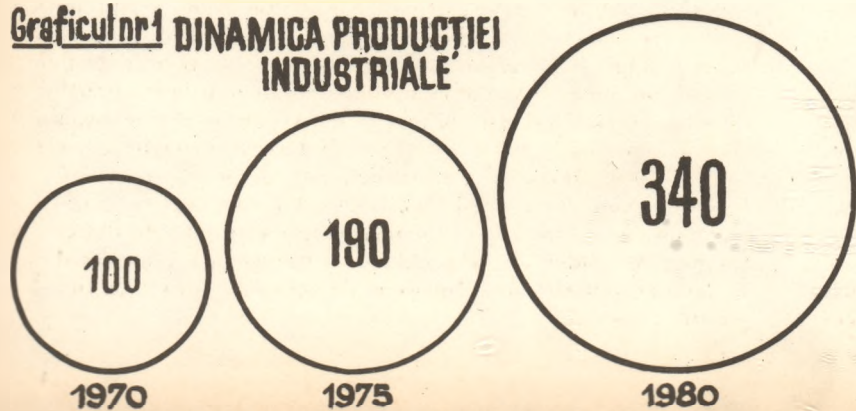
Harta industrială a județului se va îmbogăți în continuare prin construirea unor noi obiective importante, urmărindu-se dezvoltarea industrială, în afara Craiovei, și a altor centre importante ale județului — Băilești, Calafat, Filiași, Segarcea, — în care vor fi amplasate noi obiective.

Cu o pondere de 5% în producția globală agricolă a României (1973) Doljul se situa pe locul 4 între județele țării din acest punct de vedere. Pe întinsele suprafețe agricole se practică o agricultură intensivă, gra-

ție creșterii permanente a gradului de dotare tehnică. În anul 1973 unitățile agricole dispuneau de peste 5700 tractoare, ceea ce înseamnă un număr de cca. zece ori mai mare decât în 1950, și de numeroase alte mașini agricole; în același an au fost folosite aproape 130 000 t îngrășăminte chimice. Pe de altă parte, județul dispune de una din cele mai întinse rețele de irigații din țară; din cele trei mari sisteme de irigații, unul, Sadova-Corabia, a intrat deja în funcțiune, cel de-al doilea, Cetate-Galicea, lucrează cu întreaga capacitate din acest an, iar al treilea se află în construcție. În 1975 sînt irigate peste 200 000 ha, cărora în cincinalul următor li se vor adăuga încă 70 000 ha, ceea ce va însemna mai mult de jumătate din suprafața arabilă a județului. Consolidarea bazei tehnice a permis și va permite în continuare o sporire considerabilă a producției agricole. În anul 1973 volumul global al acestora era de două ori mai mare față de 1960.

În strînsă legătură cu dezvoltarea economică s-au îmbunătățit condițiile de viață ale celor ce muncesc. A crescut numărul populației ocupate în industrie și alte ramuri neagricole și s-au mărit veniturile populației (retribuția medie a personalului a crescut cu cca. 40% în 1973 față de 1965). Craiova a devenit unul din puternicele centre culturale, științifice și de învățămînt ale țării, iar numeroase alte localități și-au ameliorat radical dotarea edilitară. În cincinalul următor se vor construi peste 17 000 apartamente, peste 400 săli de clasă, cca. 4 300 locuri în grădinițe și creșe de copii, cămine, dispensare etc. Progresele din sfera producției se vor răsfrînge astfel pe planul vieții materiale și spirituale, a cărei continuă îmbunătățire constituie obiectivul fundamental al politicii partidului nostru.

Graficul nr 1 DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

Conducătorii întreprinderilor — militanți activi pentru înfăptuirea politicii partidului și statului

I NAINȚAREA țării noastre pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, transformările din baza tehnico-materială ca și din întreaga viață economico-socială impun cu necesitate perfecționarea continuă a formelor și metodelor de organizare și conducere,

utilizarea rațională a resurselor materiale și umane. Bazele civilizației industriale, sistemul raporturilor socialiste, modificările diviziunii sociale a muncii, aplicarea cuceririlor științei și tehnicii, realizarea scopurilor productive și a intereselor individuale capătă sensuri majore numai în condițiile va-

lorificării potențialului uman activ și transformator, cu acțiuni întotdeauna îndreptate conștient spre raționalizarea muncii, spre instituirea unor modalități de conducere și control social apte să contribuie la îmbogățirea personalității umane.

1) Premisele politice ale proceselor de conducere în întreprinderi

ÎN PROCESUL de edificare a orânduirii socialiste multilaterale dezvoltate conducerea în fiecare întreprindere capătă valențe noi. În fiecare compartiment, la fiecare nivel, pentru fiecare conducător, pe orice treaptă ierarhică s-ar afla, ea este și trebuie apreciată ca act politic fundamental. Caracterul politic al conducerii în orice întreprindere implică o serie de premise care-i dau substanță și o dirijează spre realizarea cerințelor societății socialiste.

Este un adevăr indubitabil că politica generală a partidului reprezintă coordonata fundamentală a procesului de organizare și conducere. De aceea, orice act de conducere și organizare, de oricine ar fi înfăptuit, este prin excelență un act politic pentru că aplică în viața politica Partidului Comunist Român de îndeplinire a aspirațiilor și năzuințelor oamenilor muncii. În același timp, conducerea unităților economice este ea însăși ridicată în țara noastră la rangul de politică de partid și de stat, fiind o problemă a întregii societăți.

Remarcabila cuvântare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c. jalonează întreaga activitate a oamenilor muncii din întreprinderile economice. În fiecare colectivitate industrială conducătorii, în ansamblu și individual, sînt chemați să dea viață spiritului revoluționar în muncă, folosirii forței și capacității creatoare a masei de oameni ai muncii pentru realizarea cerințelor înscrise de cincinalul dezvoltării și afirmării ample a revoluției tehnico-științifice. Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice, utilizarea intensivă și buna gospodărire a capacităților de producție, modernizarea și ridicarea calității produselor și a întregii activități tehnico-economice, creșterea productivității sociale a muncii cu 54 la sută într-un ritm mediu anual de 9,1 la sută față de 6,7—7,2 la sută cît prevedeau Directivele, reducerea cheltuielilor materiale de producție în produsul social de la 57,4% la 53,8%, realizarea celei mai mari părți din investiții cu utilaje produse în țară ca urmare a stimulării creației tehnice originale vor conduce la mărirea ponderii industriei în crearea venitului național de la aproape 62 la sută în acest an la peste 68 la sută în viitorul cincinal, antrenînd astfel și dinamizînd toate celelalte ramuri ale economiei, și la o ridicare a nivelului de trai cu un ritm mediu anual de 10,5 la sută.

În aceste condiții ale dezvoltării economice a României conducătorii din întreprinderi nu realizează în exclusivitate cerințe impuse de procesele tehnice, nu sînt numai specialiști în sensul larg al cuvîntului, ci oameni ai muncii care-și valorifică creativ calitățile multiple, le pun în slujba idealurilor nobile ale socialismului.

Sistemul socio-economic, tehnic și politic al întreprinderilor socialiste creează semnificații majore, politice în planul calităților conducătorilor care împreună cu întreaga colectivitate condusă sînt producători și proprietari, au responsabilități economice și sociale, au îndatorirea de frunte să gospodărească, să dezvolte și să apere o parte din averea obștească — temelia rezultatelor mereu superioare pe planul producției, educării și formării omului nou. Liniile de bază ale actului de conducere politică în întreprindere se exprimă și în faptul că majoritatea conducătorilor din întreprinderi, de la șefii de echipă la direc-

tori provin din rîndurile clasei muncitoare, ale țărânimii și intelectualității, au fost profesional și politic educați în anii socialismului. De aceea, este o îndatorire a fiecărui conducător — și covîrșitoarea majoritate o dovedesc în practică — ca la eforturile sociale să răspundă prin valorificarea calităților de care dispune, să se identifice cu sarcinile partidului, cu nevoile și aspirațiile oamenilor muncii.

Conducătorii din întreprinderile economice se confruntă astăzi mai mult ca oricînd cu o multitudine de sarcini nu numai de organizare a muncii, de dirijare a proceselor tehnice și tehnologice, ci și cu forme diverse de cunoaștere și acțiune social-politică și ideologică. În condițiile practicii noastre, calitățile profesionale se îmbină cu cele politice, conducătorii, în marea lor majoritate comuniști, au responsabilități civice și politice deosebite în colectivitățile bazate pe relații socialiste de muncă.

În cuvîntarea la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia magistral că **toți conducătorii, ca membri ai unei colectivități socialiste ...au datoria să acționeze nu numai ca organizatori și conducători ai producției, ci și ca activiști politici, ca militanți pentru înfăptuirea politicii partidului și statului**. Iar pentru realizarea acestor cerințe se impune la fiecare conducător dezvoltarea trăsăturilor personalității lor definite printr-un buchet de calități profesionale, organizatorice și de conducere, politico-ideologice și moral-cetățenești solicitate intens de comandamentele perioadei pe care o parcurgem, caracterizată prin : sporirea eficienței activității productive, dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste, perfecționarea funcționalității structurilor de organizare și conducere, dezvoltarea democrației muncitorești în formele instituționalizate, perfecționarea pregătirii profesional-tehnice de specialitate și de cultură generală, ca și politico-ideologică, sporirea nivelului de competență a oamenilor muncii, creșterea rolului organizațiilor de partid, tineret și sindicale, adăugarea de noi trăsături conștiinței socialiste a celor ce muncesc.

2) Calitățile individuale ale conducătorilor — fundament al selecției și promovării

POLITICA DE CADRE condusă nemijlocit de către Partidul Comunist Român înscrie la loc de frunte problema calităților de care trebuie să se țină seama în selecționarea și promovarea conducătorilor. Activitatea curentă și de perspectivă trebuie să se fundeze mai mult pe cunoașterea aprofundată a calităților politice, profesionale și morale ale celor ce sînt promovați în funcții de conducere nu numai în momentul avansării, ci și după aceea. Hotărîrile Comitetului Central în domeniul politicii de cadre, sarcinile ce decurg din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, Legea cu privire la încadrarea și promovarea personalului în unitățile socialiste, Hotărîrile și legile referitoare la perfecționarea personalului pun accente deosebite pe calitățile celor investiți cu funcții de conducere pentru că orice structură de organizare și conducere este susținută de oameni, depinde de gradul lor de pregătire și competență profesională, de responsabilitatea moral-politică de care dau dovadă în îndeplinirea sarcinilor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la încheierea Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c. sublinia că pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului cincinal viitor este absolută nevoie de afirmarea hotărîtă a spiritului revoluționar în întreaga activitate social-politică, promovarea unui spirit nou de muncă, eliminarea elementelor birocratice, stoparea practicilor subiectiviste în selecția și promovarea cadrelor, intensificarea muncii cu oamenii, educarea în și prin muncă, îmbinarea experienței cadrelor mai în vîrstă cu elanul tineretului. Aceste sarcini de bază pentru fiecare domeniu și colectivitate în parte, sînt întim legate de calitățile conducătorilor. Căci, un post de conducere poate fi ocupat numai de o persoană cu calități deosebite de ale celor pe care-i conduce sau îi va conduce. Personalitatea conducătorului trebuie să fie marcată de calități deosebite deoarece el se află în fruntea unui grup de oameni, a unei verigi organizatorice sau a unei organizații cu drepturi și obligații statuate prin norme de a organiza munca acestora și de a hotări asupra situației indivizilor și colectivității în ansamblu. Numit sau ales, individul capătă statutul de conducător datorită calităților lui. Cercetările realizate de catedra de sociologie de la Academia „Ștefan Gheorghiu“ în peste 90 de întreprinderi industriale, relativ diferite ca profil și cu structuri socio-profesionale diverse, au înregistrat peste 8 000 de opinii ale oamenilor muncii referitoare la calitățile necesare și prezente la cei mai mulți conducători. Din multitudinea acestora notăm: competență profesională și multiple cunoștințe economice, spirit de creativitate, cunoașterea și aplicarea metodelor moderne de organizare și conducere, rapiditate în formularea soluțiilor sollicitate de programele de muncă, ordine și claritate în dispoziții, calități de organizator; să consulte colectivul în subordine și să fie apropiat de oameni, să fie intransigent față de lipsuri și să dovedească combativitate revoluționară față de tot ceea ce ar putea frîna îndeplinirea sarcinilor. Există unanimitate la oamenii muncii în a aprecia că un bun conducător trebuie să se pregătească continuu din punct de vedere politico-ideologic, să-și dovedească prin muncă spiritul de patriotism, să-și valorifice continuu potențialul creator pus în slujba aplicării în viață a politicii partidului nostru.

Practica a validat și relația intrinsecă dintre calitățile conducătorilor și calitățile membrilor colectivului condus. Și, deoarece conducătorul este nu numai o funcție a trăsăturilor individuale ci și a grupărilor pe care le conduce, el trebuie să fie promovat și în funcție de valorile colectivității. Aceasta nu înseamnă micșorarea importanței calităților conducătorilor, ci numai să ne amintim că ei pot avea rezultate mai bune în muncă dacă se ține seama și de caracteristicile personalului pe care-l îndrumă, îi organizează munca, îl controlează și-l educă.

3) Pregătirea și perfecționarea profesională, condiție de bază a realizării sarcinilor

ASTĂZI, la nivelul de înzestrare tehnică de care dispunem în întreprinderile industriale, procesele de producție propriuzise, organizarea și conducerea solicită pe toate fronturile competență profesională sporită. Mai mult, coordonata „calității profesionale“ devine indispensabilă în sistemul raporturilor socialiste de muncă și conducere pentru că cerințele economico-tehnice și social-politice impun pentru un randament sporit continua îmbogățire a cunoștințelor profesionale. Această cerință statuată în legi derivă din evoluția rapidă a cuantumului de informații în special tehnico-științifice. Se apreciază că în zilele noastre procesul de perisabilitate a cunoștințelor dobîndite în școală și chiar după aceea este extrem de accentuat. Unele studii evidențiază că un specialist în tehnică poate pierde în circa 10 ani cunoștințele din specialitatea sa, iar pentru a evita o asemenea „descalificare“ trebuie să-și reînnoiască aproape complet bagajul de cunoștințe tehnice, tehnologice, economice, de organizare și conducere a producției.

Este relevant din cercetările noastre efectuate în întreprinderi industriale că se înțelege și se fac eforturi substanțiale pentru îmbogățirea calităților profesionale prin studiu individual, programe speciale în întreprinderi, cursuri cu scoatere din producție la Academia „Ștefan Gheorghiu“, cursuri post-universitare.

Achiziționarea de noi competențe profesionale are drept urmare o mai bună reușită profesională a fiecăruia, cu consecințe pozitive în organizarea muncii, cu sporuri substanțiale de producție, îmbunătățirea calității produselor, influențează stabilitatea în profesie și în colectivitate. Investigațiile sociologice asupra raporturilor dintre pregătirea și calitățile profesionale necesare proceselor de muncă în întreprinderile industriale au condus la extragerea citorva concluzii și anume: a) lărgirea numărului de programe de pregătire și perfecționarea profesională nu numai pentru personalul unității, ci și pentru conducători; b) urmărirea cu mai multă atenție a conținutului și eficacității în muncă a programelor; c) însușirea mai profundă a unor cunoștințe de psihologie și sociologie a muncii industriale, de ergonomie și știința conducerii pentru toate categoriile de conducători de la șef de echipă la director; d) extinderea cunoștințelor economice și juridice; e) perfecționarea sistemului de documentare și informare științifică, organizarea cu consecvență a învățării limbilor străine care să permită studiul literaturii de specialitate; f) stimularea interesului pentru sporirea continuă a cunoștințelor profesionale și a celor de cultură generală care să permită cadrelor de conducere un „control“ mai eficace asupra muncii productive și a preocupărilor, idealurilor și năzuințelor membrilor colectivului.

Dezvoltarea calităților profesionale și a celor general umane se va regăsi în creșterea producției și productivității muncii, în spiritul novator, în responsabilitatea socială și politică mereu crescute, ca atribute ale definirii conducătorilor din întreprinderi ca specialiști integrați organic în fluxul de valori materiale și spirituale ale etapei actuale de dezvoltare a țării noastre.

4) Conducătorii din întreprinderi și activitatea de organizare și conducere

ÎN ORICARE din sistemele de organizare aplicate în socialism (liniare, funcționale sau combinate — pentru a nota pe cele cu valoare generică) valorile umane sînt direct implicate. Mai ales dacă avem în vedere că ele semnifică ordinea și stabilitatea funcțiilor umane de îndeplinit, sistemele de ierarhii la care participă fiecare individ. Conducătorii sînt chemați să facă să funcționeze toate verigile organizatorice corespunzător tipului de producție, dar și să influențeze conduita personalului, moralul acestuia, atitudini pozitive față de nou, să preîntîmpine eventualele stări conflictuale în structuri date de vîrstă, sex, nivel de instrucție și educație, să elimine elementele birocratice ce pot apărea, deci să organizeze bine munca în sistemul de care răspunde.

Este obligatoriu ca un conducător să dispună de calități de bun organizator care înseamnă planificare riguroasă a muncii fiecăruia, îndrumare și control eficient, disciplină și ordine tehnico-economică, dar și raporturi interumane pozitive. Ne apare aici pe prim plan problema legăturii intrinseci dintre calitățile conducătorului și autoritatea lui în colectivitatea pe care o conduce. În structurile de organizare și conducere, autoritatea ca formă de influență presupune un proces firesc de recunoaștere a calităților conducătorului din partea colectivului de muncă sau de decizie, se constituie ca o puternică forță morală a colectivității. Iar aceasta numai atunci cînd autoritatea rezultă nu numai din atribuțiunile fixate verigii organizatorice sau postului oficial pe care îl deține o persoană, ci se bazează și pe calitățile sale personale. Calitățile de bun organizator, ca fundamente ale autorității, influențează pe de altă

parte întregul comportament al personalului, în condițiile în care sînt dublate de calități profesionale, morale și politice.

Este, credem, de datorîia cadrelor de conducere din întreprinderi de a traduce în viață sarcinile trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara din iulie a.c. referitoare la necesitatea lichidării — acolo unde mai există — a spiritului funcționăresc, birocratic și să se acorde cea mai mare parte a timpului de muncă îndeplinirii unor programe de activitate clare, echilibrate, într-o strînsă legătură cu masele de oameni ai muncii care asigură traducerea în viață a sarcinilor.

Orînduirea socialistă, creînd noi relații de producție, de colaborare și ajutor reciproc, a modificat și rolul și locul conducătorului în întreprindere încredințîndu-i o mare responsabilitate socială, politică și morală ca reprezentant al partidului și poporului. Socialismul a creat un fond de cadre cu calități deosebite care aplică în practică cerințele democrației economice, muncitorești, rezolvă mereu pe un plan superior comandamentele conducerii în formele instituționalizate, pe baza principiului muncii colective. Puterea de decizie în colectivitatea economică nu mai este restrînsă la un singur individ, ci ea a căpătat caracteristici colective permițînd formularea și realizarea în comun a scopurilor. Munca și conducerea colectivă în cadrul comitetelor sau consiliilor oamenilor muncii, al adunărilor generale ale acestora favorizează în cel mai înalt grad organizarea superioară a muncii, prevede direcțiile cele mai bune de acțiune viitoare, creează posibilități superioare de control, autodisciplinare, cooperare și o mai mare responsabilitate individuală și colectivă, modalități deosebite de a formula științific hotărîri, de a lăsa inițiativa și responsabilitatea oamenilor să se exprime nestingherit. Controlul social în cadrul democrației directe, economice din partea clasei muncitoare, participarea intensă și responsabilă a oamenilor muncii la procesele de producție și de conducere promovează pe toate planurile valorile politico-ideologice, profesionale, organizatorice, morale și instaurează un climat în care critica, autocritica și combativitatea revoluționară conduc la o mare responsabilitate socială și individuală. Totuși, în colectivitățile de muncă economice mai apar și situații negative de încălcare a principiilor democratice, de escamotare a virtuților muncii și conducerii colective. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea cu primii secretari și secretarii cu problemele organizatorice ai comitetelor județene de partid și ai municipiului București, a explicat clar condițiile care favorizează asemenea situații. Secretarul general al partidului sublinia că: „Unele din neajunsurile pe care le avem se datoresc faptului că nu ne ocupăm suficient de asigurarea tuturor sectoarelor cu cadre capabile, bine pregătite din toate punctele de vedere, atît profesional, cît și politic, cu spirit de răspundere și calități organizatorice... Încă nu facem o selecție corespunzătoare a cadrelor în sensul hotărîrilor și al legii. Nu verificăm suficient cunoștințele și calitățile oamenilor, pentru a-i selecționa și promova în raport cu capacitatea lor de a soluționa problemele. Nu procedăm așa cum prevăd hotărîrile de partid și legile de a supune cadrele unor concursuri și verificări, precum și aprecierii lor de către masele de oameni ai muncii“. Deci nerespectarea cu strictețe a hotărîrilor partidului, a legilor privind încadrarea și promovarea, graba unora, pripeala, subiectivismul, relațiile neprincipiale, omiterea criteriilor fundamentale, cum ar fi pasiunea revoluționară și spiritul de sacrificiu, competența profesională și calitățile organizatorice, valorile morale, facilitează apariția în unele întreprinderi a unor conducători cu trăsături specifice unor tipuri nedorite de colectivitate de muncă socialistă. De aceea conducerea partidului insistă de fiecare dată ca prin politica de cadre să se asigure oamenii cei mai capabili din toate punctele de vedere, apți să conducă pe ceilalți oameni ai muncii spre realizarea cerințelor progresului în toate domeniile.

5) Valorile moral-politice și activitatea conducătorilor din întreprinderi

ESTE DE ACUM O AXIOMĂ că toți conducătorii trebuie să se caracterizeze prin calități moral-politice deosebite. Pentru membrii societății noastre acestea sînt înscrise în Codul

principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, aprobat de Congresul al XI-lea al Partidului. Profilul etic al conducătorilor de întreprindere cuprinde devotamentul față de cauza partidului, patriotism fierbinte, dăruire și disciplină în muncă, spirit de dreptate, cinste și atitudine intransigentă față de orice tentativă de prejudiciere a avutului obștesc, simțul echității și respect față de legalitate, modestie, grijă pentru tînăra generație, viață de familie exemplară. Ei, în primul rînd, sînt chemați, să aibă atitudini ferme în combaterea egoismului, fătărniceii, lașității, neprincipialității, lingușelii, tendințelor de căpătuială, străine eticii comuniste și deci eticii conducătorului. De aceea, viața și răspunderea cu care sînt investiți îi obligă să fie totodată exemplul personal, valorile moral-politice ale personalității lor fiind fermentul dinamizator și nucleul în jurul căruia se va organiza conștiința morală a tuturor indivizilor. Ei pot să reprezinte, în condițiile grijii permanente pentru unitatea dintre vorbă și faptă, idealul moral și exemplul de dăruire politică pentru membrii colectivității, să fie veritabili educatori. Dubla calitate de conducător comunist cere pentru fiecare mobilizarea eforturilor constructive de respectare neabătută a îndatoririlor statutare, executarea cu simț de răspundere a hotărîrilor partidului și statului și ale organizației din care face parte. Prin calitățile lor intrinseci, profesionale, organizatorice și de conducere, moral-politice conducătorii din întreprinderi au obligația să participe la întreaga muncă politico-ideologică condusă de comitetele de partid. Prin răspunderile, competența și experiența lor ei sînt primii chemați în colectivitate să militeze pentru o infuzie de spirit novator, să ia parte activă la acțiunile organizațiilor de partid, U.T.C. și sindicat, să critice dar să-și facă și autocritica în chip comunist. Autoritatea și maturitatea lor politică trebuie să-i facă să acționeze ca propagandiști de frunte, să fie capabili să explice hotărîrile partidului, problemele teoretice și practice ale construirii societății socialiste multilateral dezvoltate.

Multitudinea sarcinilor profesionale, organizatorice, politice și educative poate fi realizată numai dacă conducătorii din întreprinderi dispun de solide cunoștințe politico-ideologice. Tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: „Oricît de bun specialist ar fi cineva — și noi avem nevoie de specialiști și trebuie să insistăm pentru ridicarea cunoștințelor de specialitate — nu va putea fi conducător acela care nu se preocupă de ridicarea nivelului său politic-ideologic. El poate fi un bun specialist, poate fi un bun funcționar, dar nu un conducător politic. Or, noi avem nevoie de conducători politici, cu o temeinică pregătire marxist-leninistă, ideologică, teoretică“.

Cunoașterea învățăturii marxist-leniniste, a politicii partidului ca aplicare creatoare a acesteia la condițiile concrete ale țării noastre permite cunoașterea tendințelor de acțiune a legilor sociale, formează caractere revoluționare, forjează conștiințe socialiste. Însușirea ideologiei partidului trebuie însă să se concretizeze în fapte, fiecare să-și dovedească atașamentul față de cauza socialismului prin muncă. Relația dintre însușirea ideologiei marxist-leniniste, acțiunea practică și conștiința revoluționară este excepțional subliniată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la încheierea Plenarei din iulie a.c.: „**Avem nevoie de oameni cu o înaltă conștiință revoluționară — iar conștiința nu se capătă decît în luptă, în muncă, pe baza însușirii concepției revoluționare marxist-leniniste, materialist-dialectice“.**

Activitatea concretă a conducătorilor din întreprinderi de autoperfecționare continuă profesională și politico-ideologică va conduce întotdeauna la rezultate superioare în producție, la perfecționarea raporturilor de muncă, va ajuta acțiunea de mare răspundere socială a dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor muncii care-și pun cunoștințele și elanul constructiv în slujba pregătirii continue a patriei socialiste.

conf. univ. dr. I. VELEA
Academia „Ștefan Gheorghiu“

**ECONOMIE
NATIONALĂ**

Cincinalul 1976 - 1980: orientări, ritmuri, eficiență

**INVESTIȚIILE
ÎN NOUL CINCINAL (II)**

dr. Mihai DIAMANDOPOL
președintele Băncii de Investiții

● **ASIGURAREA UNEI EFICIENȚE ECONOMICE ÎNALTE — DIRECȚIE FUNDAMENTALĂ A POLITICII DE INVESTIȚII** Prin rolul lor important de fundament și de factor propulsor al creșterii economico-sociale, investițiile au în mod permanent o contribuție însemnată la avântul general al societății noastre, la obținerea unor ritmuri înalte de creștere. Datele de mai jos sînt concludente în acest sens.

	Ritm mediu anual de creștere %	
	1966—1970	1971—1975
— Volumul investițiilor	11,4	12,9
— Produsul social	8,7	11,5
— Venitul național	7,7	12,6
— Producția globală industrială	11,9	14,0

Se observă că în actualul cincinal, ritmul anual de creștere a produsului social și a venitului național pe ansamblul economiei s-a apropiat cu mult de cel al investițiilor; pentru prima dată venitul național are o rată de creștere mai înaltă decît aceea a produsului social, iar producția globală industrială devansează creșterea investițiilor. În industrie, ramură conducătoare în economie, s-au înregistrat indici de eficiență tot mai mari. (1950=100) :

	1960	1965	1970	1973
1. Fonduri fixe în ramura industrie	225	357	664	932
2. Producția globală industrială	340	649	1100	1690
3. Venitul național creat în industrie	372	710	1300	1900
4. Eficiența globală a fondurilor fixe (rîndul 2 : rîndul 1)	1,51	1,82	1,66	1,72
5. Eficiența netă a fondurilor fixe (rîndul 3 : rîndul 1)	1,65	1,99	1,96	2,04

În timp ce față de anul 1950, fondurile fixe din ramura industriei au crescut pînă în 1973 de 9 ori, producția globală a crescut de 16 ori și venitul național produs în această ramură de 19 ori. Reiese că la o creștere de un procent fonduri fixe s-a obținut o sporire de 1,8 procente la producție, respectiv de 2,1 procente la venit național.

▼ Astfel de indici incununează ampla activitate politico-organizatorică a partidului nostru la scara întregii economii, preocuparea sporită a factorilor de răspundere de pe toate eșaloanele economiei pentru utilizarea tot mai bună a fondurilor de investiții ale societății.

Deosebit de important este să luăm în seamă imperatiile obținerii unei eficiențe economice mai înalte a investițiilor în următorul cincinal, înlăturarea acelor practici care din păcate mai există și care influențează negativ realizarea acestei sarcini. Așa după cum s-a subliniat la Congresul al XI-lea al partidului „Realizarea programului de investiții în cincinalul următor cere măsuri hotărîte pentru lichidarea neajunsurilor care se mai manifestă în acest domeniu. Trebuie eliminate cu desăvîrșire fenomenele de risipă, cheltuirea nerațională a fondurilor, asigurându-se creșterea eficienței tuturor investițiilor”¹⁾.

Ritmurile medii anuale de creștere prevăzute pentru cincinalul următor sînt ceva mai reduse în comparație cu cele din actualul cincinal; ele se situează totuși la un nivel destul de ridicat. Referindu-se la o bază de pornire mult sporită față de trecut, masa absolută a acestor indicatori va întrece cu mult realizările din anii 1971—1975. La aceasta în mod sigur se vor adăuga rezervele multiple pe care mersul îndeplinirii planurilor le va scoate la iveală și le va mobiliza.

O primă cerință indicată de documentele Congresului, este aceea de a nu se mai admite realizarea de noi capacități industriale decît după ce spațiile de producție existente sînt încercate în mod corespunzător, iar mașinile și utilajele aflate în dotarea unităților în funcțiune sînt utilizate integral.

În condițiile în care satisfacerea necesităților reale de înregistrare a economiei naționale, și în primul rînd a industriei, cu o bază tehnico-materială tot mai puternică și mai modernă în vederea înaintării cit mai rapide, practic și în mod obiectiv este limitată de volumul resurselor materiale, de forță de muncă și de mijloacele financiar-valutare existente de care dispu-

nem în actualul nostru stadiu de dezvoltare; este imperios necesar ca înainte de a se trece la realizarea de noi obiective economice, să folosim integral, intensiv, dotarea existentă. Așa cum s-a arătat la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, în anul 1980 aproape 70% din producția industrială se va realiza în capacitățile existente la finele anului 1975. Numai utilizînd intensiv capacitățile de producție putem asigura judicioasă folosire a fondului național de dezvoltare economico-socială, o eficiență sporită a fondurilor investite, putem repartiza în industrie și în alte domenii vitale resursele stringent necesare pentru viitorul țării. Este demn de subliniat că buna utilizare a capacităților existente a fost ceea ce pe care anul trecut, s-a obținut întregul spor de producție față de anul 1973 la o serie de furnale, cuptoare Martin, la instalații pentru producerea acidului sulfuric, coloane pentru sinteza amoniacului, la mașinile de tras geamuri și la mașinile pentru fabricarea hirtiei. În același timp trebuie să se țină seama și de posibilitățile insuficient utilizate, ca de exemplu în domeniul mașinilor-unelte de prelucrare a metalelor, în care indicele de utilizare a fondului de timp disponibil în acest an se menține la un nivel nesatisfăcător. Cu prilejul avizării investițiilor, s-a constatat de asemenea că — îndeosebi la lucrările de dezvoltare și la achizițiile de utilaje cu valori individuale mai reduse — factorii răspunzători nu analizează întotdeauna posibilitățile de obținere a sporurilor de producție planificate prin utilizarea deplină a capacităților existente. Ca urmare a analizelor făcute, în acest an ca și în anii precedenți băncile finanțatoare nu au putut aviza favorabil un număr însemnat, de ordinul suteilor, de astfel de lucrări.

● **ELIMINAREA SUPRADIMENSIONĂRII CONSTRUCȚIILOR — CALE IMPORTANTĂ DE REDUCERE A CHELTUIELILOR.** În ce privește utilizarea spațiilor de producție, într-o acțiune de control desfășurată în anul 1974, organele de control ale Băncii de Investiții au constatat la diverse întreprinderi industriale existența unor spații construite destinate producției, nefolosite sau folosite necorespunzător, însumînd 201 600 metri pătrați. Din acestea, a fost utilizată efectiv o suprafață de 126 800 mp; suprafața neutilată la care termenele prevăzute au expirat însumează 18 000 mp din care trei pătrimi în industria construcțiilor de mașini-unelte și electrotehnice și în economia forestieră și industria materialelor de construcții. Ulterior, în cadrul altei acțiuni, organele băncii au mai identificat spații productive construite nefolosite sau folosite în alte scopuri, în suprafață totală de 70 900 mp, la 52 de întreprinderi industriale. Asemenea cazuri s-au constatat la Întreprinderea Electromiș-Timișoara (3 055 mp în hala principală de producție), ca urmare a supradimensionării inițiale a halei, la Întreprinderea de articole de sticlărie — București (1 000 mp), la Întreprinderea de materiale izolatoare — Berceni (o hală industrială de 6 400 mp și alta de 2 200 mp au fost construite cu destinația de spații de depozitare).

Cazurile enumerate sînt suficiente pentru a ilustra și o altă direcție importantă a eforturilor necesare pentru utilizarea cu mai multă eficiență a fondurilor de investiții alocate și anume **îmbunătățirea în continuare a muncii de proiectare, urmărirea cu mai multă strictețe de către proiectanți a indicațiilor date în această direcție de conducerea partidului și statului nostru, cu privire la valorificarea suprafețelor deja construite, nefolosite sau folosite necorespunzător, prevenirea construirii de noi spații care nu se justifică economic și reducerea costului construcțiilor și investițiilor.**

Eliminarea supradimensionării construcțiilor care scumpește inutil lucrările, care duce la un consum foarte mare de materiale de construcții, inclusiv de metal, la cheltuieli suplimentare de exploatare, adoptarea de soluții constructive ușoare și ieftine, cu economisirea fierului-beton, a cimentului, construcțiilor metalice și altor materiale, folosirea în comun a utilităților pe platformele industriale, îndesirea construcțiilor pe platformele existente, reducerea pe astfel de căi a ponderii cheltuielilor pentru construcții în totalul investițiilor, constituie în ultimii ani obiect de preocupare pentru marea majoritate a colectivelor de proiectanți. Rezultatele de ansamblu se vădesc în faptul că din 1971 și pînă la finele anului 1974, ponderea lu-

¹⁾ Nicolae Ccaușescu, Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., Editura politică, p. 60.

erărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor a scăzut cu 8%, un aport însemnat la această realizare aducându-l proiectanții din institutele de proiectare ale industriei constructoare de mașini, Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, Ministerului Industriei Ușoare, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Cu toate succesele obținute, în aducerea la îndeplinire a acestor sarcini, trebuie relevat că sînt încă rezerve importante de diminuare a efortului de investiții. Organele de expertiză, avizare și control identifică însemnate exagerări cu prilejul expertizării și avizării documentațiilor tehnico-economice și verificării devizelor de execuție — construcții nejustificate, lucrări supradimensionate, soluții constructive grele și costisitoare, lucrări supraevaluate în raport cu prețurile și tarifele legale. Numai la lucrările de dezvoltare a întreprinderii de mașini grele — București, au fost reduse, în faza de avizare, suprafețele prevăzute a se construi la hala de turnare lingouri cu 3 300 mp, la hala forjă grea cu 5 343 mp, la hala de turboagregate cu 2 600 mp etc. Tot astfel, la întreprinderea de utilaj greu — Brăila au fost reduse, cu prilejul avizării, înălțimea halei fabricii de utilaj industrial, suprafața halei la fabrica de escavatoare (concomitent cu modificarea structurii halei) și suprafețele depozitelor. Reduceri de suprafețe prevăzute a se construi, redimensionări de drumuri sau platforme etc. s-au mai efectuat și la alte unități ca: dezvoltarea zăcămintului cuprifera Moldova Nouă, întreprinderea de izolatori electrici Tîrgu-Seuiesc, dezvoltarea întreprinderii A.M.I.T. București, Fabrica de tricotaje Moldova Nouă etc.

● **PREGĂTIREA DIN TIMP ȘI EXIGENTĂ A NOILOR INVESTIȚII.** Există deci suficiente rezerve de reducere sensibilă a ponderii cheltuielilor de construcții-montaj în totalul investițiilor, astfel încît sarcina de plan corespunzătoare să fie îndeplinită exemplar în cincinalul următor, o parte tot mai însemnată a fondurilor de investiții urmînd să fie folosită pentru dotarea economiei cu utilaje și instalații de producție.

În legătură cu dotarea economiei cu utilaje, este de remarcat că, în condițiile ritmului deosebit de înalt al creșterii investițiilor productive, și ale creșterii greutății specifice a utilajelor în totalul investițiilor de 40,3% în 1970 la 43,4% în 1973, industria națională reușește să participe într-o proporție însemnată (70,2% în 1970 — 72% în 1973) și cu utilaje de înalt nivel tehnic, la îndeplinirea programului de investiții. Cu așt mai puțin justificată apare „goana” unor întreprinderi, centrale și ministere după instalații complexe și utilaje din import, presiunile care se fac pentru obținerea aprobărilor și fondurilor valutare respective, pentru ca apoi o mare parte din utilajele respective să nu poată fi contractate, ori să fie contractate cu termene de livrare necorespunzătoare, să fie livrate cu mari întârzieri. Nu au fost rare nici cazurile în care instalații complexe sau alte utilaje achiziționate cu mare efort valutar, să nu realizeze integral parametrii tehnico-economici din contracte, după punerea în funcțiune a capacităților. Așa, de exemplu, la adaptarea laminorului nr. 1 pentru laminarea sîrmei de cupru de la „Industria sîrmei” — Cîmpia Turzii, producția proiectată în 1974 la sîrma de oțel s-a realizat în proporție de numai 71% datorită funcționării necorespunzătoare a instalației livrate de o firmă străină de specialitate. De asemenea, la fabricile de plăci fibro-lemnose de la combinatele de prelucrare a lemnului Sebeș și Focșani și instalațiile de la întreprinderea de produse carbunose, parametrii garanțiați de furnizorii externi nu s-au confirmat în exploatare. Astfel de situații fac și ele imperios necesar ca cea mai mare parte a investițiilor să o realizăm cu utilaje tehnologice și de construcții produse în țară, inclusiv echipamentele de automatizare și electronice, aparatura de măsură și control, calculatoare. Trebuie trecut cu hotărîre, așa după cum arată secretarul general al partidului la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, la o abordare cu totul nouă a problemelor investițiilor, a aportului pe care industria noastră națională trebuie să-l dea la îndeplinirea marelui program de investiții.

Ca și în alte domenii de activitate, dar cu implicații cu atît mai însemnate cu cît resursele angajate și efectele scontate sînt comparativ deosebit de mari, factorul timp joacă un rol de prim ordin în investiții. A pregăti, a începe execuția și a pune în funcțiune cît mai repede noile capacități de producție, constituie, de asemenea, premise necesare pentru inserierea în coordonatele eficienței economice. Pregătirea din timp și exigență a noilor investiții s-a dovedit a constitui cea mai bună garanție a dării în funcțiune în timp scurt și în condiții optime a noilor capacități.

Față de trecut, s-au făcut unele progrese, în ce privește asigurarea studiilor tehnico-economice și a documentației de execuție, dar nu am atins încă stadiul în care să avem pregătite la nivel corespunzător aceste documentații, cu acel avans în timp care să permită executanților organizarea și planificarea corespunzătoare a forțelor și mijloacelor de execuție. Se mai încep lucrări înainte de definitivarea studiilor tehnico-econo-

mice. Există încă întârzieri și neajunsuri calitative în documentații. Trebuie insistat mai mult decît pînă acum pentru ca în documentațiile prezentate la avizare să fie abordate mai multe variante de rezolvare a problemei, să fie aprofundate în mod complex problemele de amplasament. Este necesar să se acționeze cu fermitate pentru crearea de platforme industriale unice și compacte care asigură economisirea de teren. Indicatorii tehnico-economici propuși numai rareori sînt comparați cu cei obținuți la capacități similare în funcțiune. O atenție sporită trebuie acordată analizei încadrării și influențelor noii capacități în economia și finanțele ramurii (subramurii), precum și gradului de folosire a capacităților și spațiilor construite existente. Mai pătrund în avizare documentații în care nu se analizează, cu exigența necesară, problemele legate de asigurarea cu materii prime și materiale, de desfacere a producției pe piața internă și externă. Obținerea acordurilor și a avizelor trebuie realizată în mare parte în mersul elaborării și definitivării documentațiilor printr-o colaborare a factorilor ce au sarcini în această privință. În general, partea tehnică și tehnologică a proiectelor este mult mai complet rezolvată, în schimb, problemele economico-financiare apar — prin felul cum sînt tratate de proiectanți — în rol de „cenușăreasă”, deși rostul lucrurilor este ca prin soluțiile tehnice și tehnologice de construcție și de exploatare să se asigure — în mod temeinic demonstrat — obținerea de rezultate economice și financiar-valutare superioare, exprimată atît în ce privește producția și acumulările bănești pe unitatea de fonduri fixe, aportul valutar, cît și în ce privește creșterea continuă a productivității muncii, înnoirea și modernizarea producției, îmbunătățirea continuă a calității producției în comparație cu rezultatele obținute la capacitățile existente. Neclarificarea în timp util a problemelor de felul celor arătate determină întârzieri în perfectarea documentațiilor necesare, în aprobarea acestora și începerea lucrărilor. Cît de mult se cere îmbunătățită activitatea de proiectare în direcția menționată, o arată și faptul că numai în primii 4 ani ai actualului cincinal, organele centrale de sinteză și băncile specializate care au avizat investițiile, au stabilit — cu acordul titularilor de plan — importante economii de fonduri de investiții, concomitent cu îmbunătățirea unor indicatori de eficiență: cheltuieli la 1 000 lei producție, venitul net și nivelul rentabilității, cursurile de revenire etc. Nu peste tot s-a înțeles că la investiții se poate recurge numai după ce au fost epuizate toate celelalte modalități de sporire ori de modernizare a producției.

● **ASIGURAREA STUDIILOR TEHNICO-ECONOMICE ȘI A DOCUMENTAȚIEI DE EXECUȚIE.** Elaborarea unor studii tehnico-economice cît mai bune, în mare măsură depinde de tema de proiectare, act care declanșează concepția de realizare a investiției, lucrare de mare importanță a căreia titularii și beneficiarii trebuie să-i acorde întreaga atenție. De asemenea, consiliile tehnico-economice pot aduce o contribuție însemnată în această privință.

O problemă mereu actuală rămîne modul de contractare și livrare a utilajelor tehnologice pentru investiții. Necesitatea soluționării cauzelor care provoacă întârzieri în livrarea utilajelor este cu atît mai stringentă cu cît neasigurarea lor la timp și în ordinea cerută de procesul de montaj, provoacă imobilizări de fonduri în alte utilaje în stoc și mai ales în lucrări de investiții neterminate, nedate în funcțiune la termen. Nu sînt rare cazurile de nepunere în funcțiune la termen a unor obiective datorită lipsei de utilaje sau cauzurile în care de foarte multe ori acestea zac luni de zile fără utilizare din cauza livrării lor înainte de termen în mod nejustificat, ori din cauza activității necorespunzătoare a antreprenorului. Și în mod ciudat, datele pe economie confirmă că nepunerile în funcțiune au loc în condițiile în care atît furnizorii de utilaje cît și organizațiile de construcții îndeplinesc planurile lor de producție globale și de construcții montaj pe total economie sau pe principalele ministere.

Trebuie menționat că miliarde de lei producție și acumulări bănești intră cu întârziere în circuitul economic național ca urmare a faptului că datorită unor cauze multiple și deosebit din cauza neasigurării la timp a utilajelor din țară și din import, sau a stadiilor de construcții necesare, capacități de producție industrială importante intră în funcțiune după expirarea termenelor planificate. Pe perioada de depășire a termenelor planificate, fondurile de investiții cheltuite, resursele materiale și de forță de muncă încorporate rămîn „înghețate” în ziduri și instalații inerte, economia națională este lipsită de aportul lor productiv. Acest lucru contravine cerințelor de bază ale imperativului de eficiență care în domeniul investițiilor presupune restituirea către societate cu începere de la o dată cît mai apropiată de momentul investiției și într-un termen cît mai scurt a sumelor cheltuite.

Pentru asigurarea unei ordini desăvîrșite și a unei eficiențe maxime în realizarea investițiilor — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României — trebuie

definitivate în cel mai scurt timp amplasamentele lucrărilor prevăzute în viitorul cincinal, precum și tehnologiile ce se vor aplica la noile obiective. Pe această bază vor putea fi perfectate cât mai grabnic studiile tehnico-economice. Folosindu-se tehnologiile pe care le cunoaștem, se poate trece la contractarea din timp a utilajelor necesare evitându-se întârzierile în asigurarea lor sau stocarea pe șantiere pe durate îndelungate.

Ca instrument important de reducere a termenelor de execuție și de punere în funcțiune a capacităților de producție și a fondurilor fixe, care constituie o premisă preponderentă a ridicării eficienței, este concentrarea resurselor materiale de muncă și financiare în cadrul șantierei cu termen de punere în funcțiune și hotărâtoare pentru economia națională. Concentrarea mijloacelor în cadrul acestor obiective obligă organizațiile de construcții să utilizeze mai bine capacitățile lor productive, uzinele constructoare de mașini să forțeze pregătirea și livrarea utilajelor, organele de aprovizionare să asigure din timp șantierele cu resursele materiale necesare. Acționându-se în mod susținut pentru soluționarea din timp și în mod convergent a problemelor legate de elaborarea și aprobarea temei de proiectare, de stabilirea amplasamentelor și a tehnologiilor, de fundamentarea studiilor tehnico-economice, pentru contractarea la timp a utilajelor și construcțiilor și pentru respectarea termenelor convenite de livrare a mașinilor și echipamentelor, precum și pentru executarea lucrărilor, se va putea obține reducerea duratelor de execuție și de dare în funcțiune a noilor capacități de producție cu avantaje în folosul întregii economii. Acest lucru se impune cu necesitate deoarece factorul timp exercită o presiune puternică asupra întregii vieți economice. După cum se știe pretutindeni există o veritabilă întrecere pentru a câștiga timp. În ce privește țara noastră această problemă capătă o și mai mare importanță, iar în domeniul investițiilor ea se pune și mai acut. De aceea, sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat în legătură cu modul de pregătire și de desfășurare a lucrărilor de investiții să fie cât mai grabnic îndeplinite.

● CONCENTRAREA RESURSELOR MATERIALE, DE MUNCĂ ȘI FINANCIARE. Desigur, accelerarea executării dării în funcțiune a noilor capacități de producție se poate realiza și prin îmbunătățirea mai pronunțată a metodelor de lucru în construcții, a materialelor de construcții și activității ce se depune în acest sector. Așa cum s-a indicat și la Congresul al XI-lea al partidului, se cere sporit gradul de industrializare a lucrărilor. Aceasta se poate realiza prin „mutarea” multor activități de pe șantiere în industrie și ateliere, șantierele căpătând tot mai mult caracterul unor unități de montaj al elementelor constructive, tot mai complexe și integrate ale construcției, produse în întreprinderi specializate. Această acțiune va determina și schimbarea caracterului „tradițional” al unor materiale și unelte de lucru folosite încă pe un număr de șantiere, va stimula folosirea mai eficientă a utilajelor de construcții perfecționate, creșterea calificării și stabilizarea forței de muncă, organizarea lucrului în mai multe schimburi, generalizarea acordului global, îmbunătățirea pronunțată a gospodăririi materialelor pe șantiere.

O contribuție însemnată la reducerea imobilizărilor de fonduri de investiții și la desfășurarea mai eficientă a lucrului pe șantiere în tot cursul anului, o pot aduce — așa cum a dovedit practica ultimilor ani — planificarea și executarea volumelor de lucrări și îndeosebi a punerilor în funcțiune în mod e-

nunțată a realizărilor procentuale lunare ale planului anual de construcții-montaj, care în 1971 prezentau virfuri accentuate în ultima lună a fiecărui trimestru.

Apar necesare stăruințe și mai pronunțate pentru creșterea volumului de realizări fizice și valorice de investiții și de construcții, precum și a numărului de capacități de producție planificate și realizate în prima parte a anului și îndeosebi în trimestrul I, trimestru atît de propice terminării montajelor și efectuării probelor în spații închise.

● REALIZAREA PARAMETRILOR TEHNICO-ECONOMICI APROBAȚI. Latura finală și esențială a eficienței investițiilor o constituie realizarea indicatorilor (parametrilor) tehnico-economici aprobați, după darea în funcțiune a capacităților de producție. În fond, prin documentația tehnico-economică elaborată și aprobată, fiecare minister sau centrală industrială titulare de investiții se angajează în fața societății ca în urma cheltuirii resurselor de investiții alocate să obțină anumite rezultate concrete în producție, rentabilitate, productivitatea muncii etc. astfel încît fondurile avansate să fie restituite națiunii în timp cât mai scurt și să se realizeze acumulări suplimentare în vederea continuării pe scară tot mai largă a procesului reproducției socialiste lărgite. Sînt multe capacități noi care realizează la termen sau chiar înainte de termen parametrii de eficiență proiectați. Din păcate însă, sînt și obiective economice noi, la care rezultatele economico-financiare obținute se situează sub nivelul indicatorilor din documentațiile tehnico-economice aprobate. Cauzele unor astfel de situații constau deseori în neluarea din timp — încă din faza inițială a execuției investițiilor — a măsurilor pentru ca forța de muncă calificată, materiile prime, materialele și utilitățile, desfacerea produselor să fie asigurate în mod corespunzător pînă la intrarea în producție a noilor unități.

Adeoseori sînt aduse în discuție, în legătură cu unele neajunsuri privind realizarea la timp a parametrilor proiectați, circumstanțe conjuncturale ca acelea legate de modificări în nivelul sau structura cererii pe piața internă sau externă, în nivelul unor prețuri etc. Fără a nega caracterul obiectiv al unora din aceste greutăți, ne putem desigur gîndi și la modul în care s-a făcut prospectarea pietelor, la felul și profunzimea cu care s-a studiat tendința prețurilor etc. înainte de a supune spre aprobare documentația tehnico-economică pentru investițiile în cauză.

Pentru a stimula îmbunătățirea situațiilor arătate este necesar, după părerea noastră, ca rezultatele economico-financiare ale întreprinderilor constructoare de mașini și ale organizațiilor de construcții, precum și ale beneficiarilor de investiții, în funcție de care se dau anumite drepturi personalului de conducere și tehnico-administrativ, să fie apreciate după felul în care își îndeplinesc sarcinile privind planul de producție cît și după felul în care se achită de obligațiile contractuale și asigură punerile în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați.

★

Referindu-se la sarcinile organelor de sinteză privind creșterea eficienței întregii activități economice, la recenta plenară comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: „Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, celelalte organe de sinteză să vegheze la gospodărirea cu maximă eficiență în fiecare întreprindere, a amortizărilor, a veniturilor constituite din beneficii, precum și a sumelor alocate de la buget, Organele financiare și bancare trebuie să asigure dimensionarea fondurilor financiare la nivelul optim pentru desfășurarea în condiții de economicitate maximă a activității întreprinderilor. În general se impune ca sistemul nostru financiar să desfășoare o activitate mai plină de răspundere pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i revin potrivit legilor. Organele financiare, Ministerul Finanțelor, băncile trebuie să joace un rol mai activ la desfășurarea activității economice, în gospodărirea judicioasă a mijloacelor, în reducerea cheltuielilor de producție, în creșterea mai substanțială a veniturii naționale”. Aceste cuvinte constituie pentru aparatul băncii încă una din acele prețioase orientări și îndrumări pe care secretarul general al partidului le-a dat drept linie de urmat în activitatea sa de zi cu zi, de analiză și avizare, de finanțare și creditare, de control și sprijinire a unităților economice. Ele dau în același timp un suport mai consistent poziției și rolului pe care organele băncii sînt chemate să-l aibă în procesul gospodăririi fondurilor destinate realizării amplului program de investiții. În lumina acestor sarcini, lucrătorii băncii trebuie să îndeplinească cu simț de răspundere sporit îndatorirea de a întări munca sa, imprimînd analizelor și avizărilor pe care le fac, deschiderilor de finanțări și eliberărilor de fonduri, controlului pe care îl exercită un pronunțat caracter preventiv, de preîntîmpinare a risipei sau ilegalităților, în vederea întăririi disciplinei și ordinii în acest domeniu complex al realizării investițiilor, precum și pentru realizarea și darea în funcțiune la timp a noilor capacități de producție și atingerea la termenele stabilite a parametrilor proiectați.

	1971	1974		1971	1974
ianuarie	4,0	4,7	iulie	7,2	8,8
februarie	5,9	6,8	august	8,3	8,5
martie	9,5	8,9	septembrie	10,8	9,3
aprilie	7,4	8,6	octombrie	7,1	8,1
mai	7,8	9,0	noiembrie	8,0	7,6
iunie	10,3	9,9	decembrie	13,0	9,2

În ce privește esalonarea punerii în funcțiune a capacităților, situația este de asemenea îmbunătățită, atît pe seama unei mai bune planificări cît mai ales a unei mai echilibrate realizări (procente):

	Total capaci- tăți	din care :			
		trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
Plan					
1971	100	5,8	17,0	18,3	58,9
1974	100	8,6	24,1	30,6	36,7
Realizări					
1971	100	14,5	23,6	23,6	38,3
1974	100	16,1	26,7	23,9	33,3

chilibrat pe fiecare lună. În ce privește execuția, datele din primii patru ani ai actualului cincinal arată o aplăzire mai pro-

CREȘTEREA EXPORTURILOR —

sarcină de răspundere, factor de progres

INVESTIGAȚIE „R. E.”

ECONOMIA MODERNA își apreciază valorile realizate — alături de gradul de satisfacere a cerințelor beneficiarilor interni — prin rezultatele dobândite în schimburile economice internaționale. Lucrările Planului comun al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c. subliniază în acest sens, ca o sarcină de o deosebită importanță, necesitatea creșterii producției la export care, alături de diminuarea importurilor, să asigure un comerț exterior dinamic, echilibrat și eficient, de care depinde într-o măsură crescândă transpunerea în viață a programului de dezvoltare economică-socială a patriei, asigurarea competitivității produselor noastre nu numai în țară, ci și în străinătate.

Așa după cum releva în cuvîntarea ținută cu acest prilej, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „în comerțul exterior, pe primul plan trebuie să stea problema producției, a organizării corespunzătoare a muncii, a realizării termenilor la timp și în condițiile de calitate cerute de contracte”. Alături de prospectarea temeinică și continuă a pieței externe, toate aceste direcții de acțiune au fost definite ca necesare pentru asigurarea valorificării superioare a resurselor materiale ale țării și muncii poporului nostru.

Livrări suplimentare destinate exportului...

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, onorarea obligațiilor contractuale față de partenerii străini și creșterea exporturilor sînt strîns condiționate de rezultatele obținute în desfășurarea activității productive. Din acest punct de vedere, în perioada primelor 7 luni din acest an, dacă ne-am referi numai la datele prezentate în tabelul nr. 1, putem aprecia că s-au obținut rezultate bune. Planul producției marfă a fost îndeplinit și depășit — cu o singură excepție: rezultate bune s-au obținut și în realizarea prevederilor indicatorului productivității muncii la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, Întreprinderea „Strungul”-Arad și Întreprinderea mecanică Roman etc. Rezultate favorabile pe linia realizării unei producții eficiente, cu cheltuieli de producție situate la nivelul sau sub prevederile indicatorului cheltuielilor la 1000 de lei producție-marfă au dobîndit cele trei puternice unități economice constructoare de mașini.

Situația prezentată a făcut posibil ca la sfîrșitul semestrului I din acest an, în condițiile unor creșteri substanțiale ale planului pentru export față de perioada corespunzătoare a anului trecut, prevederile din numeroasele contracte cu partenerii externi să fie respectate. Analiza noastră a urmărit să surprindă însă și modul în care întreprinderile analizate au acționat pentru îndeplinirea planului la export în luna iulie, perioadă care marchează începutul celui de-al doilea semestru, o etapă importantă a acestui an. În acest sens, se poate sublinia că în multe unități economice (Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, Întreprinderea „Strungul” Arad, „Unirea” Cluj-Napoca și Întreprinderea mecanică Roman), livrările la export au depășit prevederile.

O evaluare a situației în ansamblu permite să evidențiem că fluxul exporturilor s-a desfășurat normal în majoritatea cazurilor, mult amplificat față de anul trecut. Beneficiarii din R. D. Germană, R.P. Polonă, Anglia, Italia, Franța, S.U.A. ș.a. — în total din peste 35 de țări — au primit la termen și de calitate corespunzătoare strungurile Carusel sau mașinile de alezat și frezat contractate cu Întreprinderea de mașini-unelte și agregate Bucu-

rești. De asemenea, strungurile paralele cu diametre de pină la și peste $\varnothing$ 600 fabricate la Întreprinderea „Strungul” Arad au sporit prestigiul produselor românești în U.R.S.S., R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, Austria, Belgia, Franța, Grecia, Olanda ș.a. Livrările de mașini de găurit, de frezat și mașini de rabolat cu cuțit mobil produse de „Înfrățirea” Oradea au fost bine primite de partenerii din U.R.S.S., R. P. Ungară, Australia, Elveția, Franța, Iran, S.U.A., Turcia etc. De aprecieri bune peste hotare s-au bucurat și mașinile și utilajele pentru industria textilă realizate la Întreprinderea „Unirea” Cluj-Napoca, precum și mașinile-unelte grele și utilajele pentru industria lemnului produse la Întreprinderea mecanică Roman.

...și modalități concrete de acțiune

OBTINEREA acestor rezultate, a însemnat pentru fiecare colectiv din întreprinderile analizate transpunerea în realitatea producției a unor complexe planuri de măsuri. Acțiunile întreprinse pentru îndeplinirea și depășirea planului la export au fost, fără îndoială, multiple. Ne vom opri însă asupra citorva aspecte semnificative.

1. **Asimilarea de produse noi, cu caracteristici tehnico-economice situate la nivelul celor mai bune realizări înregistrate pe plan mondial** a reprezentat o pirghie importantă de sporire a producției destinate exportului. Au fost însușite în producție noi tipuri de mașini orizontale de alezat și frezat, strunguri Carusel cu afișaj de cote, mașini de frezat cu comandă program, cu afișaj și poziționare a cotelor, strunguri cu ghidaje de oțel aplicate, noi tipuri de mașini de filat bumbac și lînă pieptănată și multe altele. Toate aceste produse au caracteristici în stare să satisfacă cele mai exigente pretenții ale partenerilor străini.

2. **Ridicarea calității produselor destinate exportului și în general a întregii producții** s-a situat de asemenea în centrul atenției. Centrala industrială de resort a întreprins ample acțiuni de analiză a calității pieselor turnate la Întreprinderea mecanică-Roman, de exemplu, a strungurilor de la Arad, a subsansamblelor din cadrul mașinilor de extrudare a maselor plastice în cadrul Întreprinderii mecanice-Suceava, precum și la Întreprinderea de mașini-unelte și

agregate București, la Întreprinderea mecanică-Sibiu etc.

Deși, evident, calitatea producției se hotărăște în procesul direct al producției, urmărind să amplifice și să intensifice barierele în calea unor eventuale produse de calitate necorespunzătoare, constructorii de mașini-unelte, mecanică fină și scule au suplimentat cu peste 100 numărul standurilor de probă prevăzute a fi realizate și introduse în procesul verificărilor calității produselor pentru 1975.

Examînînd produsele realizate se poate spune că **estetica industrială și marca fabricii** au devenit din „noțiuni-ornament” adevărate instrumente cu care colectivele de muncă acționează efectiv în realizarea produselor lor și în crearea unor premise pentru suplimentarea producției la export. O altă experiență demnă de relatat o constituie extinderea întocmirii — în condiții grafice superioare — a unor cataloage de piese de schimb, realizate conform solicitărilor partenerilor.

- **CONCORDANȚA PREVEDERI-REALIZĂRI**
- **REZULTATELE — LA NIVELUL GRADULUI DE ÎNZESTRARE ?**
- **CUM POATE FI SPORITĂ PRODUCȚIA LA EXPORT**
- **IDENTIFICAREA UNOR REZERVE CE POT FI ATRASE ÎN CIRCUITUL PRODUCTIV**
- **MĂSURILE STABILITE ÎN CONFRUNTARE CU SARCINILE CREȘTERII EXPORTURILOR**

Rezerve potențiale și măsuri de valorificare

PREZENTAREA rezultatelor obținute în perioada primelor 7 luni ale acestui an, permite **evidențierea** — alături de realizările bune dobîndite — și a unor importante rezerve.

Perfecționarea funcționării mecanismului cooperărilor în producție reprezintă cert o primă necesitate. Dat fiind că în domeniul producției de mașini-unelte și mecanică fină la realizarea unui utilaj complex competitiv cooperarea reprezintă nu numai o cerință a tehnologiei, dar și a eficienței, problema capătă dimensiuni majore. Atenția se cere în primul rînd îndreptată spre eliminarea întârzierilor cu care — în unele cazuri — mai sînt livrate o serie de piese turnate, instalații electrice de către unii parteneri interni.

De asemenea, se cere acționat cu mai multă hotărîre pentru **eliminarea întârzierilor în asimilarea unor subsansamble**, fenomen care se mai manifestă — e drept în puține cazuri — chiar și în unele întreprinderi ale Centralei de mașini-unelte, mecanică fină și scule.

În cadrul recentelor adunări ale oamenilor muncii, alături de rezultate bune a fost totodată evidențiat faptul că în unele întreprinderi ritmul mediu anual de creștere a exporturilor nu a reflectat posibilitățile reale, nu a fost pe măsura condițiilor tehnice și materiale, a potențialului uman

existent. Uneori a existat o mai mare preocupare pentru realizări globale decât pentru îndeplinirea sarcinilor la export. Totodată nu sînt de neglijat nici unele deficiențe în prospectarea și studiul piețelor, activitate care nu a avut un caracter sistematic, consecvent, pe unele piețe desfășurîndu-se sporadic. În acest sens trebuie relevat și faptul că unele întreprinderi cu comerț exterior au încă o slabă legătură cu realitatea producției din întreprinderi, acționează insuficient pentru a cunoaște permanent cerințele pieței externe.

Eliminarea operativă a cauzelor semnalate, precum și a altora, reprezintă rezerve reale de sporire a producției destinate exportului. Este de datoriu fiecărui colectiv de muncă — dat fiind că există reale posibilități — să facă dovada sporită a capacității de a depăși unele greutăți, de a crea toate condițiile pentru creșterea contribuției pe care fiecare lună de producție o aduce la realizarea și suplimentarea prevederilor planului anual de export.

Eliminarea operativă a situațiilor semănătoare unor rezultate bune în transpunerea în viață a planului la export și în vederea creșterii substanțiale a livrărilor externe, în prezent dar și pentru 1976, se cer aplicate, în continuare, măsuri adecvate de natură să valorifice la un nivel superior potențialul creativ și rezervele existente.

● În întreprinderile producătoare de mașini-unelte pentru 1975 trebuie perfecționate, iar pentru anul viitor întocmite programele de colaborare interuzinale precum și graficele de încărcare a utilajelor pe locuri de muncă, secții, ateliere și unități economice corelate cu prevederile planului fizic. În acest sens, așa după cum se apreciază în cadrul ministerului de resort, este necesar ca pînă la 30 septembrie a.c. să fie definitivat programele de colaborare și cooperare pe an și trimestre. Centrala industrială va trebui să acorde un sprijin mai activ, pentru ca pe baza datelor prezentate de întreprinderi să se acționeze neîntîrziat în vederea contractării integrale a tuturor pozițiilor din planul de cooperare.

● Creșterea gradului de valorificare a materiei prime, rămîne în continuare în 1975 și pentru 1976 o importantă direcție de acțiune. În toate întreprinderile vor

Tabelul nr.1

Realizarea sarcinilor din planul la export și a altor indicatori în unele întreprinderi

	Plan export 7 luni 1975 7 luni 1974	Realizări față de plan			Cheltuieli la 1000 lei produc- ție marfă (7 luni)
		Export (luna marfă iulie)	Producția (7 luni)	Producti- vitatea muncii (7 luni)	
Întreprinderea de mașini-unelte și agregate-București	124,7	102,0	102,0	103,3	99,7
Întreprinderea "Strungul" Arad	270,4	101,0	100,4	100,3	100,0
Întreprinderea "Înfrățirea" Oradea	139,7	80,0	101,3	98,4	99,7
Întreprinderea "Unirea" Cluj-Napoca	700,0	141,0	83,8	98,7	107,6
Întreprinderea mecanică Roman	700,0	106,0	101,3	102,9	110,0

trebui desfășurate acțiuni pentru încădrarea în consumurile planificate, identificarea soluțiilor pentru reducerea normelor și a indicilor de consum de materii prime, extinderea înlocuitorilor și folosirea deșeurilor, normarea integrală a consumului. În acest sens se impun acțiuni hotărâte pentru aplicarea măsurilor stabilite de Comitetul Politic Executiv, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri în ședința comună din 9 august 1975 privind colectarea și valorificarea deșeurilor și a resurselor secundare de materii prime și materiale.

Pe această bază, la care se adaugă și necesitatea accelerării procesului de asimilare în producție a noilor tipuri de mașini-unelte, vor putea fi și trebuie reexaminat cererile de importuri pentru reducerea lor la minimum necesar. Tot în această direcție se cere sporit însă aportul acțiunii de autoutilitare, de atragere a stocurilor care mai există în unele întreprinderi în circuitul productiv, precum și de încărcare în trei schimburi a utilajelor care nu lucrează în acest regim și sînt afectate producției la export.

● Intensificarea acțiunilor de prospectare a pieței interne și externe, în vederea mai bune adaptării a producției la cerințele beneficiarilor, iată o altă prin-

cipală și necesară modalitate de afirmare și penetrare a produselor românești în circuitul economic mondial. Este o sarcină de o deosebită importanță, atît pentru specialiștii din cadrul întreprinderilor producătoare, din centrala industrială, precum și a lucrătorilor din comerțul exterior, ca în echipe comune să realizeze studii aprofundate, veridice și operative asupra cerințelor partenerilor externi pentru ca la export producția să fie corespunzător orientată spre produse solicitate pe piața mondială, cu contractare asigurată.

Dirjecțiile de acțiune sînt numeroase. Prezentarea lor — chiar și parțială — este de natură să creeze o imagine asupra eforturilor pe care industria noastră le face pentru ca produsul românesc să-și găsească un loc de frunte pe scara valorilor internaționale. Aceasta presupune însă, în continuare, muncă și acțiuni ferme pentru sporirea producției, ridicarea nivelului ei competitiv, îndeplinirea exemplară a clauzelor din contractele cu partenerii externi, într-un cuvînt creșterea — cantitativă și calitativă — a produselor destinate exportului. Este o contribuție de calitate necesară ridicării nivelului de trai al poporului nostru.

Bogdan PĂDURE

DIN CRONICA ÎNTRECERII

23 AUGUST
XXXI

BILANȚ ÎNSUFLEȚITOR ÎN ÎNTÎMPINAREA MARIÎ SĂRBĂTORI

● Formațiile de lucru de la minele Vulcan, Petrila, Uricani și Tebea au extras și furnizat unităților beneficiare din țară, peste prevederile de plan aferente perioadei care a trecut din acest an, mai mult de 64 000 tone cărbune energetic și cocsificabil.

● În cadrul unităților carbonifere ale Combinatului minier — Ploiești au fost

depășite cu aproape 10 000 tone sarcinile de plan ale perioadei care a trecut de la începutul anului. Prin finalizarea unor lucrări, la minele Filipeștii de Pădure și Sotînga au fost deschise noi orizonturi, punîndu-se în valoare o importantă rezervă exploatabilă de lignit.

● Muncitorii, tehnicienii și inginerii din unitățile Întreprinderii miniere Hunedoara au dat în plus peste 20 000 tone minereu de fier și însemnate cantități de concentrat feros, dolomită metalurgică și alte produse în valoare de aproape 17 milioane lei.

● Formațiile din unitățile Centralei minereurilor din Deva au realizat de la începutul anului o producție suplimentară de 69 milioane lei peste sarcinile de plan. Sporul producției miniere s-a obținut pe seama creșterii cu 11% a productivității muncii față de sarcina stabilită pentru anul în curs.

● Minerii din Bălan au ridicat la 13 000 tone producția de minereu cuprifer extras și prelucrat peste sarcinile de plan. În abataje au fost introduse metode moderne de exploatare cu productivitate

întărită. De la începutul cincinalului și pînă în prezent, minerii din Bălan au realizat un plus de producție de 263 000 tone minereu exploatat și prelucrat.

● Intensificînd ritmul întrecerii desfășurate în cinstea zilei de 23 August, laminoriștii de la Combinatul siderurgic — Hunedoara au reușit să realizeze în fiecare zi din luna aceasta în medie cite 495 tone de laminate peste sarcinile de plan. Ei au majorat la 60 000 tone cantitatea de laminate finite dată peste prevederi de la începutul anului.

● În cadrul Întreprinderii mecanice din Cimpina, unitate specializată în producerea de echipament pentru extracția fierului, a ieșit de pe benzile de montaj cel de-al 3-lea milion de tije de pompare fabricate aici, producție care întrece substanțial prevederile planului la zi. Competitivitatea acestora a făcut să fie cunoscute și apreciate în peste 20 de țări în care se exportă.

„În următorul plan cincinal, în centrul activității întregului nostru partid a ministerelor, centralelor și întreprinderilor, a tuturor oamenilor muncii trebuie să stea lupta pentru ridicarea continuă a calității producției — cerință de importanță vitală a economiei noastre naționale”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din cuvântarea la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975).

RIDICAREA CONTINUĂ A CALITĂȚII PRODUSELOR — OBIECTIV ESENȚIAL ÎN PROCESUL CREȘTERII ECONOMICE

Dumitru NICULESCU

— inspector general de stat — Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calității Produselor

ASITUA sub semnul calității întregul cincinal 1976 — 1980, reprezintă un obiectiv esențial al procesului creșterii economiei moderne românești a cărui realizare presupune elaborarea și adoptarea unei strategii adecvate de acțiune. Magistrul definite în documentele celui de-al XI-lea Congres al partidului și în cadrul Plenarei Comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie 1975, orientările strategice necesare conturează cu claritate prioritățile, concentrează eforturile pentru realizarea unei producții de calitate, care să satisfacă pe deplin exigențele consumatorilor, obligațiile contractuale față de partenerii externi. Sint acțiuni de natură să sporească competitivitatea, să întărească prestigiul internațional al produselor noastre, să constituie baza trainică a ridicării nivelului de trai al poporului. În toate întreprinderile, în cadrul recetelor adunării ale oamenilor muncii, problemele calității producției și ale produselor realizate s-au situat pe primul plan al dezbaterilor și al angajamentelor asumate, ca principală modalitate de valorificare superioară a resurselor și a inteligenței proprii, de potențare a realizărilor obținute, de sporire a competitivității produselor realizate și,

implicit a producției pentru export. De altfel, aceste preocupări au fost amplificate de realizările deosebite pe care oamenii muncii le-au dobândit în cinstea zilei de 23 August.

Preocuparea pentru ridicarea calității produselor are un caracter de permanență. Realizările prezentului reprezintă garanția îndeplinirii exigențelor și dimensiunilor sporite pe care le dobîndește această problemă în perspectivă.

În ilustrarea fațetelor multiple ale problematicii calității produselor în viitorul cincinal și a modalităților concrete de acțiune pentru soluționarea lor favorabilă în întreprinderi, ne-am oprit asupra citorva din aspectele esențiale:

- CALITATE — ÎNCĂ DIN FAZA DE PROIECTARE ;
- PRODUSUL COMPETITIV : REFLECTARE A PROGRESULUI CONTEMPORAN ;
- RESPECTAREA TEHNOLOGIEI — CONDIȚIE OBLIGATORIE A CALITĂȚII ;
- CUM SE VA INTENSIFICA CONTROLUL DE CALITATE ? ;
- PERFECTIONAREA ORGANIZĂRII ȘI COMPETENȚEI C.T.C.

Realizările prezentului — rezultanta unor acțiuni... de calitate

ANUL 1975, parte integrantă a actualului cincinal pe care ne-am angajat să-l realizăm înainte de termen, reprezintă totodată și o punte de legătură către perioada 1976—1980. Ca urmare, analiza rezultatelor obținute în domeniul sporirii calității produselor în perioada care s-a scurs din ianuarie, prezintă o importanță deosebită în pregătirea realizării sarcinilor de perspectivă și identificarea căilor de acțiune prioritare ce trebuie avute în vedere în continuare pentru viitorul cincinal. Astfel, pentru a ilustra doar câteva aspecte se poate spune că au fost adoptate programe de îmbunătățire a calității produselor, menite ca alături de promovarea produselor noi cu performanțe superioare să întărească ordinea și disciplina în producție, să asigure stabilitatea proceselor de fabricație.

În ce privește activitatea de control a calității produselor, pornind de la necesitatea identificării din timp a cauzelor perturbatorii, accentul principal s-a pus pe exercitarea unui control activ, cu caracter preventiv și nu constatativ, prin sporirea exigențelor și participarea efectivă a inspectorilor la omologarea noilor produse și la o succesiune de verificări asupra fiabilității mijloacelor de producție. Acționînd în acest mod, s-au obținut o serie de rezultate bune, cu implicații favorabile în rezolvarea sarcinilor curente dar și de perspectivă.

1. Fără îndoială, se cuvine în primul rînd menționată realizarea unei creșteri substanțiale a ponderii produselor de calitate superioară în totalul producției ce se realizează pe mai multe clase de calitate. Față de anul trecut, de exemplu, această pondere a fost depășită în primele

6 luni a.c. la produse metalurgice, produse din lemn, chimice, la materiale de construcții, bunuri de larg consum ș.a. De asemenea, față de sarcinile de plan, ponderea produselor de calitate superioară în totalul producției s-a realizat în semestrul I din 1975 la marea majoritate a produselor. La produse de primă importanță pentru economia națională (tablă mijlocie și groasă de anumite dimensiuni, P.A.L., P.E.L., fire bumbac, anilină ș.a.) au fost înregistrate chiar depășiri, multe din ele substanțiale.

În aceeași ordine de prioritate este necesar a fi semnalate și realizările deosebite privind asimilarea și introducerea în fabricație a unor noi produse, modernizarea unor tehnologii de fabricație, atingerea unui nivel de calitate competitiv pe piața mondială.

2. Calitatea înaltă a produselor realizate pentru partenerii externi a reprezentat o altă realizare considerabilă a eforturilor desfășurate în numeroase întreprinderi. Astfel — pentru a nu folosi decît un singur exemplu — datorită în bună măsură calității superioare a produselor în cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele — a fost realizată o creștere importantă a exportului total în acest an față de perioada corespunzătoare din 1974.

3. Au fost realizate în numeroase întreprinderi prevederile programelor privind dotarea cu standuri de probă, pentru efectuarea probelor edificatoare înainte de livrarea produselor la beneficiari (motoare de 35—80 CP la „Tractorul” Brașov, cazanul bloc abur la Întreprinderea de cazane mici și arzătoare Cluj-Napoca, compresoare de aer la Întreprinderea „23 August” București etc.).

4. Au fost asigurate uniformitatea și precizia măsurătorilor prin verificarea a circa 96 mii etaloane și a peste 75 mii apa-

rate de măsură și control de precizie ridicată.

Desigur, prezentarea rezultatelor obținute nu exclude menționarea unor deficiențe care se mai manifestă în unele întreprinderi. Astfel de situații nedorite se datoresc în primul rînd practicii de a lansa uneori în fabricație produse pe bază de documentații care mai conțin unele imperfecțiuni de concepție, constructive sau tehnologice. La aceasta se adaugă în unele unități economice — e drept puține la număr — introducerea în fabricația de serie a unor produse fără efectuarea omologării. O „contribuție” o are totodată — acolo unde asemenea neajunsuri se manifestă — și introducerea în procesul de producție a unor materii prime necorespunzătoare, fără o recepție exigentă.

În fine, lipsa în cadrul unor unități economice a standurilor de probă pentru încercări funcționale și de fiabilitate, trebuie să conducă la mobilizarea sporită, în continuare, a eforturilor pentru ca nici un utilaj, nici o mașină, nici un produs să nu mai fie livrat de producători fără o minuțioasă verificare calitativă.

Strategia calității în cincinalul 1976 — 1980

LA Plenara Comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României din 21—22 iulie a.c., secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia faptul că în vederea ridicării calității produselor în cincinalul 1976—1980 „va trebui perfecționată activitatea de proiectare a produselor, asigurată respectarea riguroasă a disciplinei tehnologice, realizarea tuturor produselor în strînsă concordanță cu normele tehnice, cu cerințele progresului tehnic contemporan. Se impun totodată, intensificarea controlului de calitate

Tabelul nr.1

Tenderea producției de calitate superioară în totalul producției realizate pe mai multe clase de calitate și unele produse principale în anul viitorului cincinal

P r o d u s u l	A n u l	
	1976	1980
Tablă subțire și bandă lată din oțel	99,5	99,7
Tevi din oțel fără sudură	95,5	96,0
Tuburi beton armat centrifugat	98,0	98,0
Fire rejon	87,5	87,5
Fibre polinitril acrilice	90	90
Fire pollesterice textile	90	91
Fire tip bumbac	94,7	95,2
Tesături tip lână	97,7	98,0
Tesături tip mătase	97,5	97,9
Cauciuc sintetic	96,0	96,0
Fenol	99,2	99,3
Acetonă	100	100

în întreaga economie, verificarea riguroasă a performanțelor produselor".

Transformarea obiectivelor strategiei globale în sarcini concrete în fiecare întreprindere, se realizează prin elaborarea programelor de îmbunătățire a calității produselor, acțiune care va trebui să fie definitivată pe termene și responsabilități concrete până în luna septembrie a.c. pentru 1976, și până în octombrie a.c. pentru întreaga perioadă 1976—1980.

În general se poate spune că realizarea strategiei globale privind creșterea calității în viitorul cincinal presupune elaborarea și aplicarea unor substrategii parțiale adecvate.

I Produsul: innoire, modernizare, diversificare

● CREȘTEREA ponderii produselor de calitate I (superioară) în totalul producției ce se realizează pe mai multe clase de calitate urmează să sporească substanțial în 1980 față de rezultatele dobândite în 1975. Datele prezentate (tabelul nr. 1) evidențiază pregnant faptul că la produse de importanță deosebită pentru nevoile economiei naționale și ale producției pentru export se poate constata încă din 1976 o pondere foarte ridicată a producției de calitate superioară, o accentuare a nivelului calitativ al majorității produselor în 1980.

Obținerea unor asemenea rezultate, va fi mult facilitată prin accelerarea procesului de scoatere din fabricație a unor produse pe măsură ce acestea se învechesc și înlocuirea lor cu altele având caracteristici tehnico-funcționale, economice și estetice superioare.

● Realizarea integrală a prevederilor planului de asimilare de produse noi, re-proiectarea mașinilor și utilajelor și introducerea tehnologiilor moderne, reprezintă și pentru cincinalul viitor aspecte deosebit de importante, organic legate de sporirea calității produselor. Încă din anul 1976 vor fi revizuite standardele existente la o anumită gamă de produse.

Programele de măsuri adoptate, complementate în viitor cu alte acțiuni și măsuri vor permite ca în întreg cincinalul 1976—1980 să fie elaborate sau îmbunătățite circa 700 de standarde, în majoritatea lor privind produse ale industriei constructoare de mașini, din industria energetică, siderurgică, ușoară, alimentară etc.

Și în ce privește introducerea și extinderea noilor tehnologii cu influențe directe asupra sporirii calității produselor exemplele sînt numeroase. Astfel se vor urmări în continuare îmbunătățirea proprietăților fizico-mecanice a oțelurilor destinate organelor de asamblare, producerea unor sortimente de țevi de calitate supe-

rioară. La mașinile și utilajele pentru construcții terasiere, de drumuri, de exemplu, se va acționa în așa fel ca să se reducă nivelul zgomotului la excavatoare hidraulice. În obținerea unor articole tehnice din cauciuc, la combinatele de specialitate din Pitești, Jilava, Brașov, va fi realizată pînă în 1976 o îmbunătățire a rețelelor de fabricație. Și acestea nu sînt decît cîteva exemple...

II Materia primă: surse și destinații

ÎN PROBLEMA ridicării calității, la producător o deosebită importanță o are materia primă. Ținînd seama de această cerință, industria noastră realizează și rezultatele vor fi mult amplificate în viitorul cincinal, materiile prime și materialele la care ponderea producției de calitate superioară în totalul producției realizate pe mai multe clase de calitate fiind corespunzătoare unor nivele realizate pe plan mondial. De pildă, în obținerea fontei de primă fuziune, în 1976 va fi utilizat la fabricile de aglomerare minereu de calitate (mărunt, omogenizat și de granulații 0—8 mm) pentru asigurarea constantei calitative a aglomeratului. De asemenea, vor fi îmbunătățite substanțial caracteristicile unor laminate finite pline (sirmă) pentru producția unor betoane precomprimite de calitate superioară. Va fi impulsionată și realizarea de fibre polinitrilacrilice cu noi comonomeri în scopul sporirii calității fibrelor și fibrelor chimice.

Experiența noastră și cea existentă pe plan mondial confirmă că obținerea la producător a unor produse de calitate I nu trebuie întotdeauna și exhaustiv condiționată de cerința ca absolut toate materiile prime necesare să fie de calitate superioară. Esențial este ca producătorii, ținînd seama de cerințele beneficiarilor să desfășoare o politică în funcție de materiile prime existente pentru a le valorifica în produse de calitate superioară. Apare necesar în acest sens, ca toți cei ce lucrează în activitatea de creație să-și sporească eforturile în direcția diversificării produselor în așa fel încît toată materia primă disponibilă să fie valorificată în produse de calitate superioară. Aceasta implică însă eliminarea hotărîtă a unor practici tradiționaliste — care mai persistă pe alocuri — de a utiliza invariabil aceleași materii prime pentru obținerea cărora cu orice preț, se făcea, și nu rareori, apel la importuri. Este necesar însă, să se acționeze cu fermitate în continuare pentru a fi revăzute produsele, pentru a fi mai bine utilizate toate materiile prime existente, fără ca aceasta să dăuneze calității.

Devine imperios necesar ca fiecare producător să-și facă o datorie de onoare din a valorifica într-o gamă mult mai largă de produse de calitate superioară toate materiile prime existente. În acest fel, se poate și trebuie să se realizeze o reducere hotărîtă a importurilor, folosirea pe scară largă a resurselor interne.

III Controlul de calitate: activ

și preventiv, competent și operativ

ÎN ÎNDEPLINIREA cu succes a tuturor acestor sarcini ale viitorului cincinal, o importanță deosebită revine desigur perfecționării continue a activității de control al calității produselor.

1. Exercițierea unui control preventiv exigent pentru a interzice trecerea la fabricația de serie fără omologarea riguroasă a produselor, punerea la punct a tehnologiilor de fabricație este o primă

necesitate. Va fi mai atent urmărită realizarea prevederilor din programul de dotare cu standuri de probă, astfel ca din întreprinderi să se livreze numai produse la care s-au efectuat în prealabil toate probele funcționale și de fiabilitate.

O extindere considerabilă o va cunoaște controlul activ pe mașini de rectificat la piesele de mare serie prin utilizarea aparatului executate în țară simultan cu introducerea dispozitivelor de control multiuiversal.

Pentru aparatajul electric de joasă tensiune și cel de măsură și control pentru mijloace de automatizare electrotehnice și electronice, va fi realizată prelucrarea pe calculator a datelor culese din fabricație în vederea stabilirii indicatorilor de fiabilitate și a necesarului de piese de schimb, precum și testări pentru utilizarea lor în condiții de climă și microclimat diferite.

2. Creșterea competenței, eficienței și fermității controlului tehnic de calitate la recepția materiilor prime și materialelor, pe fluxul de fabricație, la controlul produselor finite înainte de livrare, în vederea reducerii cheltuielilor de remediere a defectelor și a rebuturilor, reprezintă o altă importantă direcție de acțiune. Un accent deosebit se va pune pe încadrarea compartimentelor de control tehnic al calității cu cadre bine pregătite.

3. S-a acționat încă de pe acum pentru revizuirea organizării în fiecare întreprindere a controlului tehnic de calitate și extinderea metodelor moderne de control, întărirea ordinii și disciplinei la locurile de producție, creșterea responsabilității maștrilor și a executanților pentru realizarea condițiilor de calitate.

4. Îmbunătățirea parametrilor tehnico-calitativi este pregătită și prin măsurile adoptate încă de pe acum pentru introducerea indicatorilor de calitate în standardele și normele interne la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial la conductoare și materiale electroizolante, mașini de găurit portabile, cuplaje electromagnetice, ascensoare etc.

5. Asigurarea corespunzătoare a necesităților economiei cu aparate de măsură și control din producția internă pe perioada 1976—1980 se va realiza printr-o îmbunătățire a colaborării cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și Electrotehnicii, prin dezvoltarea noilor capacități de producție și asimilarea în fabricația de AMC-urilor la un nivel calitativ superior.

Se cuvine totodată făcută o precizare. Se poate aprecia că nu în toate cazurile indicatorii actuali de apreciere a calității produselor sînt suficienți pentru a caracteriza și influența eficient performanțele producției. Se simte lipsa unui indicator sintetic care să oglindească întreaga complexitate a problemelor calității în mod operativ. Un asemenea rol l-ar putea juca „marca de calitate”, care să se acorde produselor ce se situează la nivelul produselor similare existente pe plan mondial.

Problematica ridicării calității în prezent și mai ales pentru perspectivă este deci deosebit de complexă. Date fiind dimensiunile sarcinilor ce trebuie realizate în viitorul cincinal, apare necesar ca pentru fiecare producător problema calității să reprezinte un adevărat punct nodal al întregii activități. Îndeplinirea întotdeauna a acestor prevederi va contribui din plin la creșterea competitivității produselor noastre, reducerea importurilor, diminuarea decalajelor economice care ne mai despart de alte țări, ridicarea substanțială a nivelului de trai al poporului.

Asigurarea utilajelor tehnologice pe șantierele de investiții

IMPORTANȚA utilajelor tehnologice și a mașinilor pentru realizarea programelor naționale de creștere a economiei noastre socialiste a făcut ca acestea să ocupe un loc deosebit în politica de investiții. Partidul a trasat sarcina de a se acționa cu toată fermitatea pentru ca partea hotărâtoare a fondului de acumulare, a investițiilor, să fie folosită în scopul datării obiectivelor economice cu mașini, utilaje, instalații de înaltă productivitate, de care depinde nemijlocit creșterea avuției naționale.

La recenta Plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, stabilind principalele coordonate ale maximizării eficienței în domeniul investițiilor, a subliniat sarcinile ce revin tuturor organelor și unităților economice, pentru contractarea la timp a utilajelor, pentru evitarea golurilor în activitatea de montaj cât și a stocării utilajelor pe perioade mari.

nării și montajului, prin cooperarea constructorilor și beneficiarilor de investiții s-au dat în funcțiune în devans un număr de 45 capacități de producție cu termene în semestrul II.

De exemplu, devansarea punerii în funcțiune cu o lună, în martie față de aprilie 1975, cum era planificat, a capacității de confecții metalice și elemente de montaj la Întreprinderea de utilaj chimic Borzești s-a datorat organizării judicioase de către conducerea întreprinderii a activității de achiziționare a utilajelor necesare acestei capacități, urmării concrete, permanente a contractării și primirii fiecărui utilaj din țară și din import, pentru crearea frontului de montaj, pentru sprijinirea constructorului pe tot parcursul montajului, cu oameni, utilități ș.a.

Un alt exemplu pozitiv, pe linia asigurării utilajelor, îl constituie și Întreprinderea de săpun „Stela” București, planificată cu o dezvoltare de capacitate în septembrie 1975. Colectivul de conducere al întreprinderii a luat toate măsurile pentru montarea și darea în funcțiune cu 7 luni mai devreme a 50% din capacitatea planificată.

Faptul că Fabrica de tricotațe tip lână Rădăuți a devansat cu o lună de zile punerea în funcțiune se datorește pregătirii temeinice a acestei investiții de către Ministerul Industriei Ușoare și conducerea unității respective, în perioada anterioară anului de plan. Pe parcursul realizării investiției s-a cooperat strins cu organizația de construcții, astfel că aceasta a desfășurat o activitate ritmică, orientată către darea în exploatare a utilajelor montate.

Este evidentă activitatea pozitivă, susținută, plină de răspundere a majorității colectivelor cărora le revine sarcina de a asigura șantierele noilor capacități de producție cu utilajele și mașinile necesare, de calitate corespunzătoare și la termene corelate cu necesitățile de montaj. Analiza situației concrete de pe șantier demonstrează însă că, alături de rezultatele pozitive, se mai manifestă lipsuri în această direcție.

De la contractarea utilajelor...

CAUZA PRINCIPALĂ care a dus pe unele șantiere la neasigurarea utilajelor tehnologice necesare o constituie slaba activitate a titularilor și beneficiarilor de investiții, precum și a unor întreprinderi constructoare de mașini; cu toate că, potri-

Condiția succesului

EXPERIENȚA acumulată în realizarea marilor obiective industriale, îndeosebi din cincinalul actual, a fost concretizată într-o serie de măsuri și norme legislative menite să asigure buna desfășurare a activității de proiectare, de contractare, de livrare, de montare, de probe tehnologice a utilajelor, de punere în funcțiune și atingere a parametrilor proiectați. Aplicarea în practică cu toată răspunderea de către factorii participanți direct la procesul de investiții a prevederilor legale care reglementează asigurarea șantierele de construcții industriale în primul rînd cu utilaje creează condițiile pentru punerea în funcțiune în termen și înainte de termen a capacităților de producție.

Numai în primele șase luni din acest an, prin eforturile constructorilor și montajorilor, printr-o bună organizare a aprovizio-

DIN CRONICA ÎNTRECERII

gistrat importante succese în domeniul concepției și realizării prin autoutilare a mașinilor pentru procesele de producție. În prezent, circa 80% din utilajele și instalațiile tehnologice în funcțiune sint concepute și executate în întreprindere.

● Centrala industrială de echipamente de telecomunicații și automatizări a îndeplinit sarcinile cincinalului. Unitățile Centralei din Capitală și-au îndeplinit sarcinile cincinalului în 4 ani și patru luni. Colectivul se angajează ca pînă la sfîrșitul acestui an să realizeze o producție suplimentară concretizată în instalații de automatizări, aparataj electronic de joasă tensiune, centrale telefonice automate, precum și în alte produse electrotehnice.

● Recent și-a înscris numele în rîndul unităților care au îndeplinit cincinalul și Întreprinderea de antibiotice din Iași. Succesul are la bază activitatea desfășurată pentru perfecționarea tehnologiilor de producție, dezvoltarea capacităților productive, sporirea numărului de produse, sporirea eficienței economice. Prin extinderea tehnicii noi și printr-o mai bună organizare a producției, productivitatea muncii este în acest an cu 77 la sută mai mare decît în 1971. Preocuparea

pentru lărgirea nomenclatorului de produse s-a concretizat în anii actualului cincinal în introducerea în fabricație a 14 produse noi.

SE EXECUTĂ INTENS LUCRĂRILE AGRICOLE DE SEZON

● În majoritatea județelor continuă intens arăturile pe terenurile de pe care s-a strins recolta de vară. Această lucrare a fost executată în cooperativele agricole pe 68% din suprafețele prevăzute. În unitățile cooperatiste din județele Constanța, Tulcea, Brăila, Galați, Vrancea, Satu-Mare și Maramureș, arăturile au fost terminate, iar în cele din județele Ialomița, Olt, Bihor, Buzău și Sălaj au fost executate în proporție de peste 90 la sută.

● În cooperativele agricole se desfășoară intens stringerea și depozitarea nutrețurilor. Fiețele naturale au fost cosite în proporție de 81%, această lucrare fiind terminată în unitățile cooperatiste din județele Bihor, Dimbovița, Vrancea, Satu-Mare și Timiș și realizată în proporție de peste 90 la sută în cele din județele Prahova, Sălaj, Alba, Brașov și Suceava. Rezultate mai bune au fost obținute și la insilozările timpurii. Unitățile agricole cooperatiste au realizat pînă în prezent 79 la sută din prevederile planului, cantitățile cele mai mari înregistrîndu-se în județele Teleorman, Dolj, Bihor și Timiș.

BILANȚ ÎNSUFLEȚITOR

ÎN ÎNTÎMPINAREA MARIÎ SĂRBĂTORI

● Realizarea cantitativă a sarcinilor curente de producție se îmbină la Combinatul de celuloză și hîrtie din Suceava cu preocupările de creștere continuă a calității produselor. În acest sens, chimiștii de aici și-au propus să execute pînă la sfîrșitul anului modificarea sistemului de circulație a leșiei, fapt care va conduce la îmbunătățirea calității celulozei cu cel puțin 10 la sută, ceea ce înseamnă și un plus substanțial de rezultate pe linia eficienței economice.

● La Întreprinderea de țaiantă și sticlă din Sighisoara, una din cele mai mari unități de acest fel din țară, s-au înre-

vit legii privind organizarea, planificarea și realizarea investițiilor acești factori răspund de asigurarea utilajelor tehnologice pentru investiții, nu au folosit în suficientă măsură perioada de pregătire a investițiilor — anterioară anului în care începe execuția acestora — pentru a corela pe bază de documentații și contracte ferme realizarea de către industrie a utilajelor, aparatajelor și echipamentelor cerute de investiții și la termene optime de livrare.

Deficiențe de aceeași natură din partea beneficiarilor de investiții, a centralelor industriale de care aparțin și a titularilor s-au manifestat și în ce privește **contractarea utilajelor, aparatajelor și echipamentelor din import**, activitate care trebuie să se deruleze într-o perioadă mult mai avansată față de anul planificat pentru începerea execuției investiției.

Câteva exemple sînt edificatoare în această privință. De pildă, beneficiarul Întreprinderea de prelucrare a aluminiului Slatina, avînd planificată dezvoltarea capacității de produse extrudate cu termen de dare în funcțiune în iunie 1975, n-a acționat în timp util pentru asigurarea utilajelor, pentru clarificarea tuturor problemelor în perioada de pregătire a anului de plan. Din această cauză, furnizorul — Întreprinderea de mașini grele București — care trebuia să livreze cadrele pentru caja de laminare în luna mai, oferea termen de livrare, pentru acestea abia în octombrie 1975, iar Întreprinderea constructoare de mașini Reșița a contractat cu beneficiarul din Slatina livrarea unor utilaje în trim. IV 1975, deși furnizorii respectivi erau obligați să-și organizeze astfel producția încît să asigure livrarea utilajelor la termene corelate ce decurg din termenele de punere în funcțiune a investițiilor respective.

O situație asemănătoare există și la întreprinderea „Progresul”-Brăila, care are sarcini planificate de sporire a capacității de producție a utilajelor de construcții, inclusiv a ansamblelor pentru terți, pentru luna iunie 1975, și a pieselor turnate pentru luna septembrie 1975; pînă la începutul lunii iunie a.c. nu erau contractate o serie de utilaje din țară, sau din import, iar unele utilaje erau contractate cu termene de livrare necorelate cu cele de punere în funcțiune. Întîrzierile în contractarea și livrarea utilajelor la întreprinderea „Progresul”-Brăila au fost cauzate atît de acționarea tardivă și nesustenută în permanență, din partea beneficiarului, pentru obținerea contractelor la timp și cu termene corelate cu punerea în funcțiune, precum și de sprijinul insuficient al ministerului tutelar în rezolvarea problemelor valutare.

Unele probleme se ridică și în legătură cu **respectarea contractelor de asigurare a utilajelor, aparatajelor și echipamentelor pentru investiții**. Datorită faptului că utilajele tehnologice nu se livrează la termenele stabilite în contracte, intrarea în funcțiune a unor obiective este decalată. Astfel, Secția de cauciuc regenerat Tg. Jiu, cu termen de punere în funcțiune în iunie 1975 nu primise pînă la sfîrșitul lunii mai 1975 filtrele de apă demineralizată de la Întreprinderea de utilaj alimentar Slatina, al căror termen de livrare, contractat, expirase încă din anul 1974.

Analiza făcută de curînd la un număr de 84 capacități de producție din metalurgie, chimie, construcția de mașini grele și industria ușoară, planificate să intre în funcțiune în trimestrele III și IV 1975, a stabilit existența unor neajunsuri pe șantierele respective, din care ponderea o dețin cele manifestate în activitatea de asigurare cu utilaje.

Sarcinile deosebite care decurg din cerința punerii în funcțiune în acest an a 500 de capacități importante, precum și din necesitatea de a pregăti în condiții superioare primirea la timp și de bună calitate a utilajelor aferente capacităților prevăzute să intre în exploatare în anul 1976, impun tuturor întreprinderilor, centralelor și titularilor de investiții, precum și întreprinderilor constructoare de mașini și organizațiilor de comerț exterior importatoare a instalațiilor să-și perfecționeze activitatea de asigurare a acestora.

...la livrarea și montarea lor

NECESITATEA rezolvării problemei primirii utilajelor din țară și import pentru investițiile din acest an și urgența care se impune în acest sens pentru a putea folosi în mod eficient perioada ce ne-a mai rămas, a făcut ca această problemă să constituie **obiectul unei analize la conducerea partidului și statului, cu care ocazie s-au stabilit o serie de măsuri menite să rezolve într-un termen scurt neajunsurile care s-au manifestat în activitatea de aprovizionare și montare a utilajelor tehnologice.**

În vederea asigurării utilajelor tehnologice din țară și import, Biroul Permanent al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît ca ministerele interesate să analizeze stadiul realizării fiecărui utilaj și contract pe obiective de investiții și să stabilească soluții, responsabilități și termene pentru clarificarea a tot ceea ce este necesar a fi întreprins și să se concretizeze în grafice de livrare a utilajelor restante. În prezent aceste grafice au fost întocmite și trimise tuturor factorilor care au sarcini prevăzute în ele pentru soluționarea cît mai urgentă a tuturor problemelor legate de asigurarea integrală a materialelor din țară și import, precum și a cooperărilor interuzinale necesare în vederea executării la termen a utilajelor de către întreprinderile producătoare.

În scopul asigurării condițiilor de pregătire a fabricației utilajelor tehnologice necesare obiectivelor de investiții planificate a se pune în funcțiune în anul 1976 s-a stabilit ca pînă la 30 iunie 1975 să se ia toate măsurile pentru predarea integrală a documentațiilor de execuție necesare. Totodată, pentru asigurarea respectării sortimentelor de valori de întrebuințare necesare economiei și în primul rînd în domeniul mașinilor și utilajelor tehnologice s-a dat sarcina C.S.P. de a perfecționa planificarea, trecîndu-se de la prevederile globale în tone și mii lei la nominalizarea fizică concretă a sarcinilor de plan, tonajul fiind folosit numai ca plafon maxim ce nu poate fi depășit.

Un aspect deosebit de important al activității de asigurare a utilajelor este **ritmul în care acestea sînt montate**. Analiza făcută recent de organele de sinteză a scos în evidență faptul că montarea utilajelor aprovizionate pe șantier nu se desfășoară, în unele cazuri, în mod susținut, imobilizînd atît valoarea lor, cît și valoarea construcțiilor și instalațiilor aferente executate și nepuse în funcțiune.

Sînt mai multe cauze care determină un ritm lent de montarea utilajelor aflate pe șantier; este vorba, mai întîi, de **lipsurile existente în activitatea organizațiilor de construcții-montaj**, care în unele cazuri nu au adus construcțiile în stadiul care să asigure front de lucru pentru montorii de utilaje, apoi de faptul că **nu peste tot s-a organizat montajul în mai multe schimburi** și, în fine, de faptul că **utilajele au fost livrate dezsortat**, fără a se asigura elementele necesare unui flux rațional al montajului. De exemplu, la Combinatul siderurgic Galați, la sfîrșitul lunii iunie a.c., peste 80% din utilajele stocate aveau durata de staționare pe șantier depășită. La obiectivul „turnare continuă” utilajele în stoc se montează în ritm necorespunzător din cauza rămîinerilor în urmă față de grafic cu peste 5 luni a lucrărilor de construcții-montaj și a neorganizării montajului în mai multe schimburi.

Faptul că utilajele din import nu se montează în termene scurte lipsește beneficiarii de investiții de posibilitatea de acțiune — în caz de livrări necorespunzătoare — față de furnizorii străini, deoarece se pierd termenele de garanție.

Sarcini deosebite revin întreprinderilor, centralelor și organizațiilor de construcții care lucrează pe șantierele ministerelor cu cele mai mari stocuri de utilaje (chimiei, metalurgiei, energiei electrice, economiei forestiere și materialelor de construcții) pentru a transforma în mijloace de producție active fondurile imobilizate în utilaje tehnologice, care la rîndul lor imobilizează valori de circa 2 ori mai mari în capacități de producție aflate într-un stadiu avansat de execuție care nu s-au dat în funcțiune la termen.

Ținînd seama de cele arătate, putem afirma că reușita programului de investiții pe acest an, punerea în funcțiune a capacităților planificate sau reprogramate depînd de rezolvarea corespunzătoare a problemei complexe a achiziționării și montării utilajelor tehnologice.

Priorități

MĂSURILE luate de conducerea de partid și de stat pentru îmbunătățirea activității de asigurare și montare a utilajelor trebuie să fie urmărite și traduse în viață cu toată responsabilitatea de toți factorii care au sarcini în această direcție.

Beneficiarilor de investiții le revine sarcina principală în asigurarea utilajelor necesare capacităților ce urmează a fi puse în funcțiune. În acest scop ei trebuie:

- să depună de urgență proiectele de execuție pentru utilajele unice, la furnizorii din țară și fișele tehnice pentru cele din import însoțite de avizele și aprobările legale necesare și să contracteze volumul de utilaje rămas necontractat, atît cu furnizorii interni, cît și cu cei din străinătate;

PUNCTE DE VEDERE

Răspunderea materială a organelor de control

CONSERVAREA și reintregirea patrimoniului obștească — sarcină importantă a organelor de control — prezintă unele aspecte particulare în jurul cărora nu s-au cristalizat puncte de vedere ferme și cu atât mai puțin o practică de acțiune unitară.

Acesta pare să fie cazul pagubelor nerecuperate ca urmare a unui act de control incomplet, efectuat de un organ exterior unității controlate.

O dispoziție obligatorie — cu titlu de exemplu — emisă de inspecția teritorială financiară de stat este urmată de o decizie de imputare conformă, ulterior anulată, în parte, de către organele de jurisdicție la muncii, deoarece una dintre persoanele chemate să răspundă — pentru o sumă determinată — nu este găsită vinovată. Termenul de recuperare a pagubei fiind epuizat nu se mai pot face noi cercetări și emite o altă decizie de imputare în sarcina celui (sau celor) vinovați de producerea directă a pagubei.

Potrivit dispozițiilor art. 102(1) din Codul Muncii, persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele aduse avutului obștească din vina și în legătură cu munca lor.

În valorificarea acestor dispoziții de principiu — și ținând seama de absența în noul cod a instituției repunerii în termen — Plenul Tribunalului Suprem prin decizia de îndrumare nr. 5/1974 a statuat că răspunde material și cel care, nesocotindu-și sau neglijându-și îndatoririle de serviciu, nu a făcut cercetări temeinice și complete pentru identificarea persoanei vinovate de producerea pagubei și stabilirea exactă a cuantumului acesteia. Dacă, în ambele situații, decizia de imputare a fost anulată sau paguba a fost recuperată doar parțial.

În privința procedurii de urmat, în literatura juridică *) de specialitate s-a emis opinia că recuperarea pagubei pe seama organului de control exterior se poate realiza pe una din aceste două căi:

- intentarea unei acțiuni directe împotriva persoanei străine de unitate cu scopul de a-i stabili răspunderea patrimonială, în temeiul art. 73, alin. 2 din H.C.M. nr. 792/1960, sau al prevederilor codului civil;
- obligarea la daune, printr-o hotărâre arbitrală, a unității în care funcționează agentul constatator, în calitate de comitentă.

Ambele soluții sunt discutabile atât în ceea ce privește fundamentarea juridică cit și sub aspectul oportunității.

1. Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 792/1960 (republicată în 1969) este dată în aplicarea Decretului nr. 221/1960 cu privire la executarea silită (s.n.) împotriva persoanelor fizice cu privire la plata impozitelor și a taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste, precum și cu privire la executarea confiscării.

Obiectul hotărârii este străin raporturilor analizate reglementând faza de executare a unei creanțe. Textul invocat în susținerea

primului punct de vedere (art. 73) prevede că atunci când nerealizarea creanței a fost provocată din culpa angajaților sau a altor persoane, se vor lua măsuri în vederea stabilirii răspunderii patrimoniale, precum și aplicării sancțiunilor disciplinare, administrative sau penale, după caz.

Or, o interpretare chiar forțată a dispozițiilor citate nu poate justifica asimilarea situației reglementate cu ipoteza supusă discuției, fiind vorba de materii complet diferite ca și de alte raporturi juridice.

Mai este de observat, independent de prezența actului normativ invocat, că recuperarea pagubei pe calea unei acțiuni civile directe intentate împotriva organului de control nu poate fi fundamentată nici pe dispozițiile codului civil (art. 998 — răspundere delictuală).

Într-adevăr efectuarea controlului, de către agentul constatator, se face în cadrul unei activități de serviciu, prezența sa în unitatea controlată fiind consecința unei dispoziții pe care a primit-o, fără ca pe aceasta să se grefeze o relație directă excedind sfera raporturilor de muncă între unitatea controlată și organul de control. Iar raporturile acestuia din urmă cu propria sa unitate ținând nemijlocit de executarea contractului de muncă, orice culpă reținută în exercitarea sarcinilor de serviciu nu poate fi tratată decît în considerarea dispozițiilor din Codul Muncii.

2. Cea de a doua teză potrivit căreia unitatea prejudiciată poate acționa unitatea căreia îi aparține organul de control, pe cale arbitrală, și-ar găsi aparent, o motivare în redactarea foarte largă a prevederilor art. 6 din Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de stat, care, stabilind competența organelor arbitrale, menționează — în final — și „orice alte litigii patrimoniale”.

Este o soluție de asemenea criticabilă, deoarece prin mecanismul declanșat ca efect al sesizării arbitrajului ar însemna să se ajungă, practic, la examinarea de către organele arbitrale a existenței răspunderii materiale, însăși, a persoanelor cu funcții de control, situație care evident depășește funcția și limita de cenzură a arbitrajului.

Pe de altă parte, soluția prezintă inconveniente și de altă natură. O primă hotărâre judecătorească — prin care se anulează total sau în parte decizia de imputare emisă pe baza actului de control — nu are nici un efect în litigiul arbitral, cu toate că în cadrul acestuia sînt examinate toate aspectele legate de existența pagubei și răspunderea unității chemate în judecată, plecînd de la culpa „prepusului” său în producerea pagubei. După pronunțarea hotărârii arbitrale urmează — eventual — un al treilea proces, avînd ca obiect judecarea contestației făcută de organul de control împotriva deciziei prin care i s-a imputat suma la care propria sa unitate a fost obligată de arbitraj. În cadrul

acestui ultim proces se reiterează în mod firesc toate problemele interesînd producerea și întinderea pagubei cit și răspunderea celui ce i s-a imputat, cunoscut fiind că lui nu-i sînt opozabile nici prima hotărâre judecătorească, nici hotărârea arbitrală și că nici nu este posibilă introducerea sa în litigiul arbitral pentru a-și produce efectele și față de el.

Mai este de remarcat că în spiritul și finalitatea legii de organizare a arbitrajului în ciuda mențiunii din textul mai sus citat, a stat acordarea competenței în soluționarea litigiilor izvorite — în genere — din nerespectarea obligațiilor legale sau contractuale și a celor născute din acte administrative de planificare, termenul final „precum și orice alte litigii patrimoniale” avînd o funcție de acoperire și vizînd aceeași sferă de obligații.

Nu este de ignorat că în practică s-a utilizat câteodată această cale, însă aplicarea ei nu s-a extins și însăși existența unei atare rezerve, care duce în realitate la o situație discriminatorie, angajînd răspunderea numai a unor organe de control, pune și mai mult în lumină insuficiența fundamentare legală, s-ar putea spune, precaritatea procedurii alse.

În situația dată și ținînd seama de necesitatea imperioasă a conservării integrale a avutului obștească, soluția care se impune este aceea a unei reglementări legislative, actualul stadiu al legislației în vigoare neautorizînd o rezolvare coerentă, și la adăpost de orice critică, a legii.

Privit în acest cadru pot fi gîndite diferite rezolvări dintre care menționăm, cu titlu de exemplu, posibilitatea emiterii unei decizii de imputare de către unitatea căreia îi aparține organul de control în sarcina persoanei încadrate în muncă care — cu vinovăție — a prejudiciat, cu ocazia controlului, unitatea controlată, urmînd ca sumele recuperate să fie transferate unității păgubite. O altă soluție ar fi acordarea unor competențe largite conducătorului unității controlate, care fiind sesizat prin actul de control ar avea latitudinea de a lua măsurile considerate legale și utile, cu corespondența deplasării răspunderii materiale (și disciplinare) pe seama sa.

N-ar fi lipsită de interes nici examinarea posibilității de reinviere, în condiții limitate, a termenului de emitere a deciziei de imputare („repunere în termen”), excluzîndu-se astfel din aria răspunderii materiale a organelor de control, ca și a altor organe de specialitate, situațiile în care dificultățile reale, iar nu o lipsă de diligență, au împiedicat recuperarea integrală a pagubei pe seama persoanelor vinovate.

Evident legiuitorul va putea găsi orice altă soluție care să satisfacă atât exigențele protejării patrimoniului obștească cit și principiile promovate de Codul Muncii.

Mihai GIUGARIU

judecător la Curtea Superioară de Control Financiar

*) Activitatea financiară — Controlul economic (Cap. XI — dr. C. Jorjescu). Editată de Revista economică, 1974; Răspunderea materială a persoanelor încadrate în muncă. Ed. științifică, 1973 — dr. Șerban Beligrădeanu.

- să urmărească respectarea termenelor contractuale cu exigență, aplicînd prevederile legale în cazul nerespectării clauzelor contractuale și să facă toate demersurile necesare pentru devansarea livrărilor contractate la termene necorelate cu necesitățile de montaj și de punere în funcțiune, acordînd în același timp sprijin în oameni și materiale pentru uzinarea utilajelor respective;

● să analizeze stadiul de realizare a construcțiilor, fundațiilor și instalațiilor necesare în colaborare cu organizațiile de construcții-montaj, pentru crearea fronturilor de montaj pe toate șantierele unde există utilaje stocate și au un ritm lent de montaj;

- să sprijine organizațiile de construcții-montaj cu unele materiale pentru care întîmpină greutăți în aprovizionare, cu echipe de montori din serviciile proprii de întreținere, reparații, sculării etc. și să asigure personalul de exploatare al viitoarei capacități de producție;

● să asigure materialele necesare efectuării probelor tehnologice.

La rîndul lor, organizațiile de construcții-montaj au sarcina să-și concentreze forțele la șantierele cu termene apropiate de punere în funcțiune și la care s-au acumulat stocuri de utilaje pentru accelerarea ritmului de execuție a construcțiilor și montajelor.

În ceea ce îi privește pe proiectanți, acceștia au obligația legală să răspundă

prompt la solicitările beneficiarilor sau constructorilor, pentru clarificarea unor detalii, pentru corelarea unor secțiuni ale proiectelor, pentru modificarea unor soluții constructive etc.

★ **REALIZAREA** conform planului a punerilor în funcțiune pe acest an implică dinamizarea tuturor colectivelor care au sarcini de investiții. Este necesar ca de pe agenda săptămînală a colectivelor de conducere și birouri executive din întreprinderi, centrale și ministere să nu lipsească analiza operativă a felului cum se aprovizionează și se montează utilajele, cum se respectă angajamentele înscrise în grafice.

G. RUSCANU
Banca de Investiții

CONDUCERE ORGANIZARE

EXPERIENȚE ÎN ACTUALITATE la întreprinderea „Autobuzul“:

CICLOGRAMA DE SERVIRE — metodă de îmbunătățire a folosirii utilajelor

UNUL DINTRE obiectivele principale prevăzute de Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. este ca în următorul cincinal o mare parte din sporul producției industriale să se obțină cu capacitatea de producție existentă. Îndeplinirea cu succes a acestui obiectiv necesită din partea tuturor întreprinderilor o preocupare serioasă în vederea stabilirii juste a capacităților de producție, a rezervelor existente, precum și pentru determinarea tuturor cauzelor care duc la o utilizare incompletă a capacităților existente.

În conducerea și organizarea procesului de producție la întreprinderile cu fabricație de unicat și serie mică, unde este caracteristică repetarea executării aceleiași operații după anu-

mite perioade de timp, sînt necesare reglări periodice ale utilajelor. În aceste tipuri de întreprinderi se întîlnesc frecvente stagnări în funcționarea utilajelor, în special din cauza unei necorelări între folosirea utilajelor și folosirea macaralei (podului rulant) care servește utilajele respective. Una dintre metodele eficiente ce pot asigura o sincronizare a activităților utilajelor cu activitățile de servire a macaralei este ciclograma de servire, pe care o prezentăm în continuare, așa cum a fost ea utilizată de autor în cadrul proiectului „Programarea operativă a producției atelierului de presaj greu“, elaborat la întreprinderea „Autobuzul“-București, proiect aflat în prezent în faza de implementare.

● De ce este utilă folosirea ciclogramei de servire?

ANALIZÎND activitatea atelierului de producție de presaj greu, avînd în dotare cinci utilaje (prese) servite de o macara (pod rulant), vom observa că în cadrul procesului de producție au loc reglări periodice ale utilajelor, ceea ce necesită montarea și demontarea s.d.v.-urilor după fiecare operație în parte, folosind de fiecare dată macaraua. Timpul de pregătire-in-

cheiere efectuat la fiecare schimbare de operație a unui anumit lot de piese dintr-un anumit reper ocupă o mare parte din ciclul total de execuție al lotului: între 30—500 minute pentru fiecare lot de piese, ceea ce în expresie valorică reprezintă un volum de cheltuieli de pregătire-incheiere de 15—80 lei/lot de fabricație.

Se observă clar că în funcție de modul în care se reușește să se asigure o sincronizare între folosirea utilajelor și folosirea macaralei (adică în momentul terminării

lunare a executării reperelor, încît terminarea unei anumite operații la un lot de piese dintr-un anumit reper să nu coincidă cu terminarea executării unei alte operații ce se fabrică la un alt utilaj. Toate operațiile ce urmează să se execute pe utilaje trebuie astfel programate încît macaraua să fie liberă în momentul în care un utilaj are nevoie de ea.

Se poate deci pune întrebarea: de ce ar mai fi necesară elaborarea unei alte metode, de pildă ciclograma de servire, dacă prin graficul de producție al atelierului se asigură sincronizarea cerută?

Ciclograma de servire a utilajelor ne permite să evidențiem timpul în care macaraua este liberă, adică perioada de timp în care macaraua este solicitată de unul din utilaje. Problema deosebită care se pune este aceea de a asigura folosirea completă și a timpului de lucru al macaralei, deci nu numai al utilajului. Și tocmai din acest motiv apreciem utilă elaborarea ciclogramei de servire a fiecărui loc de muncă de către macara, săptămînal, pe fiecare zi sau schimb în parte, pe baza graficului de producție și a cererilor prealabile, cunoscute, de servire a fiecărui loc de muncă. Ea trebuie să conțină indicații precise privind perioadele de reglare a utilajelor, ca și în ceea ce privește perioadele de servire a fiecărui loc de muncă și utilaj în parte.

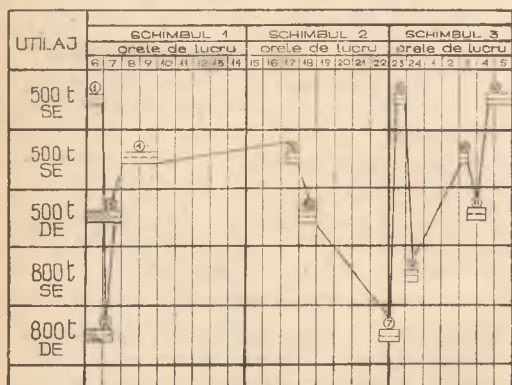
În cadrul timpului de producție al atelierului de presaj, unde întîlnim un număr foarte mare de reglări, cu durate diferite de la o operație la alta, folosirea ciclogramei permite coordonarea precisă a servirii fiecărui loc de muncă înlăturînd stagnările în procesul de producție. Prin aceasta, servirea utilajelor și a fiecărui loc de muncă în parte nu mai are, ca pînă atunci, un caracter întîmplător.

unei anumite operații pe un utilaj, macaraua să fie liberă pentru a servi utilajul respectiv și să nu fie ocupată cu servirea altui utilaj), se poate obține o îmbunătățire a folosirii timpului de lucru al utilajelor și, implicit, reducerea costurilor de fabricație. În plus, sînt frecvente cazurile cînd în atelier utilajele stagnează din cauza lipsei macaralei, în momentul în care ea este solicitată.

Sincronizarea se poate asigura încă de la elaborarea graficului de producție al atelierului prin luarea în considerare și punerea pe grafic a macaralei ca un utilaj separat ce condiționează folosirea celorlalte utilaje. Este necesară o astfel de eșă-

Necesitatea întocmirii ciclogramei este impusă și de cunoașterea exactă a traseului pe care macaragiul trebuie să-l imprime macaralei, evitînd mersul în gol

CICLOGRAMA DE SERVIRE A UTILAJELOR DE MACARA

LEGENDA:

- DURATA REGLĂRII PIEȘII
- STATIONAREA PREȘELOR DIN LIPSĂ DE MACARA
- TIMPUL NEOCUPAT AL MACARALEI
- TRASEUL MACARALEI
- STATIONAREA PREȘII DIN LIPSĂ DE PIEȘI

- ① Adus și montat SDV = 1514 - 4049
- ② Adus și montat SDV = 1620 - 4426
- ③ Adus și montat SDV = 1650 - 4447
- ④ Adus, demontat, montat SDV = 1620 - 4440
- ⑤ Adus, demontat, montat SDV = 1510 - 4644
- ⑥ Adus, demontat, montat SDV = 1620 - 4406
- ⑦ Adus, demontat, montat SDV = 1620 - 4384
- ⑧ Adus și montat SDV = 1521 - 4353 pt. rep. 141
- ⑨ Adus și montat SDV = 1620 - 4564
- ⑩ Adus, demontat, montat SDV = 1514 - 4049 pt. rep. 125
- ⑪ Adus, demontat, montat SDV = 1620 - 4411 pt. rep. 171
- ⑫ Adus, demontat, montat SDV = 1510 - 4476 pt. rep. 181

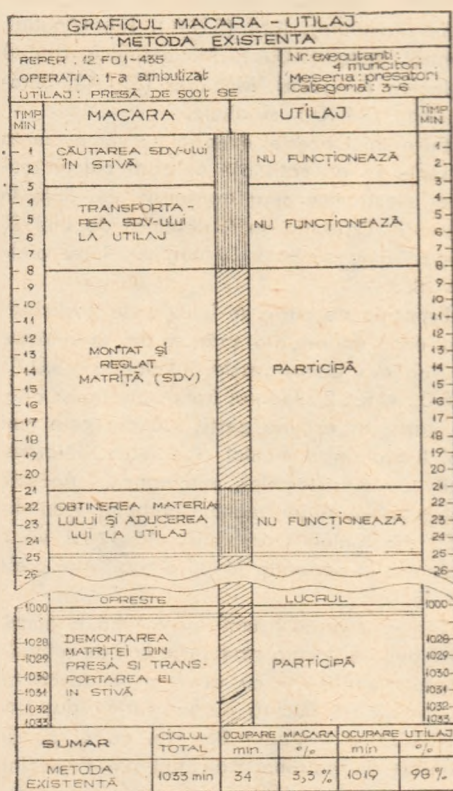

sau reducându-l la minimum, alegând deci calea cea mai scurtă. Ciclograma este pentru conducătorul macaralei de un real ajutor prin faptul că ea dă indicații precise privind momentul și locul unde trebuie să fie prezentă macaraua.

● O aplicație practică

UN EXEMPLU de astfel de ciclogramă întocmită pe baza graficului de producție al atelierului de presaj greu este redat în fig. 1. Astfel, operațiile 1, 2 și 3 efectuate pe presele de 500 t SE, 800 t DE și 500 t DE constau în căutarea s.d.v.-urilor în stivă, transportarea la presă și montarea, aducerea lotului de piese ce urmează a fi supus operației următoare, eliberarea locului de muncă de lotul de piese ce a fost executat, transportul deșeurilor etc. În acest caz întocmirea ciclogramei pe o perioadă de o zi ne oferă o ima-

Fig. 2

gine clară în ceea ce privește folosirea preselor și a macaralei. Ea evidențiază timpii de staționare a preselor din cauza lipsei macaralei sau a pieselor de executat și, de asemenea, indică timpul în care macaraua staționează nefiind solicitată de utilaj, și care poate fi folosit foarte bine la pregătirea lucrului pentru operația care urmează cel mai devreme pe unul din utilajele atelierului. Această pregătire mai din timp constă atât în efectuarea unor elemente ale timpului de pregătire-încheiere a operației ce urmează cel mai devreme, cât și în efectuarea unor serviri ce țin mai mult de organizarea locului de muncă (de

exemplu, aranjarea în stivă a s.d.v.-urilor pe diferite tipuri în așa fel încît ele să fie regăsite ușor).

Efectuarea acestor operații în timpul cînd macaraua nu este solicitată de vreuna din prese, contribuie în mare măsură la reducerea timpului de staționare a preselor prin realizarea, în perioada de timp cînd macaraua se află liberă, a unor elemente ale timpului de pregătire-încheiere. Ciclograma de servire a utilajelor ne permite deci să planificăm și ce anume operații trebuie să efectueze macaraua în timpul cînd nu este solicitată de unul din utilaje.

Astfel, organizarea rațională a folosirii macaralei, pe baza ciclogramei de servire, oferă mari posibilități de sporire a productivității muncii, de obținere a unor economii substanțiale, de corelare a creșterii câștigurilor muncitorilor cu sporirea producției fizice etc.

● Varianta propusă și eficiența ei economică

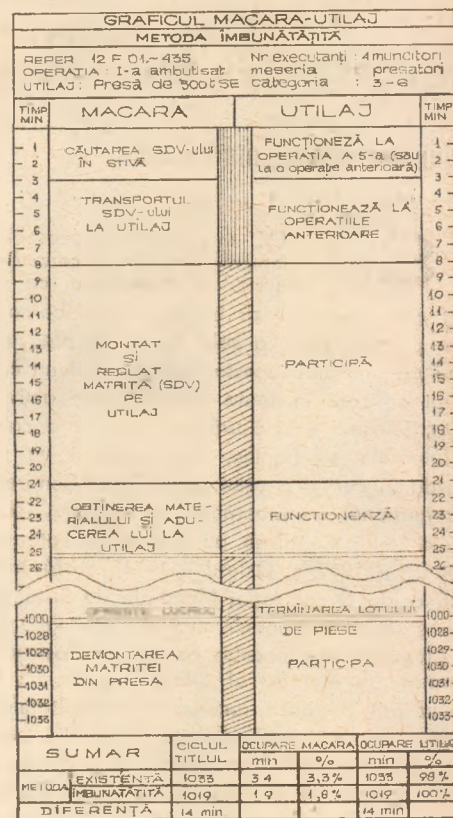
PE BAZA unei temeinice analize critice a situației existente (vezi fig. 2) am reușit o defalcare a procesului de muncă în principalele sale componente :

(a) **elemente de lucru independente pentru macara**, adică activități care nu angajează participarea utilajului, cum ar fi : căutarea s.d.v.-ului în stivă, transportul s.d.v.-ului la utilaj, obținerea materialului și aducerea lui la utilaj etc.

(b) **elemente de lucru dependente**, care implică participarea simultană atât a macaralei, cât și a utilajului, cum sînt : montat și reglat s.d.v.-ul, demontarea s.d.v.-ului și transportul lui în stivă etc.

(c) **elemente de stagnare** care se produc cînd macaraua și utilajul nu pot participa la desfășurarea procesului.

Cu ajutorul acestor elemente am construit **graficul macara-utilaj** (fig. 2) și am scos în evidență rezervele privind îmbunătățirea folosirii celor două utilaje. Am studiat modul de utilizare a elementelor de timp cuprinse în timpul de pregătire-încheiere la operația I a reperului 12 F 01-435 executată pe utilajul de 500 SE, și am examinat posibilitatea ca o parte din aceste elemente să se desfășoare simultan cu funcționarea utilajului, adică în timpul cînd macaraua nu este solicitată de vreunul din utilaje ca să execute acele elemente de lucru independente de macara pentru pregătirea execuției operației ce urmează cel mai devreme la unul dintre loturile de piese ce se află pe fluxul de fabricație. Realizarea acestor obiective se poate obține prin suprapunerea elementelor de lucru independente ale macaralei cu cele ale utilajelor, prin schimbarea ordinei de succesiune a elementelor în ca-

drul procesului, astfel încît elementele independente să se efectueze pe cît posibil simultan, în timpul funcționării utilajului la o altă operație.

Din analiza metodei existente rezultă o durată totală a ciclului de fabricație de 1033 minute, o utilizare a utilajului de 98%, și un grad de ocupare a macaralei de 3,3%.

Prin organizarea locului de muncă și suprapunerea activităților independente ale macaralei în timpul de funcționare a utilajului s-a obținut o nouă metodă de muncă îmbunătățită (vezi fig. 3) din care rezultă : (1) reducerea ciclului de fabricație cu 14 minute ; (2) o descongestionare a macaralei cu 13 minute, timp care poate fi utilizat pentru pregătirea lucrului pe altă presă ; (3) creșterea gradului de utilizare a utilajului la nivelul maxim : 100% ; (4) creșterea productivității muncii cu 13,5%.

Din această analiză reiese limpede că folosirea ciclogramei de servire a utilajelor este o metodă eficientă în descoperirea rezervelor interne de îmbunătățire a folosirii timpului de lucru al utilajelor și, implicit, pentru reducerea costurilor de fabricație. În principal, această analiză are în vedere reducerea ciclului total de fabricație, îmbunătățirea gradului de utilizare atât a macaralei cât și a utilajului.

Nu este suficient să existe norme de folosire a timpului de lucru al utilajelor, important este ca ele să fie stabilite real, permanent actualizate, în funcție de condițiile concrete de lucru, de îmbunătățirile tehnologice și organizatorice.

CONGRESUL INTERNAȚIONAL DE CIBERNETICĂ ȘI SISTEME

București 25-29 august 1975

SE APROPIE un eveniment deosebit pentru oamenii de știință, cercetătorii, cadrele din învățământ, ca și toți cei care lucrează în domeniul ciberneticii și informaticii, a celor care sînt preocupați de utilizarea acestor științe moderne cu largi aplicații în toate domeniile de activitate, folosind în măsură tot mai mare calculatoarele electronice. Țara noastră va fi gazdă în curînd a celui de al 3-lea Congres Internațional de Cibernetică și Sisteme, (primele două Congrese au fost organizate la Londra - 1969, și Oxford - 1972), desfășurat sub egida Organizației Mondiale de Sisteme Generale și Cibernetică, cu sediul în Anglia.

Alegerea țării noastre ca loc de desfășurare pentru cel de al 3-lea Congres, s-a făcut atît pe baza recunoașterii rezultatelor obținute de către oamenii de știință din țara noastră în domeniul ciberneticii și a sistemelor generale, cit și faptului că țara noastră este recunoscută ca o gazdă bună pentru realizarea unui schimb larg de idei în domeniul științei și culturii, animată de dorința stringerii legăturii cu toate popoarele și a realizării unui progres continuu în domeniul tehnico-științific.

Organizatorii acestui eveniment științific, Academia de Studii Economice, și respectiv Laboratoarele de Cercetare ale Catedrei de Cibernetică economică, au căutat să asigure toate condițiile pentru a realiza această manifestare la un nivel corespunzător. Pentru a face cunoscut publicului ceea ce se intenționează să se realizeze, dăm în continuare câteva detalii semnificative.

● Se vor prezenta un număr de cca. 320 lucrări de către un număr de aproape 500 autori și coautori din 30 țări între care: Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, R.P. Chineză, Elveția, Franța, R.D.G., R.F.G., India, Iran, Kuwait, Iugoslavia, Japonia, Olanda, Polonia, S.U.A., Suedia, Spania, Ungaria etc. și bineînțeles România.

● În afara participanților cu lucrări și-au anunțat participarea încă cca. 300 de specialiști din țară și din străinătate astfel că la lucrările Congresului vor participa peste 800 de specialiști.

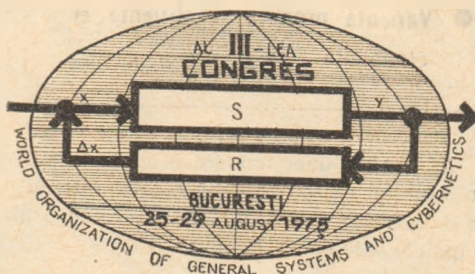
● Lucrările vor fi prezentate în cadrul a șapte secțiuni cu tematicile: cibernetică economică (1), sisteme și modele (2), cibernetică industrială (3), cibernetică și mediul (4), informatică, comunicații, învățământ (5), inteligență artificială (6), neuro și bio cibernetică (7).

● Conducerea lucrărilor secțiunilor, va fi asigurată de oameni de știință și cercetători

apreciați, printre care: acad. prof. Ana Aslan, prof. T.C. Helvey (S.U.A.), prof. dr. docent Edmond Nicolau, prof. N. Naplatanoff (Bulgaria), prof. A. Masturza (Italia), acad. Șt. Milcu, dr. R. Hermanu (S.U.A.), prof. C. Corduneanu și alții.

● Deschiderea lucrărilor Congresului va avea loc în sala Ateneului Român în ziua de marți 26 august ora 9,30 și va fi urmată de trei simpozioane:

- Simpozionul de cibernetică economică, marți 26 august ora 10,00 în sala Ateneului

sub conducerea rectorului ASE prof. Gh. Dolgu.

- Simpozionul de cibernetică medicală marți 26 august ora 14,30 în Aula ASE sub conducerea prof. T.C. Helvey (S.U.A.) și a acad. prof. A. Aslan.

- Simpozionul de teoria sistemelor miercuri 27 august ora 9,30 în Aula ASE sub conducerea prof. P.K. M'Pherson (Anglia) și prof. C. Corduneanu.

În cadrul simpoziunilor vor fi prezentate referate de către personalități științifice din care amintim: prof. B. Kortle (R.F.G.), prof. R. Revans (Belgia), prof. J. Counelis (S.U.A.), prof. I. Anderson (Anglia), prof. Edmond Nicolau, și alții.

În afara lucrărilor Congresului organizate în cadrul simpoziunilor și secțiunilor de lucru, se mai organizează și următoarele acțiuni:

- Un Forum Deschis cu tematica: „Dezvoltarea Științei și Tehnologiei în următorii 30 de ani”, la care vor lua cuvîntul dr. S.L. Fawcett, președintele Institutului Battelle (S.U.A.), dr. H. Chilver Craionfield de la Institutul de tehnologie (Anglia) și prof. M. Malița, după care vor avea loc un schimb liber de păreri cu participanții. Forumul deschis va avea loc sub președenția lui A. Peccei (Italia), președintele Clubului de la Roma, joi 28 august ora 19,30 în Aula ASE.

- Va avea loc marți 26 august ora 18,00 o ședință de lucru cu participanții care sînt interesați în Sisteme Fuzzy sub conducerea dr. H.I. Zimmermann, directorul Institutului de Științe Economice din Aachen (R.F.G.).

- Marți 26 august ora 18,00 va avea loc o masă rotundă cu tema „Dezvoltarea informaticii în următorii 25 ani” în organizarea Institutului Central de Conducere și Informatică.

În paralel cu lucrările Congresului vor fi organizate, expoziția internațională de calculatoare și de carte în specialitate. Fiind printre primele expoziții de acest gen din țara noastră, credem că va fi o ocazie bună pentru specialiștii din țara noastră care lucrează în aceste domenii să viziteze aceste expoziții. Citeva amănunte:

Expoziția de calculatoare este organizată în holurile Sălii Palatului și se bucură de participarea a cca. 25 firme de calculatoare din țară și din străinătate. Nu vor lipsi echipamentele de calcul prezentate de firmele: Felix (România), IBM (S.U.A.), ICL (Anglia), Control Data (S.U.A.), Microtehnica (Italia) Videoton (Ungaria), Memorex (S.U.A.), Büro-masinen (R.D.G.), și altele.

Cu prilejul acestei expoziții se vor prezenta o serie de aplicații ale utilizării calculatoarelor electronice și a transmisiei de date la distanță. Expoziția va fi deschisă de luni 25 august pînă sîmbătă 30 august între orele 10-18.

Expoziția de carte se bucură de participarea unor edituri din țară și din străinătate - Anglia, Cehoslovacia, Polonia, S.U.A., R.F.G., U.R.S.S., Franța, Italia, Elveția și altele, care vor expune peste 300 din cele mai noi lucrări în domeniul ciberneticii, informaticii, teoriei sistemelor, automatizării. Această expoziție se organizează în holul localului ASE din Calea Dorobanți 15-17 și va fi deschisă în perioada 26-30 august între orele 10-18.

Din cele arătate mai sus rezultă o activitate bogată și care se dorește a fi de o înaltă ținută științifică, cu atît mai mult cu cît Congresul se bucură de un sprijin dat de UNESCO și Institutul Battelle, ca și de un Comitet de patronaj alcătuit din Președinți de Academii de Știință, laureați ai premiului Nobel și inalte personalități din 20 țări.

Congresul Internațional de Cibernetică și Sisteme de la București, al treilea Congres în acest domeniu, va avea ca scop nemijlocit realizarea unui forum internațional pentru un schimb de idei și informații de actualitate în domeniul ciberneticii și al sistemelor generale, în investigarea căilor comune ale ciberneticii și sistemelor generale, în întărirea bazei științifice interdisciplinare a ciberneticii și în găsirea celor mai bune căi pentru dezvoltarea viitoare în acest domeniu.

ing. C. BILCIU

SINOPTIC

Analiza valorii

IN CELE DOUA DECENII de la apariție, „analiza valorii”, ca metodă de orientare a proiectării produselor, s-a răspândit într-un astfel de ritm încât astăzi este aproape generalizată în țările dezvoltate industrial, cit și în unele țări în curs de dezvoltare. Fiind inclusă ca disciplină distinctă în programele majorității institutelor de învățământ superior, tehnic și economic, ea a fost chiar legitimată în unele țări socialiste.

Pornind de la necesitatea răspîndirii mai accelerate a analizei valorii în unitățile economice noastre naționale, conducerea Academiei „Stefan Gheorghiu” a hotărât, în luna octombrie 1973, înființarea unui colectiv distinct pentru instruire și cercetări aplicative în domeniul analizei valorii.

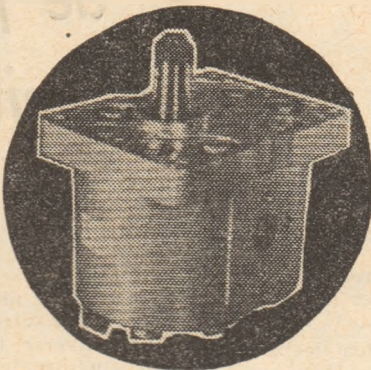
Deși o imagine a tuturor rezultatelor încă nu poate fi indicată, despre eficiența economică a utilizării metodei pot vorbi unele dintre studiile întocmite și aplicate. Astfel, patru proiecte realizate în semestrul I 1974 de către participanții la problemele de specializare în analiza valorii, au condus, în urma aplicării lor efective în producție, la obținerea unei economii anuale la prețul de cost de peste 11 milioane de lei, în paralel cu substanțiale îmbunătățiri calitative ale produselor studiate. Totodată, colaborarea colectivului Academiei „Stefan Gheorghiu”, la implementarea analizei valorii în unitățile Centralei prelucrării lemnului din M.E.F.M.C. se estimează a conduce, la nivelul anului 1975, la obținerea a peste 50 mil. lei economii la prețul de cost.

Pentru viitor se urmărește intensificarea activității atit de instruire cit și de cercetare efectivă pentru a obține mai multe aplicații ale analizei valorii în practica unităților economice noastre naționale.

Publicitate

SÎNT rare unitățile economice care nu fac publicitate pentru promovarea sau impulsionarea promovării produselor lor. Practica întreprinderilor a evidențiat că eficiența publicității scrise, palpabile este de necontestat. Psihologii susțin chiar că indivizii rețin aproximativ 30% din ceea ce văd și simt și numai 15% din ceea ce aud. Care sînt principalele avantaje pe care le aduce publicitatea scrisă (înțelegînd termenul la modul general — prin ziare, TV, documente publicitate etc. — ca ceea ce se adresează direct organului vizual al cumpărătorului). Se pare că este vorba în general de următoarele: (1) Publicitatea este în primul rînd un mod de introducere a produsului respectiv în massă clienților; (2) Ea este totodată un mijloc de sensibilizare a clienților oferind înainte indicații asupra calității și utilității potențiale a produsului propus; (3) Reprezintă în același timp un apreciabil ajutor vizual, dat fiind că pentru anumite produse nu poate fi prezentat întotdeauna clientului un specimen, în afara documentului tehnic editat de întreprindere și a anunțului publicitar. Argumentația ulterioară va avea ca punct de plecare aceste documente; (4) Publicitatea este cel mai adesea un mijloc de convingere asupra utilității produsului, ca și asupra eforturilor ulterioare ale unității de a oferi clienților săi serviciile necesare, piesele de schimb etc., și aceasta pentru o perspectivă îndepărtată; (5) Publicitatea este o adevărată carte de vizită, atit pentru produsul în cauză cit, mai ales, pentru întreprindere în ansamblul ei. În toate aceste cazuri se impune acordarea unei atenții deosebite calității publicității, căutînd metodele, instrumentele și formele cele mai adecvate, ca și prin întreținerea unui permanent contact între unitate și organul care realizează publicitatea produselor pe care ea le desface.

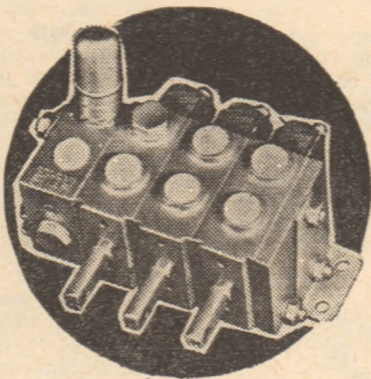
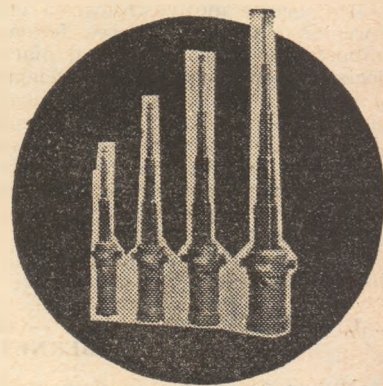
MACHINOEXPORT

PRODUSE HIDRAULICE ȘI PNEUMATICE

după licențele firmelor

„Plessey”-Anglia și „Bosch”-R.F.G.

exportă

MACHINOEXPORT

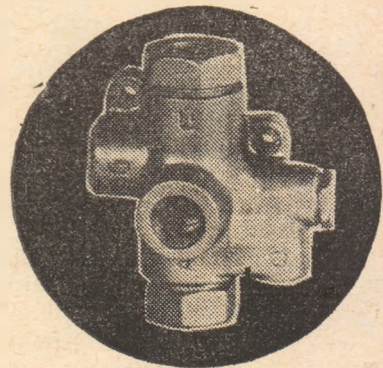
Sofia, Bulgaria

Str. Aksakov nr. 5

Tel: 88 53 21

Telex: 022-525

Telegrams: MACHINOEXPORT — SOFIA

PUBLICOM

TEORIE IDEI

Tehnici cibernetice de proiectare și analiză a activității unităților economice (1)

DESEORI, în practica economică, specialistul, fie economist sau inginer, este pus în situația ca, în funcție de rezultatele obținute de o unitate economică pe care o analizează, să adopte decizii pentru îmbunătățirea unor indicatori sau să folosească experiența acesteia pentru proiectarea de unități viitoare astfel încât să evite repetarea fenomenelor negative constatate la unitățile similare existente.

Problema în general se complică deoarece justetea deciziei adoptate poate fi apreciată numai după un anumit interval de timp, necesar fie pentru desfășurarea unuia sau mai multor cicluri de producție la unitățile existente, fie pentru punerea în funcțiune și atingerea parametrilor proiectați la unitățile noi.

Din aceste motive, folosirea unor metode cantitative pentru aprecierea și previzionarea fenomenelor economice prezintă o importanță din ce în ce mai mare. Desigur că pentru calitatea deciziei, hotărâtoare este precizia metodei cantitative folosite și într-o anumită măsură și ușurința cu care poate fi manipulată. Aceasta justifică eforturile susținute făcute de diferiți specialiști, atât pentru perfecționarea metodelor existente, cât și pentru găsirea și utilizarea unor metode noi. În cele ce urmează, dorim să supunem atenției cititorului unele posibilități pe care le oferă cibernetica în proiectarea și analiza activității unităților economice. Ne vom permite mai întâi prezentarea citorva elemente de bază ale ciberneticii, în vederea introducerii în problemă. (N.R.).

1. UNITĂȚILE ECONOMICE — CONSIDERATE CA SISTEME CIBERNETICE

Dintre conceptele fundamentale ale ciberneticii, „conceptul de sistem” s-a înscris în preocupările majore a numeroși cercetători. Într-o accepțiune oarecum generală, specialiștii consideră că noțiunea de sistem poate fi atribuită unei „colecții de obiecte de orice natură legate între ele prin forme de interacțiune sau interdependență”.

În economie modul sistemic de abordare a problemelor conduce la a considera orice unitate economică, începând cu locurile de muncă, ateliere, secții, întreprinderi, ramuri și chiar economia în ansamblul ei, ca fiind mulțimi de sisteme reunite după anumite reguli astfel încât realizează un anumit scop bine determinat. Cibernetica sistemelor economice se bazează pe extinderea în economie a analogiei făcute de N. Wiener între comunicație și comandă la ființe și mașini, folosind ca proprietate specifică oricărui sistem cibernetice autoreglarea.

La limită orice proces de autoreglare se realizează prin reunirea unui sistem efector aflat în conexiune directă cu mediul cu un sistem de comandă care controlează ieșirile și transmite comenzii la intrare (conexiunea inversă), potrivit binecunoscutei scheme din Fig. 1.

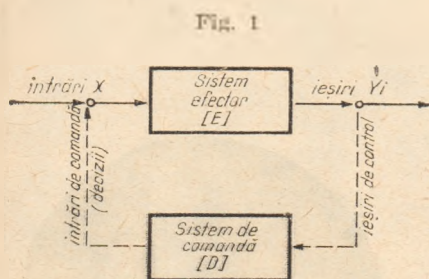

Fig. 1

Legăturile dintre sistemul efector și cel de comandă se realizează prin modalitățile de comunicație proprii fiecărei reuniuni de sisteme, alcătuind astfel un sistem cibernetice dintr-o anumită categorie (natural, tehnic, economic, biologic etc. etc.). Conexiunea inversă, comanda și comunicația alcătuiesc deci un tot indisolubil, cu un mare grad de generalitate, constituind principii fundamentale ale ciberneticii.

Notând cu X mulțimea intrărilor la un sistem oarecare S și cu Y mulțimea ieșirilor, cea mai generală formalizare matematică a unui sistem cibernetice devine:

$$S = \{X, Y | \Delta\} \quad (1)$$

unde Δ reprezintă o structură de transformare, caracterizată prin mulțimi operatoriale care descriu activitățile specifice sistemului, unde f_i este o variabilă integrare.

La sistemele cibernetice, totalitatea acestor mulțimi operatoriale aparțin unor substructuri distincte și anume substructura efectorie și substructura de reglaj**, reunite pe principiul conexiunii inverse. Dacă notăm cu E substructura efectorie și cu D substructura decizională din Fig. 1 rezultă următoarea relație între intrări și ieșiri:

$$Y = \frac{E}{1 \pm E \cdot D} X \quad (2)$$

Această expresie binecunoscută în teoria reglării automate poate fi aplicată cu succes și în economie, dacă se reușește o cuantificare corespunzătoare a structurii de transformare.

O primă aproximare susceptibilă de aplicații în realizarea unei asemenea cuantificări poate fi făcută presupunând o similitudine a comportării structurii de transformare în timp cu cea a unor filtre optime; în esență, dacă o unitate economică are un răspuns $g(t)$ la o funcție treaptă unitară (de exemplu, un leu investit în mijloace fixe), semnalul de ieșire $f_0(t)$ este legat de cel de intrare $f_i(t)$ printr-o integrală de convoluție de forma:

$$f_0(t) = \int_0^t f_i(\tau) g(t - \tau) d\tau \quad (3)$$

unde Y , este o variabilă integrare.

În aceste condiții se consideră că $X = F_i(t)$ iar $Y = f_0(t)$ respectiv intrările și ieșirile sînt funcții de timp ceea ce se și întîmplă în cazul unităților economice. În practică întotdeauna, datorită unor perturbații interne sau externe, unitatea economică realizează o altă ieșire decît cea dorită. Diferența între ieșirea dorită și cea reală reprezintă o eroare pe care în mod convențional o vom nota cu e . Din teoria filtrului optim și criteriul celor mai mici pătrate propus de N. Wiener și Kolmogorov se deduce că eroarea medie pătratică e^2 poate fi calculată cu relația:

$$\bar{e}^2 = \lim_{T \rightarrow \infty} \frac{1}{2T} \int_{-T}^T [f_0(t) - f_0^*(t)]^2 dt \quad (4)$$

unde $f_0^*(t)$ este ieșirea dorită.

Funcționarea optimă a unității economice va fi considerată atunci cînd se asigură în decursul unui anumit interval de timp o eroare medie pătratică minimă. Aceasta semnifică faptul că la un anumit semnal de intrare $f_i(t)$ planificat, reprezentînd mijloace de investiții, forță de muncă, mijloace financiare etc., sistemul economic efector asigură o ieșire aproape de cea planificată, eroarea fiind acceptabilă pentru decident.

Funcția de decizie afectată structurii de comandă D va depinde de eroarea medie pătratică, iar cele două sisteme (efectorul și sistemul de comandă) vor fi conectate ca în fig. 2.

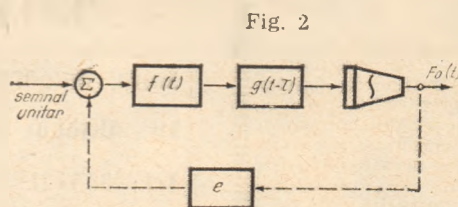

Fig. 2

Aproximarea de mai sus este utilizabilă atunci cînd în analiza sistemului economic se operează cu doi parametri de intrare și ieșire (investiții-producție, forță de muncă — producție materiale-producție, investiții-forță de muncă etc.). În practică însă, unitățile economice au mai multe intrări și ieșiri, cu o structură de transformare complexă multivariabilă. În aceste cazuri este recomandabil să se apeleze la descrieri matriciale vectoriale de forma:

$$\begin{aligned} \dot{\bar{x}}(t) &= A\bar{x}(t) + B\bar{u}(t) \\ \bar{y}(t) &= C\bar{x}(t) \end{aligned} \quad (5)$$

unde

N.R. Aceste probleme sînt tratate mai pe larg într-o lucrare a autorului aflată sub tipar (vezi Ștefan Birlea „Inițiere în cibernetica sistemelor industriale” la Editura tehnică)

$\dot{x}(t)$ — vectorul de stare dependent de timp ($n \times 1$)
 $u(t)$ — vectorul de intrare (dependent de timp) ($m \times 1$)
 $y(t)$ — vectorul de ieșire (1×1)
 $A(t)$ — matricea de stare ($n \times n$)
 $B(t)$ — matricea intrare — stare ($1 \times n$)
 $C(t)$ — matricea stare — ieșire ($1 \times n$)

iar $\dot{x}(t) = \frac{dx}{dt}$ adică o funcție vectorială definită pe x, u într-un spațiu R^n .

Se observă că în descrierea din (5) se introduce conceptul fundamental de „stare”, care semnifică din punct de vedere practic comportarea internă a sistemului pe baza unor evoluții anterioare începând cu un moment considerat inițial (x_0).

De asemenea, din punct de vedere cibernetic intrările $u(t)$ includ și comenzile care se dau pentru funcționarea dorită a sistemului.

Pentru înțelegerea principială a posibilităților de aplicare a acestor concepte la structurile economice, în special industriale vom face câteva raționamente simple. Să considerăm momentul inițial în care se află o întreprindere oarecare. În acest moment întreprinderea poate fi reprezentată prin cuantificarea unor mărimi care definesc următoarele elemente: *** investiții; forță de muncă; materiale; energie.

Considerând toate mărimile de mai sus componente unui vector $x_0 = X_{01}, X_{02}, X_{03}, X_{04}$, se observă că acest vector reprezintă starea în care se găsește structura industrială la momentul inițial. Matricea [A] denumită în general și matricea de coeficienți stabilește corelațiile care există între vectorii de stare. Astfel, într-o unitate industrială din componenta X_{01} , putem avea o anumită parte care se repartizează investițiilor directe productive: mașini, unelte, agregate, instalații de prelucrare etc., coeficientul de reparație ar putea fi a_{11} , o parte destinată forței de muncă, hale industriale, clădiri social-culturale etc., coeficientul fiind a_{21} , o altă parte destinată materialelor, depozitelor, mijloacelor de transport etc., cu coeficientul a_{31} și, în fine, o ultimă parte care se compune din investițiile în utilaje energetice, centrale termice, stații de transformare etc., cu coeficientul a_{41} .

Pentru forța de muncă putem face același raționament. O componentă a vectorului de stare X_{02} se regăsește în forța de muncă afectată producției (muncitorii direct productivi), o parte este destinată investițiilor (muncitorii de întreținere și reparații, constructorii, etc.), o parte destinată materialelor (achizitori, magazioneri, manipulatori etc.) și, în sfârșit, o parte se afectează instalațiilor energetice. În mod asemănător ca în cazul precedent coeficienții de repartizare vor fi $a_{12}, a_{22}, a_{32}, a_{42}$.

Continuând raționamentul rezultă că matricea coeficienților [A] va fi întotdeauna o matrice pătratică în care diagonala are o semnificație economică deosebită. Astfel coeficientul a_{11} reprezintă partea din investiție alocată investițiilor directe productive, a_{22} coeficientul de atribuire a muncitorilor direct productivi la fel cum a_{33} și a_{44} se referă la materiale, respectiv energie, alocate în scopuri directe productive.

O aplicare adecvată a regulilor din teoria sistemelor poate conduce la construcția matricei de comandă [B] și a matricei [C] care leagă ieșirile de stări.

Dacă construcția matricilor amintite este realizată, atunci prima problemă care trebuie rezolvată este găsirea soluției ecuației diferențiale.

$$\dot{x} = Ax + Bu$$

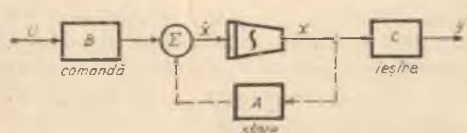
În ipoteza liniarității care este în general valabilă în economie se poate demonstra că și această ecuație are ca soluție o integrală de convoluție care include comanda și anume:

$$x(t) = e^{At}x_0 + \int_0^t e^{A(t-\tau)}B U(\tau) d\tau \quad (6)$$

Cunoscând soluția ecuației (6) se pot determina cu ajutorul relației (5) ieșirile sistemului și pe această bază, aprecia dacă el funcționează satisfăcător sau nu.

Utilizând elementele de pînă acum se poate observa că tratarea sistemică a unității economice folosind conceptul de stare împarte diferitele componente ale sistemului în trei blocuri distincte, conform figurii 3.

Fig. 3

Un bloc semnificativă comanda, alături de stările și al treilea ieșirile.

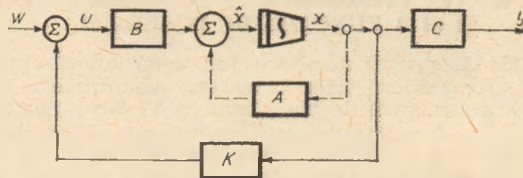
Din punct de vedere cibernetic pentru a putea conduce sistemul

este necesar să găsim și elementele de legătură între blocul de ieșire și blocul de comandă.

În general, se pot imagina două scheme principale de comandă și anume comanda în funcție de stare și comanda în funcție de ieșire.

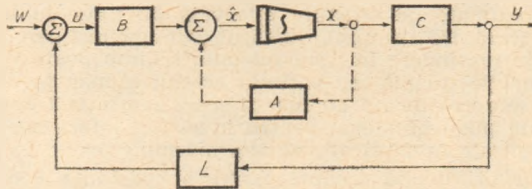
Pentru comanda în funcție de stare se poate utiliza o schemă de principiu ca cea din fig. 4.

Fig. 4

Pentru comanda în funcție de ieșire schema de principiu ca cea din fig. 5.

Fig. 5

În utilizarea ambelor scheme problema esențială care se pune este determinarea matricelor [K] și [L]. Teoria sistemelor multivariabile oferă din acest punct de vedere un șir întreg de metode eficiente pentru practică. (***)

Este foarte important însă să se utilizeze o metodologie corespunzătoare pentru definirea elementelor de bază ale oricărei unități economice, prin mărimi și unități de măsură specifice teoriei sistemelor, problemă pe care încercăm să o prezentăm succint în continuare.

2. SEMNIFICAȚIA ECONOMICĂ A SEMNALULUI DE RĂSPUNS LA FUNCȚIA TREAPTĂ UNITARĂ

ASA CUM REZULTĂ din cele expuse anterior, un element esențial pe care-l utilizăm în aplicarea conceptelor ciberneticilor la economie este răspunsul la o funcție treaptă unitară $g(t)$.

Pentru a înțelege semnificația economică a acestui element trebuie să arătăm că într-o unitate economică oarecare funcția treaptă unitară sau impulsul unitate (cum se definește în automatică — n.n.) reprezintă, după caz, o mărime considerată unitară de investiții pusă în funcțiune care nu se depreciază sensibil într-un interval de timp mai îndelungat, o unitate de forță de muncă, o cantitate considerată, de asemenea, unitară care măsoară debitul de intrare al materialelor, o unitate de putere instalată — sau orice mărime de intrare care poate fi aproximată printr-o constantă de timp.

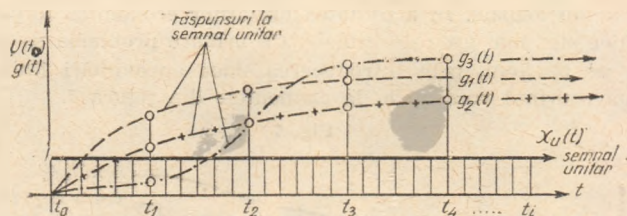
Răspunsul la funcția treaptă unitară exprimă evoluția în timp a transformării care se produce în sistem.

Ca urmare integrarea funcției $g(t)$ determină efectele transformării măsurată în producție fizică, valorică, cheltuieli, reduceri de consumuri etc.

În consecință dacă se cunoaște funcția $g(t)$ a unei unități economice se poate preconiza o anumită comportare viitoare a acesteia pe baza unei evoluții anterioare.

De exemplu, dacă presupunem că proiectantul simulează comportarea unei întreprinderi cu cea a unui sistem care într-o perioadă T răspunde la un semnal unitar (de pildă producție la 1 000 de lei investiții) cu operatori de transformare care evoluează potrivit unei funcții $g(t)$, se pot imagina în principiu trei familii de curbe ca în figura 6.

Fig. 6

Aceste curbe pot fi stabilite analitic, trasate grafic sau calculate prin aproximări repetate pe baza cunoașterii unor puncte $g(t_1), g(t_2), \dots, g(t_i)$. Se observă că prima familie $g_1(t)$ ar fi specifică unui tip de sisteme industriale, capabile să atingă parametrii proiectați (momentul aplatizării) într-un interval de timp relativ scurt. Cea de-a doua $g_2(t)$ este specifică sistemelor care solicită o experiență industrială mai ridicată și ca urmare atingerea parametrilor proiectați se face mai încet iar cea de-a treia face parte din categoria sistemelor care cuprind procedee tehnologice noi, fiind necesare testări succesive și după punerea în funcțiune pînă la momentul cînd apare punctul de inflexiune. Exemplele din fig. 6 sînt evident arbitrare, proiectantul de sistem putînd imagina o multitudine de astfel de curbe. În consecință, cunoscînd o experiență anterioară sau avînd determinate

pe cale analitică curbele $g_1(t)$ se poate stabili care este transformarea ce se produce în sistem la o funcție treaptă oarecare.

3. SEMNIFICAȚIA ECONOMICĂ A FUNCȚIEI DE INTRARE F_t ȘI A FUNCȚIEI DE IEȘIRE F_{ot}

ÎN GENERAL, pentru descrierea funcționării unei unități economice ca sistem cibernetic se urmărește determinarea ieșirilor, intrărilor și a structurii de transformare ale acestuia. Intrările pot fi, așa cum s-a arătat, de orice natură și pot avea numeroase variațiuni în timp. Dacă sînt continue, atunci ele pot fi descrise prin funcții continue de timp, dar, de obicei, intrările în sistemele economice au un caracter discontinuu (discret). Chiar și în cazul celor mai tipice sisteme continue, cum sînt centralele electrice, în care energia se produce și se consumă concomitent, se poate demonstra că anumite mărimi sînt discrete. O caracteristică a sistemelor economice este aceea că, de regulă, intrările pot fi approximate pe anumite intervale de timp cu ajutorul funcțiilor scară. De exemplu, numărul de muncitori care lucrează într-o întreprindere în decursul unui schimb poate fi considerat o funcție treaptă iar variația acestui număr în decursul unei luni se aproximează cu funcția scară (variația treptei). La fel se poate pune problema pentru investiții, loturi sau partizi de piese lansate în fabricație și alte mărimi.

Considerînd funcția treaptă $f_i(t)$ o constantă economică echivalentă cu o intrare la un moment (i) și care rămîne permanent în sistem, atunci funcția scară este o sumă a treptelor, deci

$$f(t) = \sum_{i=1}^{i=n} f_i(t)$$

unde (n) reprezintă numărul de intervale de timp pe care are loc modificarea treptei. Practic se poate considera că în medie $f(t) = x(t)$, respectiv ea este echivalentă cu variația semnalului de intrare pe fiecare interval de timp (t_i) . De aici rezultă că răspunsul instantaneu la o funcție treaptă, deci la o intrare oarecare (dacă nu sînt factori de întârziere) este

$$Y_0(t_i) = f(t) \cdot g(t_i)$$

unde $g(t_i)$ joacă rolul de operator de transformare al sistemului economic la momentul (i) , iar $Y_0(t_i)$ este ieșirea din sistem în același moment. Rezultă deci, că valoarea $Y_0(t)$ este o curbă de variație a ieșirilor din sistem. Pe analist îl interesează, de regulă, mărimea ieșirii din unitatea economică nu la orice moment, ci după un interval oarecare de timp (t) . De exemplu, cite piese se produc de un număr de muncitori într-o lună, ce producție se obține la valoarea totală a investiției într-un an etc.

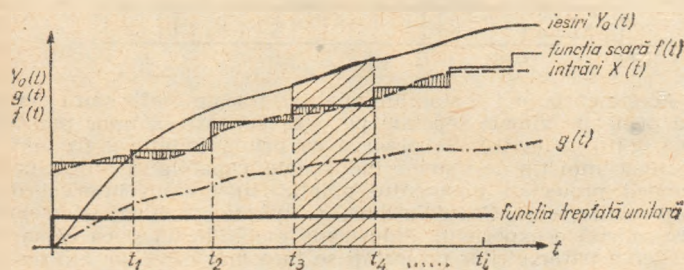
Ca urmare trebuie introdus un operator sumă sau integrare care determină ieșirea în valoare absolută:

$$Y(t) = \int_0^t Y_0(t) dt \quad (7)$$

ceea ce după efectuarea calculului conduce la o integrală de convoluție (rel. 3), unde $Y(t) = F_0(t)$ exprimă echivalența ieșirii absolute cu suprafața de sub curba de variație a ieșirii.

Desigur că din punct de vedere matematic problema este relativ simplă dacă se cunosc formele analitice ale curbelor $Y_0(t)$ și $g(t)$. În economie formele analitice pentru aceste tipuri de curbe sînt cunoscute în special pentru marile sisteme agregate, conducînd la modele de creștere economică de tip exponențial sau logistic. În activitatea unităților economice formele analitice sînt mai greu de utilizat. Ca urmare problema se tratează pe porțiuni, prin introducerea unor aproximări liniare. Pentru ușurință vom apela la elementele din figura 7.

Fig. 7

Se observă că întotdeauna intrările $x(t)$ care pot fi elemente de natură economică fonduri materiale și bănești, forță de muncă etc., se aproximează prin o funcție scară $f(t)$, iar $g(t)$ și $Y_0(t)$ admit aproximări liniare pe intervalele de timp $t = (t_{i-1}, t_i)$. Su-

prafața rezultată din integrarea funcției $Y_0(t)$ se poate transforma prin aproximare într-un trapez reprezentînd mărimea absolută a ieșirii.

Metodologic este recomandabil ca proiectantul sau analistul de sistem să procedeze astfel:

Considerînd cunoscute ieșirile dorite sub forma unei producții fizice, valorice, sau oricare alte mărimi pentru un interval de timp $t = t_i - t_{i-1}$ notată convențional $Y(t_{i-1}, t_i)$ se pune problema găsirii răspunsului $g(t)$ la funcția treaptă unitară.

Mai întii se calculează pas cu pas ordonatele curbei care exprimă variația ieșirii folosind relația

$$Y_0(t_i) = \frac{2Y(t_{i-1}, t_i)}{t_i - t_{i-1}} - Y_0(t_{i-1}) \quad (8)$$

relație rezultată din suprafața trapezelor formate de $Y(t_{i-1}, t_i)$ și care se poate utiliza în calcularea succesivă a ordonatelor $Y_0(t_1), Y_0(t_2), \dots, Y_0(t_i)$ apreciind punctul de plecare drept originea axelor de coordonate.

Cunoscînd mărimea funcției treaptă (investiții, număr de muncitori, materiale etc.) introduse în procesul de fabricație care determină ieșirea totală pe intervalul de timp dat $t = t_i - t_{i-1}$ se poate determina pentru un moment oarecare (t_i) mărimea răspunsului la un semnal unitar. De exemplu, dacă $Y_0(t_i) = \frac{\text{producție}}{\text{timpul } i}$ iar

$f(t) =$ număr de muncitori (constant) rezultă

$$g(t_i) = \frac{(t_i) \text{ producție}}{f(t) \text{ timp muncitor}}$$

ceea ce constituie semnalul de ieșire la momentul (t_i) datorat unui muncitor (productivitatea muncii).

Din ipoteza liniarității făcută pentru $Y_0(t_{i-1}, t_i)$ rezultă că pe același interval $t_{i-1} \leq t \leq t_i$ și $g(t)$ va fi liniar.

Ca urmare vom scrie că funcția $g(t)$ este o dreaptă care trece prin punctele $g(t_{i-1})$ și $g(t_i)$.

Ecuția dreptei care trece prin aceste două puncte este:

$$\frac{g(t) - g(t_{i-1})}{g(t_i) - g(t_{i-1})} = \frac{t - t_{i-1}}{t_i - t_{i-1}} \text{ de unde în general}$$

$$g(t) = g(t_{i-1}) + \frac{g(t_i) - g(t_{i-1})}{t_i - t_{i-1}} (t - t_{i-1})$$

Notînd coeficienții din ecuația dreptei

$$A = g(t_{i-1}) - \frac{g(t_i) - g(t_{i-1})}{t_i - t_{i-1}} \text{ și } B = \frac{g(t_i) - g(t_{i-1})}{t_i - t_{i-1}}$$

se obține ecuația dreptei căutate care exprimă pe $g(t)$ în funcție de timp.

$$g(t) = A + Bt \quad (9)$$

Odată determinată funcția $g(t)$ aplicînd integrala de convoluție se poate cunoaște mărimea $F_0(t)$ producția obținută pentru fiecare funcție treaptă aplicată la intrarea sistemului. Aceasta înseamnă că din punct de vedere economic la o altă întreprindere, care păstrează aceeași evoluție probabilă a semnalului unitar, se poate determina ieșirea probabilă dacă i se cunoaște funcția scară, aplicînd integrala de convoluție

$$F_0(t_{i-1}, t_i) = \int_{t_{i-1}}^{t_i} f(t) \cdot (A + B(t - \tau)) d\tau$$

cum $f(t)$, A , B , nu depind de (τ) făcînd calculele necesare se obține

$$F_0(t_{i-1}, t_i) = [f(t) \cdot [t - t_{i-1}]] \cdot [A + B(t_i + 1/2(t_i + t_{i-1}))] \quad (10)$$

relație cu caracter general utilizabilă fie pentru previzionarea dezvoltării viitoare a unui sistem economic, fie pentru controlul funcționării optime a unei unități existente.

4. DETERMINAREA COMENZILOR PENTRU FUNCȚIONAREA OPTIMALĂ A UNITĂȚILOR ECONOMICE

ELEMENTUL FUNDAMENTAL pe care-l oferă cibernetica în aplicarea teoriei filtrului optim, la activitatea unităților economice, îl constituie posibilitatea introducerii unui factor de comandă, care să urmărească asigurarea eliminării unor perturbații atunci cînd există un element de referință. Considerînd drept element de referință semnalul de răspuns la funcția treaptă unitară, adică la o unitate de orice fel de mărime economică introdusă în sistem — mijloace materiale și bănești, forță de muncă etc., determinarea comenzii este posibilă dacă se dispune de o schemă similară cu cea din fig. 2 și o relație adecvată pentru calculul erorii la semnal unitar.

Putem folosi fie criteriul Wiener și Kolmogoroff (4) fie o relație care determină diferența între semnale de răspuns la

dr. ing. Ștefan BIRLEA

(Continuare în pag. 26)

cu dr. FARUK N. BERKOL

Coordonator al Biroului Națiunilor Unite
pentru ajutorarea regiunilor calamitate
(UNIRO)

„Lichidarea decalajelor economice contemporane este vitală pentru viitorul comunității internaționale”

● Știința contemporană a înscris printre preocupările sale prioritare și pe cea vizând mijloacele de prevenire a unor calamități naturale. Cunoșcându-vă preocupările, v-aș ruga să ne oprim la început asupra unora din direcțiile principale ale acestor cercetări.

— Fără îndoială, cercetări în acest domeniu există — și ele nu sînt deloc puține. Esențial este să se sintetizeze în așa fel concluziile lor încît să permită o eficiență sporită a acțiunilor de prevenire a calamităților.

Credem, într-adevăr, că a sosit momentul cînd stabilirea și dezvoltarea unei strategii internaționale vizînd prevenirea calamităților — strategie care să poată constitui concepția de bază a oricăror inițiative în acest domeniu — se impune cu forța evidenței. Căci, și în ce privește sfera calamită-

ților naturale este mult mai ieftin să previi decît să vindeci, fapt petru care este nevoie să se acorde prioritate măsurilor preventive, bazate pe studii cu caracter tehnic, în zonele amenințate de catastrofe. Biroul Coordonatorului ONU pentru ajutorarea regiunilor calamitate a lansat mai multe asemenea studii. Două dintre ele — și anume, unul vizînd efectele calamităților naturale asupra așezămintelor umane, iar celălalt în legătură cu starea actuală a cunoștințelor privind prevenirea calamităților — au fost efectuate cu ajutorul Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător. Totodată, Biroul a participat la numeroase seminarii privind prevenirea calamităților, în Australia, Norvegia, S.U.A. ș.a.

În stadiul actual al dezvoltării științei și tehnicii, putem afirma că, în principiu, este posibil să se anticipeze probabilele calamități. Nu se poate spune cu certitudine cînd și unde vor avea ele loc, însă o serie de concluzii rezultate în urma unor cercetări retrospective sînt de natură să sugereze perspectiva: există în lume, o serie de regiuni predispușe mai mult spre a fi lovite de atari dezlănțuiri naturale; astfel de fenomene au loc, în majoritatea cazurilor, în anumite sezoane și — adesea — chiar în anumite părți de sezon, identificate prin repetare: această repetabilitate a atins practic — cum atestă statisticile de specialitate — o anumită frecvență, cu valoare de ciclicitate. Coroborînd toate aceste elemente de sinteză retrospectivă, se poate anticipa, deci — în limite de aproximație apreciate ca tolerabile —, perspectiva unor atari fenomene naturale. Și odată stabilite elementele de prognoză, este posibil să se adopte măsurile practice care să permită fie eliminarea completă — varianta ideală! — a acestor calamități, fie să se reducă la un minim consecințele sale nefaste.

Personal, consider că investițiile de infrastructură în domeniul prevenirii calamităților constituie — dacă vreți — un fel de primă de asigurare. Bunurile și viețile cruțate compensează investițiile făcute cu caracter preventiv.

● De la data înființării UNIRO, în ce țări v-ați manifestat prezența și în ce manieră?

— În cei trei ani și jumătate de activitate, Biroul nostru a intervenit, deja, în citeva sute de cazuri, în diferite puncte de pe glob, unde au avut loc — la scări și cu efecte diferite — calamități naturale. Nu toate au fost, deci, foarte grave, însă intervențiile noastre s-au soldat, de fiecare dată, cu rezultate apreciate de autoritățile țării respective.

UNIRO are un buget de circa 200 000 dolari în 1975, la care se adaugă contribuțiile marilor donatori, ale organizațiilor interguvernamentale, ale agențiilor voluntare, cărora li se adaugă adesea UNICEF și Programul Alimentar Mondial. Contribuțiile voluntare constituie cea de-a treia mare sursă de finanțare a UNIRO. Alte organisme ONU, cu care Biroul nostru colaborează în activitățile sale, sînt : PNUD, FAO, UNESCO, precum și Liga Societăților de Cruce Roșie.

Fac precizarea că UNIRO nu este o organizație operațională în sensul clasic — propriul său fond de intervenție este mic, comparativ cu nevoile ce apar în dezastrele de proporții. Responsabilitățile Biroului nostru constau în principal — așa cum prevede, de altfel, și documentul de constituire, aprobat de către Adunarea Generală a ONU — în a coordona eforturile și contribuțiile diverselor organisme internaționale și de altă natură, a iniția și dispeceriza, dacă vreți, acțiunile și eforturile necesitate de urmările dezastrelor naturale.

Cred că se mai impune o precizare : UNIRO acționează doar ca urmare a primirii unor

cereri exprese de ajutor din partea guvernelor interesate. Această manieră de a proceda își găsește justificarea firească în principiile de drept internațional incluse în Carta Națiunilor Unite.

● Problemele pe care este chemată să le rezolve organizația pe care o conduceți vizează mai mult sau mai puțin și viitorul comunității internaționale. În contextul viitoarelor lucrări ale sesiunii speciale a Adunării Generale a ONU, care vor începe la începutul lunii septembrie, vă rugăm să ne spuneți cum vedeți dv. căile și mijloacele pentru lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate ?

— După părerea mea, problemele sînt foarte complexe, ele nu pot fi tratate la modul de gîndire al optimismului superficial, sperîndu-se într-o rezolvare rapidă — dacă se poate, de azi pe mâine. Antecedentele stărilor de fapt pe care le-ați menționat se regăsesc în istorie, și pentru ca ele să fie înlăturate este nevoie de eforturi și conlucrări eficiente între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. În legătură cu problema lichidării decalajelor — pe care, personal, aș considera-o vitală pentru viitorul comunității internaționale — între cele două grupe de state există dorința conlucrării. Sigur că maniera concretă de înlăturare a acestor decalaje este de competența guvernelor și a experților. Faptul că între țările lumii există un consens în legătură cu necesitatea eradicării decalajelor — căutîndu-se căi realiste și operante de rezolvare — mă face să cred că putem privi cu optimism șansele de aplicare a sugestiilor tehnice ce vor emana de la diferite organisme internaționale specializate.

Sînt convins că la sesiunea specială a Adunării Generale a ONU pe tema dezvoltării și a cooperării internaționale vor fi prezentate idei interesante. Sarcina de a lichida subdezvoltarea este însă deosebit de dificilă, și ea trebuie privită cu realism și spirit de responsabilitate, în toată complexitatea sa. Lichidarea completă a subdezvoltării este punctul final, soluționarea optimă, pînă la care trebuie parcurse etape de evoluție, necesare dar și de neevitat, care depășesc chiar și puterea de previziune a specialiștilor celor mai competenți. Sînt țări în lume, care posedă tehnologii avansate, dar au nevoie de materii prime; există, de asemenea, țări care se află într-o situație diametral opusă. Ei bine, rezolvarea nu poate să fie decît rezultanta apropierei țărilor, prin satisfacerea reciprocă a intereselor. Va fi nevoie de ridicarea tuturor barierelor, de orice natură, inclusiv a celor vamale. Eforturile proprii, dublate de comunicarea activă între națiuni, vor putea crea premisele lichidării treptate a subdezvoltării.

Evident, chestiunea trebuie tratată nuanțat: să nu uităm că aplicarea de standarde unitare pe întreaga planetă, într-o sferă de probleme atît de delicate, ar fi practic o utopie. Complexitatea problemei reducerii decalajelor impune căi specifice de acțiune, care trebuie să țină cont atît de interesele regionale, cit și de capacitățile respectivelor state în curs de dezvoltare de a răspunde comandamentelor și exigențelor contemporaneității. După părerea mea, există premisele pentru rezolvarea ei, mai ales dacă avem în vedere că au fost create baze de conlucrare internațională corespunzătoare intereselor acestor țări, care pășesc pe drumul propriei lor dezvoltări economice și sociale. Am convingerea că întărirea rolului organismelor ONU se impune în acest sens ca o premisă a soluționării unor probleme majore ale epocii noastre, inclusiv aceea a lichidării subdezvoltării.

George HAȘEGANU

NU DE MULT a avut o largă circulație teza lui J. R. Hicks, potrivit căreia inflația are cel puțin meritul că a dus economiile occidentale la „virsta creșterii”. Situația actuală a țărilor capitaliste, aflate în plină inflație și recesiune, determină pe mulți economiști occidentali să caute unele corective la stimulentele inflaționiste ale economiei. Astfel, Patrick Buffet, adept al rolului pozitiv al inflației în stimularea creșterii economice și al „inseparabilității dintre creștere și inflație” este nevoit, în fața realității, să consacre (în studiul său¹⁾ o mare atenție „creșterii contestate și dirijate” și să preconizeze o „conducere a inflației”. Perioada actuală — spune el — este cea a contestării și punerii sub acuzare a creșterii pe toate fronturile. Ea se pune, mai întâi, pentru cei care se îndoiesc de realitatea sa sau se întreabă despre semnificația ei: creșterea este «o iluzie contabilă»? Ea se pune, apoi, pentru acei care se înspăimintă de distrugerile pe care le produce — exploatarea sălbatică a bogățiilor naturale ale globului și degradarea, în special, a mediului înconjurător — și consideră că menținerea ritmului din primii trei ani ai deceniului actual duce la un risc mortal pe planeta noastră. Ei se pune, în sfârșit, pentru cei care, denunțând injustițiile și «caracterul alienant» pe care ea îl produce se îndoiesc asupra gradului de dirijare pe care statele moderne pretind încă să-l exercite.

De câțiva ani, s-ar fi dezvoltat

De la „virsta creșterii” la „conducerea inflației”

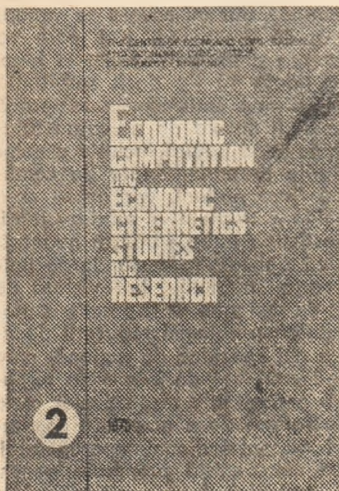
două mari curente sau tipuri de contestări ale creșterii: unul care subliniază limitele măsurării și aportului ritmurilor de creștere, considerate ca indicatori în economiile occidentale la caracterizarea progresului economic și social, și altul care arată pericolele și urmările unei creșteri foarte rapide în țările avansate și care dorește trecerea la acel „stadiu staționar” despre care vorbea J. S. Mill cu mai bine de un secol în urmă. P. B. se întreabă „nu este oare creșterea asimilată abuziv progresului economic și social?”. Cuantificarea creșterii producției pe care o înregistrează contabilitatea națională este, în prezent, obiectul a numeroase critici care au, mai ales, ca trăsături: a) fiabilitatea estimărilor furnizate în ceea ce privește principalii indicatori economici și aceasta constă de

fapt în problema calității aparatului statistic și a modalităților de culegere și prelucrare a informațiilor statistice, probleme relevate în lucrarea „Precision et incertitudes des données économiques” a lui O. Morgenstern; b) delimitarea ariei operațiilor contabilizate, deoarece, convențional, numai operațiunile marfare sau asimilate lor iau o formă bănească și implică o evidență contabilă (se reproșează, de exemplu, contabilității naționale că nu ține cont de prelevări operate asupra unor elemente sau resurse naturale, de utilizarea apei, aerului și a altor materii prime, considerate până în prezent ca inepuizabile; or, aceste resurse apar azi din ce în ce mai mult ca bunuri rare și costul sau pierderea pe care le-ar putea avea, pentru colectivitate, utilizarea privativă sau diminuarea lor ar trebui, după părerea unor economiști, să apară, într-un fel sau altul, în contabilitățile naționale în „debitul” creșterii, dacă s-ar putea spune așa); c) unele convenții contabile, adoptate în special în domeniul evaluării producției (recurgerea la sistemul prețurilor de piață ale unui an de referință sau, pentru serviciile cu titlu gratuit și, în special, serviciile publice pentru care nu există prețuri de piață sau o contrapunere monetară — evaluarea prin costurile de producție), convenții care ar tinde, după caz, să dea o imagine deformată creșterii volumului de bunuri și servicii disponibile (idei ce își găsesc pe larg reflectarea în lucrarea: „L'Inflation ou L'Anti-Croissance”

a lui A. Chenicourt). Aceste critici, uneori justificate, alteori nejustificate nu fac insensibile contabilitățile naționale, care cunosc desigur limitele și imperfecțiunile instrumentului pe care l-au construit și pe care-l ameliorează continuu. De aceea, ele nu pun în cauză principiile schemei actuale a contabilității naționale, ci subliniază numei caracterul parțial al informațiilor pe care acestea pot să le furnizeze și insistă asupra necesității de a o dezvolta și de a o completa prin crearea de alte sisteme de informare mai adaptate la obiectivul cercetat, care să dea numai un **caracter relativ** datelor furnizate de indicatorii producției. De aceea, ar fi necesar „să se adauge la indicatorii economici o baterie de alți indicatori ai bunăstării sau de indicatori sociali”. Creșterea cantității de bunuri și servicii produse în societate, evidențiată prin metodele actuale ale contabilității, **nu ar trebui să fie considerată ca antrenând în sine o creștere echivalentă a bunăstării sociale** și aceasta din două motive: a) pentru că trebuie apreciat în ce mod se repartizează costurile și rezultatele creșterii producției între grupurile sociale, între regiuni, între sectoare etc. și, b) pentru că această dezvoltare a producției poate să conducă, printr-o mărire a poluării, a zgomotului, a neplăcerilor de tot felul etc., mai curând la o degradare decît la o ameliorare a condițiilor de viață.

În accepția autorului, critica principală care poate să se facă

fise

Numărul 2/1975 al publicației în limba engleză a Centrului de calcul economic și cibernetică economică apare în preajma celui de al 3-lea Congres mondial în domeniul sistemelor generale și ciberneticii și consacră acestui eveniment științific remarcabil

bil o prefață în care sint prezentate temele care vor constitui obiectul comunicărilor și dezbaterilor participanților (circa 300 de oameni de știință și cercetători, din care 200 din diferite alte țări ale lumii, în afară de România).

Din cuprinsul publicației mai semnalăm studiile: „Algoritm de optimizare și proprietăți calitative ale modelelor unisectoriale de creștere economică cu variabile discrete” (M. Altar); „Considerații privind elaborarea unui model dinamic la nivel teritorial” (C.V. Negoită, E. Stan); „Model matematic pentru determinarea debitelor deversate prin bazine de amortizare a apelor obișnuite” (V. Ionescu, D. Chebelev, U. Berar); „Previziune privind populația R.S. România pînă în anul 1990”, etc.

Acțiunea legilor economice și folosirea lor

În articolul Ekonomiceskie zakoni: deistvie i soznatelnoe ispolzovanie (Legile economice: acțiunea și folosirea lor conștientă), apărut în revista PLANOVOE HOZIAISTVO, nr. 6/1975, prof. dr. D. Valovoi și prof. dr. G. Lapšina subliniază necesitatea unei diferențieri categorice între concep-

tul de acțiune și cel de folosire a legilor economice. Nu se poate spune că, spre deosebire de capitalism, unde legile acționează stihinic, în socialism ele acționează planic arată D.V. și G.L. Se confundă aici stihinic cu obiectiv și planic cu conștient. Ceea ce există și acționează obiectiv poate fi sau nu controlat de oameni, și chiar în condițiile socialismului acest control conștient se realizează progresiv, pe măsura dezvoltării societății socialiste și a cunoașterii cerințelor legilor obiective. A idontifica acțiunea legilor cu mecanismul realizării lor înseamnă, afirmă ei, să confunzi esența fenomenului cu lormele sale de manifestare. Această confuzie nu e justificată nici în condițiile capitalismului, unde, deși reduce, există totuși unele posibilități de folosire conștientă a legilor. Autorii nu subscriu nici la teza că folosirea legilor economice cere în prealabil cunoașterea lor: cunoașterea și folosirea legilor este, spun ei, un proces corelat și interconștient. Este greșită, după opinia lor, și ideea că folosirea conștientă a legilor economice se referă doar la statul socialist. Elementele principale (pirghiile) mecanismului de folosi-

rea legilor economice sint conducerea, planificarea, gestiunea economică, finanțele, prețurile, creditul, regimul de economii, stimularea materială ș.a., care formează în totalitate lor sistemul economic și care trebuie să lege interesul general de cel al fiecărei întreprinderi și al fiecărui lucrător.

S. Tzuru despre problema ecologică

O carte a prof. S. Tzuru, de la Universitatea Hitotsubasi din Tokio, al cărei titlu în limba română ar fi Aspectele politico-economice ale poluării biosferei, formează obiectul unei recenzii semnate de S. Milgram în revista MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOŠENIIA, nr. 6/1975. După S. Tzuru, în modelele dezvoltării economiei capitaliste ar trebui să se introducă ceea ce el numește „imperativul socio-structural”, imperativ care implică o anumită limitare a proprietății capitaliste. În condițiile „conservării suveranității capitalului — spune S. Tzuru — acesta tinde spre utilizarea maximă a factorilor de producție «externi» (ce nu-i aparțin) și a mediului înconjurător, fără a lua în con-

primului studiu al Clubului de la Roma este că viziunea catastrofală pe care el o aruncă asupra viitorului este larg determinată de metoda extrapolării și ipotezele greșite de lucru care privesc imuabilitatea relațiilor existente în prezent între variabilele luate în considerare și **incapacitatea sistemului de a se adapta**, deoarece este posibil să se ajungă ca progresul tehnologic să ofere mijloacele unei lupte mai eficiente și mai puțin costisitoare împotriva poluării și să permită, în același timp, găsirea de substitute (de exemplu, în domeniul energiei prin „domesticirea” energiei solare sau, pentru resursele alimentare, prin dezvoltarea de noi produse de sinteză). La toate acestea el mai adaugă „o modificare a repartiției resurselor și a oamenilor (!) între regiunile globului, în special, între țările dezvoltate și «lumea a treia» și promovarea unei politici de reorientare a obiectivelor, a finalităților și a căilor de creștere”.

Dirijarea creșterii economice s-ar putea realiza prin reorientarea obiectivelor și a modalităților de creștere, care ar presupune: a) o mai bună repartiție a veniturilor; b) promovarea largă a dezvoltării producției de echipamente colective neproducative și c) dirijarea inflației. „Ameliorarea repartiției veniturilor în economiile moderne — afirmă P.B. — presupune, atât eliminarea sărăciei în rîndul categoriilor sociale cele mai defavorizate, cât și restringerea generală a evantaiului veniturilor disponibile... amplificarea acțiunilor

în vederea reducerii disparităților foarte pronunțate ce caracterizează încă foarte mult distribuția veniturilor”. Evident, Patrick Buffet nu vede că reducerea acestor disparități nu se poate realiza prin simpla manifestare a unor pîrghii economice și că ea presupune modificări structurale profunde. Oricum, afirmă el, un efort trebuie făcut în această direcție deoarece în economiile avansate studiile efectuate privind repartiția veniturilor reliefează că „creșterea economică nu reduce decalajele în repartiția primară a veniturilor, ci, mai curînd, le mărește”. Dezvoltarea producției echipamentelor colective o consideră, de asemenea, necesară pentru lichidarea importanțelor dezechilibre care există între satisfacerea nevoilor individuale (de care beneficiază cel mai mult păturile avute) și cele colective. Penuria de bunuri de echipament colectiv din țările capitaliste este generatoare de inegalități sociale pronunțate, atît timp cit cei cu venituri mici au acces limitat la școli, spitale etc. Reorientarea cheltuielilor statului pentru construirea unor astfel de echipamente colective stimulează, în opinia sa, creșterea economică. Pentru impulsivarea creșterii economice ar trebui să fie soluționată o triplă problemă de arbitraj între stat și colectivitate și anume: a) între consumul individual și cel colectiv, b) între investițiile productive și cele pentru echipament colectiv neprodactiv și c) între finanțarea bazată pe impozite și finanțarea bazată pe taxarea specifică a

serviciilor făcute. În acest context, nu lipsesc referiri utopice la necesitatea dotării „colectivității” din țările occidentale cu un fel de «contract social» încheiat între diferite categorii economico-sociale și... care să facă să prevaleze interesele colective față de interesele particulare ale unor grupuri sociale puternice” facilitînd, în același timp, ca „la nivelul procesului de decizie să existe preocupări de amenajare a unei adevărate democrații economice”.

În accepția lui Buffet, după cum am mai menționat, creșterea este inevitabil însoțită de puternice puseuri inflaționiste: „inflația apare ca un rău necesar și, cîteodată, ca o condiție «permisivă» a avîntului rapid al producției”. Cheia succesului pentru imprimarea unui avînt economic țărilor capitaliste este, în opinia sa, „**conducerea inflației**”. În procesul creșterii „conducerea inflației trebuie să apară ca o sarcină prioritară a economiilor occidentale”. În acest scop, Buffet sfătuiește guvernele „asupra necesității de a face apel la un larg avantaj de intervenții, atît de natură conjuncturală cit și structurală” precum și depunerea de „eforturi colective” în această privință, deoarece, în „condițiile caracterului mondial al inflației actuale totul ar fi în van pentru o singură țară dacă ea s-ar încumeta să acționeze în mod autonom”.

Mult mai neliniștitor decît inflația nederijată pentru viitorul creșterii țărilor occidentale ar fi totuși „riscul de a vedea dezvoltarea economică a acestor țări

orientată, din ce în ce mai mult, în funcție de interesul unui mic număr de indivizi, de firme și de grupări puternice”. În economiile în care evoluția structurilor se caracterizează, tot mai mult, prin emergența uneia sau a mai multor firme naționale sau multinaționale în cadrul principalelor ramuri ale activității economice poți să te întrebi (și acest lucru îl face P.B.) în ce măsură puterea publică este în măsură să controleze activitatea acestor firme gigant.

În fond, problema constă în „**lichidarea subdezvoltării și dezvoltarea economică armonioasă a tuturor statelor, crearea unei noi ordini economice internaționale**”, în stabilirea unei adevărate democrații economice și independente naționale în care fiecare stat să fie stăpîn pe bogățiile și resursele sale, ca și a unor relații de producție bazate pe echitate, pe o nouă etică. Atunci masele vor putea participa cu adevărat la luarea deciziilor economice și sociale, la valorificarea deplină și eficientă a tuturor bogățiilor naționale și vor promova consecvent, atît ritmul creșterii economice cit și orientările și finalitățile sale sociale.

dr. Constantin BICHI

1) Patrick Buffet, Les pays capitalistes développés, in „L'Economie mondiale”, Hachette Littérature, Paris, 1973, p. 274.

2) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975, p. 179.

siderare distrugerea și epuizarea resurselor atrase în circuitul economic”. S. Tzuru, apreciază autorul recenziei, critică pe bună dreptate teoriile echilibrului economic, printre ai căror susținători se numără V. Pareto, A. Pigou, J. Hicks, P. Samuelson, care atribuie pieței rolul unui „Barometru al optimului economiei naționale”, dar nu iau în seamă „neutralismul” crescînd al pieței față de exploatarea prădalcnică a resurselor biosferei și ignoră incapacitatea ei de a preîntîmpina criza ecologică. Economistul japonez, spune S.M., pune însă pe același plan poziții atît de opuse ca marxismul și concepțiile ideologilor echilibrului economic și, deși nu neglijează caracterul structural social, vede cauza principală a apariției problemei ecologice în progresul tehnicii de producție, independent de sistemul socio-economic. Totuși, el propune restructurarea socio-economică a capitalismului prin „socializarea venitului național”, inclusiv instituționalizarea fondului centralizat de investiții pentru mediul înconjurător, „măsuri de naționalizare a pămîntului”, reorganizarea sistemului de impunere, cu prevederea unor sancțiuni pentru poluarea de orice fel a mediului.

● Cea de-a doua ediție revizuită și lărgită a lucrării fundamentale de marketing Marketing Management (Prentice-hall, Inc, Englewood Cliffs, New Jersey, 1974, 650 p.) a profesorului american Philip Kotler se dovedește a fi una din cele mai exhaustive tratări realizate pînă în prezent a problematicii marketingului. Ultima ediție include opt noi capitole, alte capitole fiind complet rescrise, un accent special punîndu-se de astă dată pe marketingul industrial și marketingul internațional. Se sub-

liniază rolul inovației de marketing în discernerea oportunităților latente într-un mediu economic în continuă schimbare, modul cum pot fi transformate oportunitățile în succese ale noilor produse lansate. Autorul demonstrează, pe baza unor analize aprofundate de ce într-un caz sau altul trebuie să recurgem la una sau alta din metode și tehnici constituînd instrumentarul interdisciplinar al marketingului, în vederea optimizării soluțiilor date la problemele curente ale întreprinderii. Însăși organizarea cărții, pe secțiunile sale principale, urmărește logica procesului de conducere a activității de marketing: analiza oportunităților, organizarea eforturilor, elaborarea programului de marketing, controlul rezultatelor, fapt ce-i conferă o unitate și respectiv utilitate deosebită în formarea specialiștilor.

W. Heller condamnă lipsa de curaj în relansarea economiei occidentale

Într-un articol al lui Walter Heller, fost șef al Consiliului consilierilor economici pe vremea președinților Kennedy și Johnson,

apărut în THE WALLSTREET JOURNAL și reprodus de „Problèmes Economiques” (11 VI 1975), se afirmă că relansarea economiei este în prezent periclitată de politica anti-inflaționistă. O astfel de politică ar amenința, după W.H., să ducă economia americană, după o scurtă înviorare în 1975, la o stagnare în 1976. Cei care se tem atît de mult de o reaccelerare a inflației nu țin seama, spune economistul american, de faptul că factorii care ar fi provocat-o în trecut (doi ani de recolte proaste, incindirea prețului petrolului și devalorizarea dolarului) nu se vor reproduce în decursul fazei viitoare de expansiune. S-ar considera, de asemenea, în mod greșit, că cheltuielile civile ar fi cauza principală a creșterii bugetului federal, cînd în realitate această cauză ar trebui căutată în cheltuielile militare. Nu trebuie uitate — spune Walter Heller — costurile enorme ale stagnării continue a economiei nu numai în termeni de șomaj și de pierderi de producție dar și în termeni de productivitate și de formare de capital fix.

**ECONOMIE
MONDIALA**

„Să facem totul ca minunatele cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane să nu mai fie puse în serviciul inarmării și distrugerii, ci în slujba progresului, bunăstării, libertății și fericirii tuturor popoarelor“.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea rostită la Helsinki, 1 august 1975)

**COOPERAREA ECONOMICĂ ȘI TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ —
PARTE INTEGRANTĂ A UNEI EUROPE A ÎNȚELEGERII ȘI PĂCII**

INCHEIEREA cu succes a lucrărilor Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa a constituit un moment de însemnătate istorică în viața politică pe continentul european, marcînd un spirit nou în relațiile internaționale, punînd bazele unui amplu și profund proces de edificare a securității pe plan european, cu implicații deosebit de pozitive pentru întreaga lume.

În faza finală a Conferinței, președintele Nicolae Ceaușescu, exponentul cel mai autorizat al voinței de pace și colaborare a poporului român, a dat expresie în chip strălucit, în cuvîntarea rostită la Helsinki, pozițiilor României socialiste, poziții care servesc intereselor și aspirațiilor poporului nostru, cauzei socialismului și păcii, înțelegerii între națiuni. Întreaga activitate a președintelui Nicolae Ceaușescu în cadrul fazei finale a Conferinței general-europene s-a bucurat de aceea de adevărată deplină și unanimitate aprobată de poporul român, avînd totodată un amplu ecou internațio-

nal. Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România, în ședința comună din 9 august a. c., au dat o înaltă apreciere întregii activități a secretarului general al partidului și președinte al Republicii în cadrul conferinței de la Helsinki, expunerii prezentate în fața înalților reprezentanți ai statelor participante.

Prin semnarea la Helsinki, la cel mai înalt nivel, a Actului final al primei Conferințe general-europene, statele participante s-au angajat să făurească o Europă a înțelegerii și păcii, în care să se afirme nestingherit aspirațiile de progres social și dezvoltare economică liberă ale tuturor popoarelor. O parte integrantă a unei astfel de Europe urmează să fie cooperarea economică și tehnico-științifică dintre toate țările, căreia documentele adoptate îi acordă nu numai un spațiu larg, ci și ample semnificații concrete.

STRUCTURA unitară a Actului final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, semnat la Helsinki de către șefii de stat și de guvern ai celor 35 de state participante, asigură în primul rînd o legătură organică, directă, între principiile și normele generale înscrise în „Declarația privind principiile care guvernează relațiile reciproce dintre statele participante“ — primul capitol al acestui document — și prevederile referitoare la cooperarea economică și tehnico-științifică.

Astfel, principiul cooperării între state exprimă ideea că statele participante vor dezvolta cooperarea lor, inclusiv cooperarea economică și tehnico-științifică, pe bază de egalitate, promovînd înțelegerea și încrederea reciprocă, relații de prietenie și bună vecinătate între ele, pacea și securitatea în Europa. Cooperarea este deci concepută ca o parte integrantă a procesului de destindere și de edificare a securității pe continentul nostru. De asemenea, în acest principiu al cooperării între state se exprimă hotărîrea statelor participante de a contribui prin dezvoltarea cooperării lor, la creșterea bunăstării popoarelor și la realizarea aspirațiilor lor, între altele prin avantajele care rezultă din progresele și rezultatele obținute în domeniile economic, științific, tehnologic și în alte domenii.

În scopul traducerii în viață a acestor prevederi și pentru a se asigura eliminarea unor discriminări și restricții care au existat în trecut în diferite domenii ale cooperării, în acest principiu a fost inclusă în continuare hotărîrea statelor participante de a lua măsurile menite să creeze condiții favorabile pentru ca aceste avantaje să fie accesibile tuturor statelor, ținînd seama de interesul general de a contribui astfel la reducerea decalajelor existente între nivelurile de dezvoltare economică ale diferitelor țări și îndeosebi

de interesul pe care îl au în acest sens țările în curs de dezvoltare.

Se remarcă, prin urmare, ca o caracteristică generală, valabilă pentru fiecare din capitolele Actului final al Conferinței, că statele participante și-au propus să stabilească un cadru general, de principiu, al cooperării lor. Acest cadru general cuprinde principiile de bază și definește conceptele pe care statele semnatare au hotărît să-și fundamenteze de acum încolo relațiile lor economice, tehnico-științifice și în alte domenii de cooperare. Din acest punct de vedere se poate aprecia că documentul la care ne referim constituie o contribuție valoroasă la elaborarea cadrului conceptual al unei noi ordini economice internaționale, că măsurile concrete pentru aplicarea în viață a prevederilor sale vor constitui pași pe calea instaurării acestei noi ordini economice.

IN CAPITOLUL privind „Cooperarea în domeniile economiei, științei și tehnicii și mediului înconjurător“ din Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, se acordă un loc însemnat prevederilor referitoare la cooperarea industrială, marile proiecte de interes comun și cooperarea tehnico-științifică, ca urmare a importanței pe care statele participante o acordă acestor domenii de activitate.

Astfel, în domeniul cooperării industriale, una dintre formele propuse este producerea și vînzarea în comun a unor produse (instalații, mașini, echipamente), pe baza unor contracte de cooperare încheiate între întreprinderi din două sau mai multe țări. Avantajul acestei forme de cooperare, îndeosebi pentru țări mai puțin dezvoltate industrial, constă nu numai în posibilitățile de asimilare treptată a unor tehnologii moderne complexe, dar și în asigurarea unei desfaceri imediate a

produselor realizate pe piețele pe care sînt cunoscuți partenerii de cooperare din țările dezvoltate.

O altă formă de cooperare recomandată în acest document, care prezintă de asemenea un interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare, este cooperarea pentru realizarea unor instalații industriale complete, în vederea obținerii unei părți din produsele astfel realizate. Cu alte cuvinte, pe baza unui contract de cooperare încheiat între o întreprindere dintr-o țară puternic industrializată și una dintr-o țară mai slab dezvoltată, prima livrează o instalație industrială completă (petrochimică, siderurgică etc.), iar cealaltă se obligă să-i vîndă, o anumită perioadă de timp, o parte din produsele realizate cu ajutorul acestei instalații. În acest fel se creează posibilitatea unei plăți parțiale sau integrale, în mod eșalonat, a instalației industriale achiziționate și se asigură exportul unei părți din producția astfel obținută. Crearea unor societăți mixte, cu capital constituit, în proporții convenite de comun acord, prin contribuțiile unor firme sau întreprinderi din două sau mai multe țări, constituie de asemenea o formă de cooperare industrială relativ recentă, care este recomandată în document. Constituirea unor societăți mixte se justifică în mod deosebit în cazul unor proiecte de cooperare industrială de o amploare mai mare, care necesită resurse materiale însemnate și se realizează în cursul unei perioade mai mari de timp.

România, care a folosit și folosește aceste forme de cooperare industrială, a propus includerea lor în secțiunea respectivă a documentelor elaborate în cursul dezbaterilor de la Geneva, alături de formele tradiționale de cooperare, cum sînt crearea, amenajarea și modernizarea de întreprinderi industriale, schimburile de brevete și de licențe etc. Interesul pe

care aceste propuneri românești l-au trezit în rîndul unui număr însemnat de delegații, îndeosebi ale unor țări mici și mijlocii, a condus în final la adoptarea lor. Importanța adoptării prin consens a acestor propuneri și a includerii lor în Actul final constă în faptul că acest acord general va permite țărilor interesate, printre care și țările noastre, să extindă în viitor folosirea acestor forme de cooperare industrială și va contribui la stimularea interesului față de utilizarea lor în rîndul unor firme sau întreprinderi din alte state participante.

ÎN MOD distinct au fost tratate problemele specifice realizării unor **proiecte de interes comun** de mare anvergură, în domenii cum sînt exploatarea materiilor prime și a resurselor energetice, sau transporturile internaționale. S-a apreciat că exploatarea unor bogate zăcăminte de petrol, gaze naturale, cărbune, minereuri de fier și bauxită, ca și de alte materii prime, necesită concentrarea eforturilor mai multor țări, în cadrul unor programe de cooperare pe termen lung. O problemă similară se pune în privința unei folosiri mai raționale a resurselor energetice existente și a căutării de noi surse de energie; în acest sens, s-a recomandat realizarea unor proiecte de interes comun pe termen lung privind schimbul de energie electrică pe plan european, în scopul utilizării cît mai raționale a capacităților centralelor electrice, și cooperarea în special în domeniul energiei nucleare.

Dezvoltarea rapidă a schimburilor și a cooperării economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii, inclusiv creșterea turismului, au condus la recomandarea realizării unor mari proiecte de interes comun consacrate dezvoltării transporturilor internaționale rutiere de persoane și de mărfuri, precum și stabilirii unei rețele fluviale navigabile în Europa.

Referitor la importanța includerii în Actul final a acestor prevederi legate de proiectele de interes comun de mare anvergură se pot menționa cel puțin două aspecte esențiale.

În primul rînd, în document se recomandă realizarea unor asemenea ample proiecte de interes comun în domenii de mare actualitate, care prezintă un interes economic deosebit pentru un număr însemnat de state participante, inclusiv pentru țara noastră. În al doilea rînd, la realizarea unor asemenea vaste proiecte de interes comun se asociau în trecut, în majoritatea cazurilor, numai firme și întreprinderi din țările puternic industrializate, care dispun de resurse însemnate, participarea țărilor mai slab dezvoltate fiind practic imposibilă sau foarte dificilă. Necesitatea eliminării unor asemenea practici discriminatorii a condus, după ample dezbateri, la includerea în Actul final a unor prevederi conform cărora organisme, întreprinderile și firmele competente din **toate** statele participante urmează să aibă posibilitatea, în faza pregătitoare, să-și manifeste interesul față de asemenea mari proiecte de interes comun și ulterior să participe la realizarea lor, în condiții stabilite de comun acord.

România, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, este profund interesată să-și dezvolte cooperarea sa industrială cu celelalte state și participarea sa la mari proiecte de interes comun, în conformitate cu prevederile înscrise în Actul final al Conferinței general-europene. Dezvoltarea cooperării în aceste domenii, pe bază de egalitate și avantaj reciproc, poate constitui fără îndoială o contribuție însemnată la realizarea prevederilor din planurile noastre cincinale și anuale referitoare la industrializarea și la dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării. Pe aceste căi se pot asigura obținerea și utilizarea unor tehnici și tehnologii moderne, care să completeze pe cele create în țară. De asemenea, în acest fel se contribuie și la creșterea și diversificarea comerțului nostru exterior, în urma exportării unei părți a produselor realizate în cadrul unor asemenea programe de cooperare. Trebuie subliniat de asemenea faptul că, prin amploarea și durata lor, proiectele de cooperare industrială contribuie la stabilirea unor legături durabile și a unei cooperări economice globale pe termen lung. În general, inclusiv în cazul unor parteneri mai puțin dezvoltați din punct de vedere economic, unele forme de cooperare industrială — cum ar fi, de exemplu, producerea și vânzarea în comun — permit o folosire reciproc avantajoasă a complementarităților economice dintre România și acești parteneri, ca urmare a unei mai bune utilizări a tuturor factorilor de producție.

Recunoașterea — pentru prima dată într-un document internațional — a existenței pe continentul nostru a unor țări în curs de dezvoltare din punct de vedere economic și afirmarea hotărîrii statelor participante de a ține seama de interesele și preocupările lor specifice, constituie două aspecte principale ale soluțiilor adoptate în Actul final al Conferinței. În practica cooperării economice pe plan european aceste prevederi de principiu, urmează să se concretizeze prin acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate, acordarea de credite în condiții mai avantajoase și pe termene mai lungi, reducerea sau eliminarea unor restricții cantitative pentru produse exportate de asemenea țări, transferul de tehnici și tehnologii moderne și acordarea de asistență tehnică etc.

Datorită legăturii tot mai strînse care există între realizările științei și tehnicii, dezvoltarea industrială și în general dezvoltarea economică de ansamblu a fiecărei țări, în **privința cooperării tehnico-științifice** s-au manifestat la prima Conferință general-europeană preocupări și tendințe similare celor pe care le-am menționat pentru cooperarea industrială. Lista domeniilor științei și tehnicii și problematica de cercetare, recomandate în Actul final, pentru cooperarea tehnico-științifică pe plan european evidențiază din nou concentrarea atenției statelor participante, și hotărîrea lor de a-și uni eforturile, asupra unor probleme majore de mare actualitate cum sînt cele privind sursele de energie, agricultura și alimentația, noi tehnologii și echipamente, transporturile internaționale și urbane, informatica, protecția mediului înconjurător. Pentru aceste domenii și teme de cooperare tehnico-științifică vor fi avute în vedere diversele forme de cooperare pe plan bilateral sau multilateral, care urmează să fie precizate în fiecare caz, de comun acord, în cadrul programelor concrete ce vor fi elaborate în viitor.

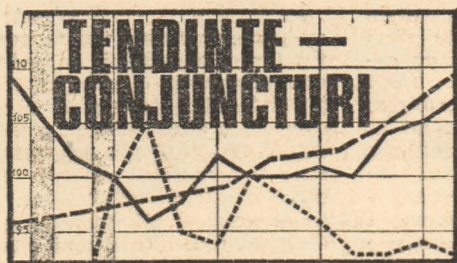
În acest sens, două aspecte de principiu au fost rezolvate în mod pozitiv în Actul final al Conferinței. În primul rînd se afirmă accesul la noile realizări ale științei și tehnicii pentru toate părțile interesate, pe o bază reciproc avantajoasă și în domeniile convenite de comun acord, precum și transferul acestor rezultate ale cercetării tehnico-științifice. În acest fel se stimulează eliminarea unor practici discriminatorii care mai existau în acest domeniu și care împiedicau obținerea acestor realizări ale științei și tehnicii moderne, prin canalele obișnuite, fapt de natură să aducă prejudicii însemnate îndeosebi țărilor mai puțin dezvoltate. În al doilea rînd, la fel ca și în cazul cooperării industriale, programele de cooperare tehnico-științifică cu caracter multilateral, care vor fi realizate pe plan european, vor fi deschise tuturor țărilor care își vor manifesta interesul față de asemenea programe și intenția de a participa la realizarea lor.

În continuare, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea pe care a rostit-o la Helsinki, atenția și eforturile tuturor statelor participante trebuie să se concentreze în direcția aplicării consecvente și integrale a principiilor generale, a recomandărilor și prevederilor concrete adoptate prin consens și înscrise în Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.

PENTRU traducerea în viață prevederilor convenite în documentele primei Conferințe general-europene, cu privire la cooperarea economică și tehnico-științifică, la fel ca și a celorlalte prevederi ale lor, este necesară întărirea unității și colaborării popoarelor, a tuturor forțelor progresiste iubitoare de pace, pentru a se asigura consolidarea procesului destinderii, adîncirea și întărirea securității pe continentul european și în întreaga lume. Așa cum s-a arătat la ședința comună din 9 august a.e. a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste România, țara noastră consideră necesar ca, în spiritul documentelor Conferinței, să se acționeze pentru concretizarea obiectivelor convenite prin acorduri și înțelegeri bilaterale și multilaterale între țările continentului, pentru dezvoltarea relațiilor intereuropene pe multiple planuri, pentru intensificarea contactelor cu diferite organizații și organisme internaționale menite să sporească cooperarea între națiuni, să elimine barierele și restricțiile de orice fel din calea unei largi conlucrări reciproc avantajoase între state pe plan economic, tehnic, științific și în alte domenii.

Prin încheierea cu succes a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa se deschide o etapă nouă, hotărîtoare pentru viața popoarelor europene. În această etapă vor fi necesare acțiuni energice pentru aplicarea fermă în viață a principiilor și normelor consemnate în Actul final, în vederea creării unui sistem trainic de securitate și colaborare pe continentul nostru. Acțiunile pentru realizarea prevederilor referitoare la cooperarea economică și tehnico-științifică sînt o parte organică a eforturilor pentru crearea unui astfel de sistem, pentru sporirea încrederii între state și punerea schimburilor economice de orice fel în slujba acestui țel, pentru asigurarea păcii și colaborării între națiuni în întreaga lume.

C. IONESCU-BUJOR

Consumul și producția de griu în echilibru

DIN cele mai recente statistici ale Ministerului Agriculturii al S.U.A. rezultă că în sezonul care a început la 1 iulie consumul și producția de griu, la scară mondială, se vor echilibra cu aproximație. Consumul ar urma să se cifreze la 364,2 milioane tone, iar producția — la 363,9 milioane tone. Stocurile, estimate la începutul sezonului la 52,6 milioane tone, ar trebui să permită completarea fără nici un fel de dificultăți a diferenței de 300 000 tone dintre cele două cifre.

Potrivit aceleiași surse, evaluările privind producția de cereale furajere o cifrează la 620 milioane tone, iar consumul — la 606,9 milioane tone.

C. E. E. : reducerea importurilor de petrol

FRANȚA, Olanda și Marea Britanie au redus cu peste 20% importurile lor de petrol brut în cursul primelor patru luni ale anului 1975, în timp ce R.F. Germania a operat o re-

ducere de 17%. Franța a importat 34,9 milioane tone în perioada ianuarie — aprilie, cu 23,4% mai puțin în raport cu perioada corespunzătoare a anului 1974. Pentru celelalte state membre ale C.E.E. situația se prezintă astfel pe primele patru luni ale anului (în milioane tone): Marea Britanie — 30,8 (—22,5%); R.F. Germania — 26,9 (—17%); Olanda — 1,8 (—21,7%); Danemarca — 2,7 (—18,4%).

Volumul petrolului brut tratat în rafinăriile acestor țări a urmat cu aproximație aceeași evoluție.

Brazilia : stimularea exporturilor și limitarea importurilor

OFICIALITĂȚILE braziliene au anunțat că începând de la 17 iulie firmele importatoare sunt obligate să depună la Banca Centrală a Braziliei pe timp de 6 luni, fără dobândă, un depozit echivalent cu valoarea produselor importate.

Sunt exceptate de la această măsură importurile de mașini, petrol, oțel, metale neferoase și îngrășăminte. În scopul stimu-

lării concomitente a exporturilor Banca va dubla fondurile pentru împrumuturi destinate producției de bunuri de export.

Australia : reorientări în comerțul exterior

DUPĂ cum a arătat ministrul comerțului exterior al Australiei în cadrul dezbaterilor care au avut loc nu demult în Camera Reprezentanților din această țară, pe marginea proiectului guvernamental de creare a Corporației de stat pentru comerțul exterior, o asemenea măsură ar favoriza dezvoltarea relațiilor economice ale Australiei cu țările socialiste și cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare, precum și studierea piețelor respective.

După aprecierea cercurilor oficiale, în prezent persepectivile largirii exporturilor australiene în Japonia, S.U.A. și țările Pieței Comune vest-europene (cu o pondere totală de 65% în comerțul exterior al Australiei) sînt puțin favorabile. Ca atare, devine necesară — a declarat ministrul comerțului exterior — revizuirea structurii geografice și pe grupe de mărfuri a schimburilor comerciale ale Australiei, piețele țărilor socialiste și ale celor în curs de dezvoltare căpătînd în acest context o importanță deosebită.

Japonia : stocări de materii prime

JAPONIA ar putea constitui stocuri la anumite materii pri-

me — sînt de părere comentatorii economici niponi, care citează în acest sens un raport al Institutului de cercetări Mitsubishi ce recomandă constituirea de stocuri pentru 90 de zile la principalele produse ca: petrol, uraniu, nichel, molibden, tungsten, lemn de construcții și griu. Achiziționarea acestor stocuri ar costa 7,5 miliarde dolari — se precizează în raport.

India : spre independență petrolieră

SUB impulsul creșterii prețurilor la țiței pe piața mondială, guvernul indian a adoptat în ultima perioadă o serie de măsuri pentru extinderea lucrărilor de prospectare a unor noi zăcăminte de țiței și a explcării celor cunoscute. Se apreciază că în acest an India va produce 8,2 milioane tone de țiței, ceea ce reprezintă aproape o treime din consumul intern.

Pentru a realiza în cursul deceniului următor independența Indiei de importul de țiței, Comisia de stat pentru petrol și gaze din această țară și-a intensificat în ultimul timp activitatea, colaborînd — în domeniul prospecțiunilor pe uscat și submarine — cu companii și organisme din S.U.A., Anglia, Franța, U.R.S.S. și Japonia. De menționat că printre furnizorii de instalații de foraj petrolier pentru India se numără și România.

TEHNICI CIBERNETICE

(Urmare din pag. 20)

funcția treaptă unitară — cele dorite și cele efectiv realizate,

În acest caz $e_i = g(t_i) - g'(t_i)$ unde $g'(t_i)$ se calculează cu ajutorul relației (9) respectiv implică cunoașterea anticipată a funcției $F_0(t_i)$ (producția dorită). Schema cibernetică din fig. 2 poate fi utilizată și în alte scopuri cum ar fi de exemplu determinarea mărimii funcției treaptă $f(t)$ pentru evitarea unei abateri de la programul stabilit. Din punct de vedere economic natura de eroare din criteriul (4) reprezintă abaterile față de indicatorii de plan.

Cert este că odată determinate aceste abateri $e_1, e_2, \dots, e_n$ este necesară găsirea unei funcții de comandă care să asigure minimizarea lor prin modificarea elementelor economice de intrare. În consecință criteriul de performanță al sistemului (funcția de comandă) va fi:

$$F_d = \sum_{i=1}^{i=n} e_i^2 = \text{minim} \quad (11)$$

În practică, aplicînd metodologia descrisă anterior se va cuantifica funcția de decizie (F_d) prin modificarea treptei (intrării) pe fiecare interval (i). Dacă se va considera că fiecare comandă trebuie să dea o eroare nulă la sfîrșitul intervalului următor pentru cauza constatată, pe fiecare interval rezultă următorul sistem de ecuații liniare:

$$F_{d_i}(e_1 + e_2 + \dots + e_n) = \int_{t=0}^{t=n} [Y_0(t) - Y_0'(t)] dt$$

$$(F_{d_1} + F_{d_2})(e_2 + e_3 \dots e_n) = \int_{t=1}^{t=n} [Y_0(t) - Y_0'(t)] dt \quad (12)$$

$$(F_{d_1} + F_{d_2} + \dots + F_{d_i})(e_i + e_{i+1} + \dots + e_n) = \int_{t=i}^{t=n} [Y_0(t) - Y_0'(t)] dt$$

Rezolvarea sistemului este desigur laborioasă, dar poate fi realizată relativ ușor dacă se apelează la un calculator electronic cărui a se introduce numai datele de intrare.

*) L. A. Zadeh, E. Polak — Teoria generală a sistemelor, Editura tehnică, București, 1974.

**) În lucrări anterioare, autorul a demonstrat că în general în economie orice structură de transformare Δ poate fi definită complet prin cinci clase de mulțimi operatoriale : efectorii, de circulație, tehnico-informaționale, conducere și autoreglaj.

***) Aceste mărimi sînt exemplificative, structura lor putînd fi foarte complexă. Din cercetările noastre a rezultat însă că în linii mari cele patru mărimi fundamentale luate în considerare satisfac pentru un număr mare de aplicații.

****) Recomandăm : S. Călin, C. Belea „Sisteme automate complexe“ Ed Tehnică 1968 și Roger W. Brockett „Finite dimensional linear systems“ Ed John Wiley and Sons Inc — New York, London, Sydney — 1970.

O NOUĂ ETAPĂ PE CALEA CLARIFICĂRILOR VALUTAR-FINANCIARE

ATUNCI cind două organisme interguvernamentale de specialitate, de proporțiile Fondului Monetar Internațional și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, își convoacă sesiunile anuale, rezultatul organizatoric este cea mai mare reuniune de miniștri ai finanțelor și de guvernatori ai băncilor centrale din câte se pot imagina la ora actuală. Anul trecut, sesiunea comună a acestor organisme a intrunit la Washington nu mai puțin de 507 miniștri, guvernatori și adjuncți, la care s-au adă-

ugat 832 de experți, membri ai delegațiilor guvernamentale din 127 de țări, precum și un mare număr de personalități din conducerea celor două organisme, reprezentanți ai altor instituții financiare sau cu contingențe financiare — începînd cu Organizația Unității Africane și sfîrșind cu Agenția Internațională pentru Energie Atomică —, observatori, ziariști.

Anul acesta, sesiunea comună F.M.I.—B.I.R.D. va avea loc în același cadru între 1 și 5 septembrie. Dar în timp ce succesul

organizatoric este asigurat, auspiciile generale sub care se vor desfășura lucrările sesiunii nu indică posibilitatea unor progrese substanțiale imediate în ceea ce privește fondul problemelor. Or, întreaga omenire contemporană, avidă de colaborare și cooperare, este interesată în instaurarea unei noi ordini în relațiile valutare-financiare internaționale, corespunzătoare schimbărilor fundamentale care s-au produs în lume din anul 1944, data adoptării vechiului sistem monetar, și pînă astăzi.

Contextul economic și monetar al sesiunii

ÎN 1975, țările industriale capitaliste se află în plină criză economică, iar repercusiunile acesteia se fac simțite în activitatea economică și în comerțul din restul lumii. Inflația se menține la un nivel foarte ridicat în aceste țări, punînd pe conducătorii lor economici în fața unei dileme: ori încearcă să combată criza printr-o politică de relaxare a economiei, ceea ce poate duce la intensificarea procesului inflaționist, ori încearcă să combată inflația printr-o politică restrictivă, ceea ce duce la prelungirea și adîncirea fenomenelor de criză economică. Din această cauză, țări capitaliste cu o pondere mare în activitatea economică mondială, cum ar fi Statele Unite și Republica Federală Germania, au și preferat să adopte o cale de mijloc, luînd măsuri mai mult de ordin monetar și fiscal și mai puțin direct expansioniste.

În domeniul plăților internaționale, situația este de asemenea foarte dificilă. Dezechilibrul balanțelor de plăți este general, cu corectivul că în ultima vreme, folosind abil manifestările crizei, țările capitaliste dezvoltate au reușit să transfere asupra celor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol o parte importantă a deficitului lor. Astfel, potrivit datelor citate de directorul general al F.M.I., Witteveen, în cadrul sesiunii din iulie a.c. a Consiliului Economic și Social al O.N.U., deficitul balanțelor de plăți ale țărilor menționate a crescut de la 9 miliarde de dolari S.U.A. în 1973, la circa 27 miliarde în 1974, iar pentru 1975 se prevede ca el să ajungă la circa 36 miliarde. Witteveen atrage atenția asupra perspectivei ca în 1975 și în perioada următoare, situația financiară a țărilor în curs de dezvoltare nepetroliere și în primul rînd a celor clasificate de O.N.U. ca fiind „cel mai grav afectate” de actuala criză (M.S.A. — Most Seriously Affected) să se agraveze și mai mult.

În ce privește paritățile și cursurile valutare, lumea occidentală se află în fața unor probleme inextricabile. Ea a trecut de la vechiul sistem unitar și omogen al fixității acestor măriri, la o diversitate confuză de regimuri valutare eminamente instabile, profund dăunătoare relațiilor economice internaționale. Un studiu recent al Fondului Monetar Internațional ajunge la următoarea clasificare a regimurilor valutare existente acum în Occident:

- flotarea liberă a cursurilor valutare, în funcție de situația cererii și ofertei de pe piață;
- legarea monedei naționale de o altă monedă care flotează, realizîndu-se astfel o flotare paralelă a celor două monede;
- legarea monedei naționale fie de un grup („coș”) de monede anume stabilit, fie de drepturile speciale de tragere (DST) ale Fondului Monetar Internațional;
- legarea monedei naționale de o altă monedă, însă cu corectarea frecventă a acestei legături în funcție de anumite criterii, cum ar fi rata inflației;
- flotarea concertată (în grup) a mai multor monede, pe baza unor aranjamente de intervenție reciprocă (cum este cazul aranjamentului încheiat de unele țări din Piața Comună cu privire la respectarea în comun a unor limite apropiate de fluctuație pentru monedele respective, așa-numitul „șarpe” valutar).

Din același studiu rezultă că țările ale căror monede flotează liber dețin circa 47% din comerțul mondial. Dacă la acestea se adaugă cele ale căror monede sînt legate de monede flotante, înseamnă că țările care participă în gradul cel mai înalt la comerțul mondial și ale căror monede sînt determinante în tranzacțiile financiare internaționale nu mai sînt îngrădite de nici un fel de norme în ce privește cursurile valutare.

Este adevărat că anul trecut, în iunie, F.M.I. a difuzat un document cuprinzînd liniile directoare cu privire la supravegherea flotării de că-

tre fiecare țară în parte, însă pînă acum nu sînt indicii că ele ar fi fost adoptate.

Situația din domeniul parităților și cursurilor valutare este astăzi, după cum se poate aprecia din cele de mai sus, la antipodul principiului fixității care caracteriza vechiul sistem monetar internațional, tot așa cum situația din domeniul balanțelor de plăți se află la antipodul principiului echilibrului de balanță din același sistem.

Probleme nu mai puțin complexe ridică evoluția lichidității internaționale care, după cum se știe, reprezintă suma rezervelor naționale de mijloace de plată internaționale. Volumul acestei lichidități a crescut foarte mult în 1974: cu aproape 27 miliarde DST, ajungînd la sfîrșitul aceluia an la un total de 178 miliarde DST (datele furnizate de F.M.I. se referă la rezervele internaționale ale țărilor membre și cuprind: disponibilitățile de aur, DST, valute de rezervă — îndeosebi dolari — și poziția resurselor la F.M.I.). Aproape în întregime (90%), această creștere s-a înregistrat în compartimentul valurilor de rezervă.

În legătură cu evoluția din ultima vreme a lichidității internaționale trebuie remarcată modificarea importantă a repartiției pe țări și grupe de țări a rezervelor. Așa cum rezultă din tabel (vezi p. 28), principala schimbare este aceea pe care o înregistrează în ultimii ani rezervele țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol (o creștere de la 5,1 miliarde DST în 1970, la 41,2 miliarde în primul trimestru al anului în curs). O altă schimbare, de dată mai veche, este ascensiunea rezervelor unor țări ca R.F.G. și Japonia în cadrul țărilor industriale, concomitent cu diminuarea rezervelor S.U.A. Este firesc ca asemenea schimbări, expresie a modificării raportului de forțe în lume, să modifice și configurația raporturilor financiare internaționale și să pună cu acuitate problema modalităților de reciclare a fondurilor disponibile.

Cifrele de mai sus nu redau însă cu exactitate realitatea, îndeosebi din cauza evaluării aurului din rezerve la prețul oficial de 35 DST uncia. Reevaluarea aurului la prețul pieței ar schimba aspectul tabelului, dar nu ar schimba problematica, atît timp cît nimeni nu știe ce posibilități există de a se face față deficitelor de plăți prin valorificarea aurului oficial. Este știut că soarta aurului este unul dintre numeroasele semne de întrebare ale actualului stadiu al relațiilor monetare internaționale.

Situația valutar-financiară prezintă viciază însă chiar concepția despre lichiditate, despre oportunitatea ei, despre structura și mărimea ei optimă. S-a considerat pînă nu demult că trecerea la flotarea cursurilor valutare ar face inutilă păstrarea de rezerve, deoarece echilibrarea balanțelor de plăți ar rezulta automat din mecanismul cursurilor (schematic: o balanță activă favorizează creșterea cursurilor pe piață; aceasta scumpește mărfurile de export ale țării respective, contribuind la echilibrarea balanței). Azi, nimeni nu poate spune dacă flotarea generalizată actuală a monedelor occidentale a afectat sau nu necesarul de rezerve, deci dacă actualul volum al lichidităților corespunde sau nu nevoilor. Normal, ar fi trebuit ca odată cu flotarea să se reducă rezervele, dar acestea nu numai că nu s-au redus, ci au crescut: într-un ritm chiar superior celui al dinainte de flotare. Problema se complică prin apariția unui element nou care a făcut și mai dificilă aprecierea necesarului de rezerve. Este vorba despre sporirea accesului țărilor cu balanță deficitară la piețele internaționale de capitaluri. Ar fi fost firesc ca odată cu aceasta să fi scăzut nevoia de rezerve. Și totuși, rezervele au crescut.

În aceste condiții de nesiguranță a situațiilor și a concepțiilor, ar fi greu ca o sesiune, chiar și atît de bine frecventată, să poată realiza dintr-o dată progrese spectaculoase pe calea reformei sistemului valutar-financiar internațional și a organismului său, F.M.I.

O ordine de zi profilată pe idei generale

ESTE CUNOSCUȚ că problema reformei, aflată în studiul Comitetului celor 20 al Fondului Monetar Internațional, special constituit pentru acest scop, nu a fost rezolvată, considerându-se că situația generală nu permite încă plasarea ei pe baze realiste. În iunie 1974, atunci când s-a încheiat activitatea Comitetului, documentele elaborate de acesta și prezentate Fondului au promovat ideea înlăturării reformei în etape, ceea ce în realitate înseamnă amânarea ei sine die.

Ulterior, unele aspecte ale reformei au continuat să fie examinate în cadrul noului Comitet interimar, similar cu preocupări Comitetului celor 20, având în vedere că aceste aspecte ale reformei sînt, în același timp, aspecte ale Statutului F.M.I., supus și el unui proces de adaptare la noile realități. Atenția comitetului s-a îndreptat pînă în prezent asupra a două capitole ale reformei și implicit ale statutului și anume: situația aurului și cursurile valutare.

Pînă acum însă, divergențele dintre S.U.A. și Franța, sprijinită de Piața Comună, divergențe care au subminat activitatea Comitetului celor 20, nu s-au aplanat nici în problema aurului și nici în aceea a cursurilor valutare. În privința aurului deținut de F.M.I., Statele Unite s-au menținut pe poziția vânzării lui directe la prețul pieței, în timp ce Franța pledează pentru restituirea lui către țările membre. În privința cursurilor valutare, S.U.A., își manifestă încrederea fără rezerve în cursurile flotante și se opun categoric propunerii franceze de revenire la cursurile fixe. Așteptatul compromis între cele două poziții nu s-a realizat pînă acum.

Sesiunea F.M.I.-B.I.R.D. se va concentra asupra discutării ideilor generale din cele două rapoarte anuale prezentate de conducerea respective, precum și asupra rapoartelor prezentate de Comitetul interimar și Comitetul dezvoltării, dacă facem abstracție de celelalte materiale, cu caracter de rutină, pe care conducerea F.M.I.-B.I.R.D. le prezintă în fiecare an. Toate aceste rapoarte nu cuprind, abstracție făcînd de cîteva excepții, elemente care să ducă la hotăriri de ordin instituțional sau funcțional.

Una din aceste excepții constă în revizuirea cotelor de participare a țărilor membre la F.M.I. și majorarea corespunzătoare a capitalului social la B.I.R.D.

Revizuirea cotelor la Fond este în discuție de mai multă vreme, ultima oară aflîndu-se pe ordinea de zi a reuniunii Comitetului interimar din iunie a.c. Discuțiile de pînă acum au lăsat să se întrevadă marele interes, atît economic cît și politic, al țărilor membre de a obține o majorare de cotă care să le permită cel puțin menținerea actualei ponderi în totalul cotelor la F.M.I. Această menținere ar atrage după sine dreptul țării de a avea aceeași putere de vot, aceeași reprezentare în diferitele organe ale Fondului, același acces la resursele financiare ale acestui organism, ca înainte de revizuire.

Dificultatea a apărut în urma hotărîrii F.M.I. ca majorarea generală de 32,5% a cotelor să fie repartizată diferențiat între țările membre, astfel încît unele să primească majorări superioare celei generale, iar altele, majorări inferioare. Țările exportatoare de petrol ar urma să primească o cotă dublă față de cea avută pînă acum. În mod corespunzător, alte țări ar urma să obțină o majorare inferioară mediei de 32,5% astfel încît cotele individuale ale țărilor să reflecte noul raport de forțe. Între țările care și-ar vedea ponderea diminuată se numără și S.U.A., care însă și-au manifestat dezacordul față de o asemenea perspectivă.

Se pare, așa cum rezultă din ultimele declarații ale ministrului finanțelor al S.U.A., William Simon, că poziția americană în această privință ar fi fost revizuită și că acum s-ar accepta o reducere a cotei la Fond, cu condiția ca pentru modificarea statutului și alte hotărîri importante să fie necesară o majoritate de 85% din voturi față de cea actuală de 80%. În felul acesta, S.U.A. care ar dispune în viitor de peste 15% din totalul voturilor și-ar păstra dreptul de veto de care dispun în prezent, cînd voturile americane corespunzătoare actualei cote depășesc 20% din total. Probabil că, în urma acestei concesi, revizuirea cotelor a fost repusă pe rol cu șanse mai mari de reușită decît pînă acum.

În cadrul aceluiași declarații, făcute în fața Comitetului bancar al Camerei Reprezentanților din S.U.A., Simon a repetat însă refuzul categoric al Statelor Unite de a accepta sistemul cursurilor fixe propus de Franța, și aceasta nu numai în situația prezentă, dar și pentru viitor. El a susținut în această privință că „a nu realiza un acord este mai bine decît a realiza un acord prost”. Remarca lasă să se înțeleagă că în problemele, reformei, S.U.A. nu sînt dispuse, în etapa actuală, să facă decît compromisuri limitate la aspecte nefundamentale.

Finanțarea dezvoltării: o problemă urgentă încă nerezolvată

PENTRU oricine care pune pe un taler al balanței situația financiară deplorabilă a majorității țărilor în curs de dezvoltare și pe altul proiectele de sprijinire a acestor țări, concluzia nu poate fi decît una singură: **problema finanțării dezvoltării nu a fost soluționată încă.** Actualul sprijin financiar este insuficient, nu ține deloc pasul cu nevoile crescînde de capital extern ale țărilor subdezvoltate, este de cele mai multe ori legat de condiții oneroase. El nu permite decît o creștere economică slabă, iar actuala criză economică este capabilă să anihileze chiar și această creștere. Așa cum s-a exprimat unul din repre-

(miliarde DSR)

	1960	1970	1973	1975 (martie)
1. Țări industriale din care:	48,5	65,8	96,0	100,2
S.U.A.	19,4	14,5	11,9	13,3
Anglia	5,1	2,8	5,4	5,9
FRG	7,0	13,6	27,5	27,6
Japonia	4,9	4,8	10,2	11,3
2. Alte țări dezvoltate	3,7	8,7	20,1	16,4
3. Țări în curs de dezvoltare exportatoare de petrol ^{x)}	2,4	5,1	12,0	41,2
4. Alte țări în curs de dezvoltare	7,2	12,9	23,3	24,5
Total	61,8	92,5	151,4	182,3

x) Algeria, Indonezia, Iran, Irak, Kuweit, R.A.Libie, Nigeria, Arabia Saudita, Venezuela, Bahrein și, din 1970, Oman.

zentanții „lumii a treia” la sesiunea O.N.U. din aprilie 1974, actuala finanțare a dezvoltării lasă impresia „unui fel de paliativ menit să permită activitatea vitală minimală a economiilor (subdezvoltate), pentru ca ele să poată asigura în continuare un transfer de resurse” (Document A/PV.2213, p.3/5).

Sesiunea FMI-BIRD din septembrie a.c. nu va aduce cu sine cotitura care va trebui să se producă odată în acest domeniu. Raportul Comitetului dezvoltării care va fi prezentat la sesiune va promova probabil ideea creării unei noi forme de finanțare a investițiilor, așa-numitul „al treilea ghișeu” al BIRD, destinat țărilor în curs de dezvoltare și prevăzut cu condiții intermediare între cele uzuale ale BIRD și cele practicate de Asociația Internațională pentru Dezvoltare (IDA), o instituție care face parte din același grup bancar, creată cu scopul finanțării țărilor celor mai sărace.

Desigur, orice inițiativă de suplimentare a fondurilor destinate finanțării dezvoltării este binevenită. Atunci însă cînd „al treilea ghișeu” nu va putea pune la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare decît 1 miliard de dolari, cînd condițiile avantajoase de împrumutare de pînd de constituirea unui „fond de subvenționare a dobinzii”, iar această constituire depinde de donațiile țărilor dezvoltate și ale celor exportatoare de petrol, ne dăm seama că această inițiativă este încă departe de a asigura o soluție deplin satisfăcătoare.

Tergiversarea rezolvării problemelor finanțării țărilor în curs de dezvoltare, într-un moment în care este recunoscută agravarea situației acestor țări, nu mai poate dura. Eforturile proprii se află pe primul plan, firește, atunci cînd este vorba despre ieșirea din starea de subdezvoltare. Însă criza economică mondială și criza monetară au o asemenea influență dăunătoare asupra țărilor în curs de dezvoltare, încît nu este de conceput dezvoltarea fără asistență externă acordată în primul rînd țărilor care suferă cel mai mult de pe urma actualei situații, cu continuarea asistenței pentru celelalte țări care luptă pentru reducerea și lichidarea decalajelor existente între ele și țările dezvoltate.

Ce va urma după sesiune

DIN ÎNTREGUL MOD în care vor fi abordate unele dintre problemele cele mai urgente ale actualității și care se întrevede de pe acum, se poate trage concluzia că sesiunea FMI-BIRD din septembrie va fi, ca și cea de anul trecut, un prilej de clarificare pe drumul anevoios al reformei sistemului monetar internațional și a FMI. Ne aștinim că în 1973, la sesiunea anuală de la Nairobi a Fondului, s-a exprimat speranța, aproape certitudinea, că peste un an se va putea discuta proiectul de reformă. Circumstanțele create de o lume în continuă frămîntare și prefacere au dezmințit însă asemenea speranțe. Aceasta nu înseamnă că reforma a fost abandonată, și există unele indicii că lucrurile vor fi reluate, că unele divergențe vor fi aplanate. Pericolul unui haos este prea mare pentru ca spiritul de cooperare să nu învingă pînă la urmă. De pe acum, cercuri informate consideră că lunile viitoare vor fi decisive pentru definirea cadrului unei noi ordini valutare-financiare. Aceasta însă nu înseamnă că noua ordine va putea fi aplicată imediat, parcurgerea etapei de cristalizare juridică a ei cerînd încă eforturi însemnate.

O.N.U. și organismele sale specializate, cum sînt FMI și BIRD, reprezintă fără îndoială forumurile cele mai indicate pentru dezbateră și rezolvarea problemelor atît de complexe care se pun omenirii contemporane. Se cer de aceea a fi continuate și intensificate eforturile care se depun în acest cadru pentru crearea unui sistem monetar mai democratic, mai judicios, mai drept, știindu-se că printr-o asemenea schimbare calitativă istorică vor fi promovate interesele tuturor țărilor,

dr. Costin KIRIȚESCU

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

Curs central	Curs la			Abaterea ¹⁾ în % a cursurilor valutei în ziua de 8 VIII 1975 față de cursul nivelului din central 28 XII 1973	Abaterea ¹⁾ în % a cursului dolarului față de diverse valute în perioada 28 XII 1973-8 VIII 1975		
	28 XII 1973	4 VIII 1975	8 VIII 1975				
Marca vest-germană	2,06004	2,0990	2,5805	2,5825	+ 3,35	+ 4,51	- 4,32
Francul elvețian	2,0000	2,2000	2,7000	2,6900	+25,05	+20,82	-17,23
Francul francez	4,5000	4,7025	4,3915	4,3780	+ 5,17	+ 7,41	- 6,90
Yenul japonez	200,0	200,0	207,95	207,95	+ 3,91	- 5,93	+ 6,30
Florinul olandez	2,78117	2,8200	2,6570	2,6400	+ 4,99	+ 6,68	- 6,70
Francul belgian	40,334	41,10	38,48	38,22	+ 5,53	+ 7,54	- 7,01
Lira italiană	525,50	607,0	607,20	609,70	-21,83	- 9,30	+10,33
Lira sterlină	2,8952	2,3250	2,1385	2,1100	-27,43	- 9,33	+10,66
Prețul aurului la Londra	-	107,87	166,35	155,00	-	-	-

1) + Revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (deprecieri de fapt);
2) Dolari SUA pentru o liră sterlină; 3) în dolari SUA/uncie, primul fixing

S.U.A. și — în mai mică măsură față de aprecierile inițiale — de publicarea știrilor referitoare la creșterea cu 1,2% a indicelui prețurilor de vânzare cu ridicata pe luna iulie în S.U.A. Pe fondul unor date globale favorabile referitoare la economia S.U.A., acțiunea acestor factori a frinat, a stopat și chiar a inversat sensul mișcării ascendente a dolarului S.U.A.

Francul elvețian, alături de alte câteva devize europene, a recâștigat puțin din terenul pierdut față de dolar în săptămânile precedente.

În contextul datelor care prevăd un deficit, primul după cel din anul 1967, al balanței comerciale a R.F.G. față de S.U.A. și estimează că relansarea activității economiei vest-germane va avea loc abia în primăvara viitoare, marca vest-germană a atins, față de dolar, cel mai scăzut curs din ultimele 10 luni, și anume : 1 dolar = 2,5855 mărci.

Lira sterlină a continuat să slăbească în ritm rapid față de dolar, atingând în perioada examinată un nou punct minim record : 1 liră = 2,0990 dolari.

O serie de elemente noi, printre care : datele ce estimează o creștere de circa 5% a produsului național brut al Statelor Unite în acest an, reluarea tendinței de creștere a dobinzilor pe termen scurt în S.U.A. (dobinda preferențială „prime rate“ a fost majorată de la 7 1/2 la 7 3/4%), în contextul scăderii acestora în alte țări, determină circurile de afaceri interesate să aprecieze că tendința de întărire a dolarului va continua, nefiind totuși exclusă posibilitatea unor perioade de recul temporar.

Pe piața eurovalutelor remarcăm creșterea dobinzilor la depozitele

VALUTĂ	Termen	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10%
DOLARUL SUA	1 lună					6,125			7,125		
	3 luni						6,750		7,750		
	6 luni							7,750	8,800		
FRANCLUL ELVEȚIAN	1 lună	3,500				4,750					
	3 luni		4,000			4,9375					
	6 luni			5,250		5,8750					
MARCA VEST-GERMANĂ	1 lună	2,6875				4,0625					
	3 luni		3,3750			4,2500					
	6 luni			4,4375		5,0000					

Nivelul orientativ al dobinzilor pe piața eurovalutelor în perioada 4-8 VIII 1975 (nivel minim și maxim)

în dolari. După o perioadă de incertitudine, dobinzile la depozitele în franci elvețieni și mai ales la cele în mărci vest-germane au avut o tendință de scădere.

În săptămâna care a trecut nu au fost modificări ale ratei scontului.

Paul DUMITRAȘCU

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Evoluții în industria aerospațială

PRODUCȚIA industriei aerospațiale din țările capitaliste dezvoltate a cunoscut în ultimul deceniu o creștere în pofida unor oscilații provenite sub influența conjuncturii economice sau a altor cauze.

După cum se vede din tabelul alăturat, vânzările industriei aerospațiale din S.U.A. au crescut (în prețuri constante) cu 6-7% în 1974 față de 1964, ceea ce a determinat scăderea ponderii lor în ansamblul vânzărilor țărilor capitaliste dezvoltate de

la 82,7% la 74,6%. Statele Unite domină totuși, în continuare, pe piața capitalistă a vehiculelor aerospațiale, în ciuda faptului că alte țări — îndeosebi cele vest-europene — și-au sporit sensibil ponderea în totalul vânzărilor. Cu toate progresele realizate de industria aerospațială din principalele țări vest-europene, ea rămâne cu mult în urma celei din S.U.A. nu numai ca potențial, dar și ca eficiență. Dacă exprimăm acest din urmă indicator prin volumul vânzărilor raportat pe o persoană angajată în ramura respectivă, comparativ cu nivelul S.U.A. considerat egal cu 100, în 1973 industria aerospațială din R.F.G. și țările Benelux realizau 87, cea din Franța — 71, cea din Anglia —

43, iar din Italia — doar 38. Se constată, de asemenea, că — deși a crescut în perioada examinată — participarea Japoniei pe piața produselor aerospațiale a rămas modestă, iar ponderea Canadei s-a redus întrucâtva.

Revista „Fligh International“, care publică datele de mai sus, prezintă și o prognoză a evoluției vânzărilor industriei aerospațiale din țările vest-europene, apreciindu-se că ritmul creșterii acestora se va încetini în perioada următoare. Se prevede că între anii 1973 și 1985 ele vor spori într-un ritm mediu anual de 5,8% (față de 7,9% în perioada precedentă de doisprezece ani), nivelul acestuia urmînd a fi în continuare mult mai scăzut în Anglia decît în alte

Vânzări realizate de industria aerospațială din țările capitaliste

(miliarde dolari, în prețurile din 1969)

	1964		1974	
	total	pondere	total	pondere
	rea	%	rea	%
S.U.A.	20,59	82,7	22,00	74,6
Europa occid.	3,02	12,1	5,70	19,3
- Franța	0,84	3,4	1,87	6,3
- Anglia	1,25	5,4	1,87	6,3
- R.F.G. și țările Benelux	0,57	2,3	1,41	4,8
- Italia	0,16	0,6	0,20	0,7
- Alte țări vest-europene	0,10	0,4	0,35	1,2
Canada	0,71	2,8	0,64	2,2
Japonia	0,22	0,9	0,37	1,3
Alte țări	0,40	1,6	0,80	2,7
Total țări capitaliste	24,90	100,0	29,50	100,0

țări vest-europene cu industrie aerospațială.

N. POPOV

S.U.A. : finanțarea cercetării

O PROGNOZĂ a evoluției cheltuielilor pentru cercetarea științifică din S.U.A. evidențiază (vezi tabelul) că în perioada 1972—1980 fondurile alocate în acest scop

Sursele finanțării	1972		1980	
	mld. dolari	%	mld. dolari	%
Guvernul	15,2	54,0	19,8	49,0
Industria	11,5	40,0	18,6	46,0
Instituțiile academice	1,1	4,0	1,4	4,0
Organizații fără scop lucrativ	0,4	2,0	0,5	1,0
Total	28,0	100,0	40,3	100,0

IPOTEZE — PREVIZIUNI

vor crește cu circa 44% în condițiile reducerii ponderii alocațiilor guvernamentale și ale sporirii celei a investițiilor companiilor industriale. Se apreciază însă că, dacă în perioada menționată ritmul inflației va depăși considerabil pe cel înregistrat între anii 1962—1972, valoarea reală a alocațiilor se va situa cel mult la nivelul anului 1970.

Ungaria : dezvoltarea transporturilor

STATISTICILE arată că fiecare locuitor al R. P. Ungare călătorește, în medie pe an, cu 500 km mai mult decît media europeană; cifra este și mai ridicată în cazul transportului de persoane cu auto-

buze. Se prevede că în cursul cincinalului 1976—1980 traficul de persoane va spori cu încă 25 la sută. În ceea ce privește transportul de mărfuri, cea mai importantă creștere va înregistra transportul prin conducte (cu circa 150 la sută), urmat de traficul maritim de mărfuri (+50 la sută), cel rutier (+34—38 la sută), cel feroviar (+17—18 la sută) și cel fluvial. Pentru a se putea face față cerințelor crescînde pentru transportul de mărfuri și de pasageri, ample investiții urmează a fi efectuate în modernizarea rețelei căilor de comunicații și a materialului rulant, în primul rînd în Budapesta, unde locuiește o cincime din populația țării.

Sub „limita de sărăcie“

SITUAȚIA precară și condițiile de existență adesea dramatice ale clasei muncitoare în numeroase țări ale lumii sînt încă puțin cunoscute la adevăratele lor dimensiuni. Pornind de la această concluzie Buletinul de informații al Secretariatului permanent al Organizației Internaționale a Muncii publică în ultimul său număr, apărut la Geneva, o serie de precizări menite să alerteze opinia publică mondială și să determine acțiuni mai energice în vederea remedierii actualei stări de lucruri.

Șomajul — „cel mai mare exploatare al muncitorilor“ — cum îl califică publicația menționată — continuă să ia amploare și peste 300 milioane de persoane, în special din țările în curs de dezvoltare, sînt în prezent fără de lucru sau în stare de șomaj parțial.

Accidentele de muncă seceră anual viețile a peste 100 000 de oameni ai muncii, iar alți 1,5 milioane își pierd total sau parțial capacitatea de muncă.

Buletinul subliniază, de asemenea, că peste un miliard de ființe umane trăiesc sub „limita de sărăcie“, în special în regiunile rurale ale „lumii a treia“; că femeile — care reprezintă 1,3 din forța de muncă mondială — sînt supuse în foarte multe țări discriminărilor în retribuție și în promovare; că sute de mii de muncitori imigranți sînt supuși, de asemenea, discriminărilor și abuzurilor etc.

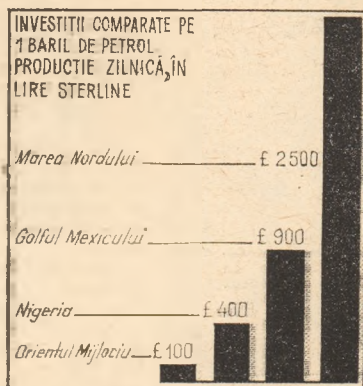
U.R.S.S.: combaterea poluării mediului ambiant

ÎN SCOPUL protejării mediului ambiant, în Uniunea Sovietică se prevede extinderea construcției instalațiilor de filtrare sau degazare etc., fiind totodată interzisă punerea în funcțiune a unor întreprinderi care nu sînt înzestrate cu sisteme de purificare a aerului sau a apei utilizate. În primii patru ani ai cincinalului actual (1971—1974) investițiile statului pentru preîntîmpinarea poluării mediului au însumat 3 miliarde ruble, fiind cu 75 la sută mai mari decît în perioada corespunzătoare a cincinalului precedent.

Rezultatele acestor eforturi devin tot mai evidente. Astfel, după cum se semnalează în presa sovietică, apa unei serii de riuri a devenit mult mai curată, scade gradul de poluare a aerului din Moscova, Leningrad și alte centre industriale. Se limpezesc, de asemenea, apele Mării Baltice, zonă în care se prevede aplicarea unui program de măsuri, elaborat în comun de Uniunea Sovietică, Finlanda, Suedia și alte țări riverane.

Escaladă a cheltuielilor în Marea Nordului

SOCIETĂȚILE britanice și norvegiene implicate în acțiunea de dare în exploa-

tare a zăcămintelor de petrol din Marea Nordului sînt tot mai neliniștite de escalada investițiilor necesare. Dacă în urmă cu cîțiva ani ele anticipau amploarea cheltuielilor la 1 000 lire sterline pentru fiecare baril din producția zilnică finală, în prezent ele constată că această sumă se ridică la 2 500 lire sterline, iar în zonele agitate ale mării — la 3 000 lire sterline și mai mult. În aceste condiții se nasc semne de întrebare în ceea ce privește rentabilitatea actualelor investiții în eventualitatea anumitor modificări posibile pe piața petrolului. Graficul de mai sus demonstrează că investițiile per baril producție zilnică sînt în Marea Nordului de 25 de ori mai mari decît cele din Orientul Apropiat.

Dezrădăcinații

DRAMA agricultorilor din țările vest-erupele care datorită condițiilor economice tot mai precare ajung la ruină și sînt nevoiți să-și părăsească părănturile pentru a căuta de lucru în orașe, a inspirat ilustratorului revistei „L'Ex-

press“, Tim, acest sugestiv desen care a primit marele premiu pe 1975 al concursului internațional de grafică și caricaturi care s-a desfășurat în acest an la Akcehir, în Turcia.

Testamentul lui Onassis

DAT publicității la Pireu, testamentul celebrului armator grec Aristot Onassis a confirmat miturile despre fabuloasa avere a acestuia: 1 miliard de dolari. Ju-

mătate din această sumă va fi consacrată creării unei fundații care va purta nu-

mele fiului său Alexandru (decedat într-un accident de avion în 1973) și al cărei sediu va fi la Vaduz, în Liechtenstein. Fiicele sale Cristina îi revine 47,5 la sută din restul averii, inclusiv flota maritimă comercială. Ultima sa soție, văduva președintelui Kennedy (în fotografie, față în față cu Cristina Onassis), moștenește o rentă anuală de 250 000 dolari și o pătrime din insula Skorpios, iar copiii ei, John și Caroline Kennedy — o rentă de 25 000 dolari pînă la împlinirea vârstei de 21 de ani. Onassis menționează în testament că în cazul în care documentul va fi contestat de soția sa Jacqueline, „să i se opună toate mijloacele legale posibile“. Deși prima vedere ultima soție a armatorului grec pare nedreptățită, presa americană precizează că încă înainte de căsătorie ea a primit 3 milioane de dolari, semnînd în schimb o declarație de renunțare la cota legală ce i s-ar fi cuvenit din moștenire.

Cel mai mare producător de roboți: Japonia

DIN CEI 3 000 de roboți ciți sînt în funcțiune în prezent în întreaga lume, pe teritoriul japonez se află jumătate. Din 110 producători de roboți, 56 sînt japonezi.

Automatele și calculatoarele, înlocuiesc omul peste tot. De pildă, firma „Nissan Motors“ a instalat roboți pe lîngă banda rulantă, radiodifuziunea și televiziunea de stat japoneze își întocmesc programele cu ajutorul calculatorului. Ministerul Industriei a elaborat, la rîndul său, anul trecut, proiectul unei uzine complet automatizate pentru construcția de mașini, în care 10 specialiști vor suplini munca a peste 700 de lucrători. K. Tanaka (fostul prim-ministru) a întocmit studii în care propune drept obiectiv național automatizarea pînă în anul 2 000 a celor mai importante ramuri economice, de la conducerea transporturilor pînă la ocrotirea mediului.

„O adevărată manipulare a medicului“

CONSUMUL excesiv de medicamente a devenit un fenomen ce îngrijorează în tot mai mare măsură cercurile medicale din numeroase țări occidentale. Peste 80% din medicii francezi consultați cu prilejul unui sondaj întreprins de agenția „Sofres“ au afirmat că acest fenomen ia proporții îngrijorătoare și în Franța: 82% dintre ei consideră că limitarea numărului de medicamente este posibilă, 72% — că este de dorit, iar 62% consideră că „multiplicarea medicamentelor constituie o risipă“. Sondajele au scos în evidență responsabilitatea ce revine industriilor farmaceutice în stimularea supraconsumului de medicamente: 43% din medici sînt de părere că „acțiunea publicitară a acestora constituie o adevărată manipulare a medicului“.

GLOSAR

DUMPING

Cezar Verzeanu, Tirgu Jiu — Prin dumping se înțelege o practică comercială discriminatorie constând din vânzarea în străinătate a unor mărfuri la prețuri inferioare celor practicate pe piața internă (după deducerea costului transportului și a celorlalte cheltuieli suplimentare).

În prezent, de pildă, în S.U.A. Ministerul Finanțelor desfășoară investigații preliminare pentru a constata temeinică acuzațiilor aduse automobilelor importate din șapte țări (R.F.G., Anglia, Franța, Italia, Suedia, Canada și Japonia, inclusiv modelelor importate de firme americane de la propriile lor filiale din Europa și Canada) că ar fi vindute la un preț inferior celui din țara de origine, făcând astfel o concurență neloială automobilelor americane. Dacă autoritățile de resort vor dovedi că această practică este reală, în virtutea Legii antidumping din 1921 guvernul S.U.A. va impune importatorilor taxe vamale suplimentare care să ridice prețurile la nivelul considerat echitabil.

STOCURI

ÎN LEGĂTURĂ cu fenomenele de criză economică din țările capitaliste, presa occidentală de specialitate acordă o atenție sporită evoluției stocurilor ca indicator conjunctural. În săptămânile recente, de exemplu, o anumită tendință de reducere a nivelului stocurilor a fost semnalată în S.U.A., fiind interpretată ca unul din semnele unei apropiate ieșiri a economiei americane din recesiune.

Prin stocuri (l. engl. inventory, l. fr. stocks, l. germ. Lager) se înțelege în practică întreprinderilor capitaliste totalitatea bunurilor, indiferent de gradul de prelucrare, aflate în depozite în momentul inventarierii. Mărimea stocurilor este supusă unor fluctuații periodice, pe care teoreticienii occidentali le împart în două categorii: voluntare și involuntare. Fluctuațiile denumite involuntare sînt în principal cele corespunzătoare oscilațiilor conjuncturii economiei capitaliste. Creșterea stocurilor este considerată de aceiași teoreticieni ca echivalentă cu o investiție, vorbindu-se chiar de existența unor cicluri de investiții în stocuri.

Deși valoarea bănească a stocurilor constituie o mărime relativ puțin însemnată în raport cu cererea totală, ea se caracterizează printr-o mare instabilitate și ca atare influențează mersul economiei într-o măsură proporțional mai mare. Afară de fluctuațiile datorate mișcărilor conjuncturale, se mai consemnează cu titlu separat cele datorate adaptării stocurilor de către întreprinderi la modificările nivelului cererii. Eforturile de adaptare sînt deseori, din cauza factorilor de incertitudine de pe piață, fic insuficiente, fie dimpotrivă excesive, ceea ce influențează la rîndul său volumul total al cererii.

De regulă, intrarea economiei unei țări capitaliste într-o perioadă de recesiune este marcată de creșterea stocurilor pe ansamblul economiei naționale, iar tendința de ieșire din recesiune — de scăderea lor. Cele mai recente date pentru S.U.A., de exemplu, arată că în luna iunie 1975 stocurile industriei prelucrătoare au scăzut cu circa 900 milioane dolari față de luna precedentă, dar nivelul lor — circa 148 miliarde de dolari — era încă sensibil superior celui din iunie 1974, cînd a fost de circa 133,5 miliarde (cifrele sînt date în prețurile curente). Publicarea sistematică în țările dezvoltate a cifrelor privind situația stocurilor este unul din instrumentele de urmărire operativă a situației conjuncturale.

Capacități

Gheorghe Vrăbiescu, Hunedoara — Folosirea incompletă a capacităților de producție constituie un fenomen cronic în economia capitalistă. Statisticile oficiale occidentale consemnează că nici în perioadele de avînt economic (de „boom”) gradul de utilizare a capacităților de producție nu se apropie decît ararori de 100%. Gradul atins în 1973, un an de boom, pe ansamblul industriei prelucrătoare a S.U.A., de exemplu, a fost de 83,3%. În al doilea trimestru al anului în curs gradul de utilizare a capacităților în industria prelucrătoare americană a fost de numai 66,5% (din capacitatea teoretică), față de 80,1% cu un an în urmă, fiind cel mai scăzut grad de utilizare a capacităților de producție de după 1948.

Bank of America

Doru Ionescu, București — „Bank of America”, care utilizează sloganul publicitar „A man on the spot” (Pretutindeni un om la fața locului), este cea mai mare bancă comercială din întreaga lume capitalistă. Activele sale totalizează 60,4 miliarde de dolari, iar depunerile 50,7 miliarde de dolari. Ea utilizează 62 300 de salariați. „Bank of America” a fost fondată în 1904 sub numele de „Bank of Italy” și și-a luat numele actual în 1930, cu ocazia fuziunii sale cu o bancă din California.

Concorde

Dumitru Baltes, Cimpina — Avionul supersonic franco-englez Concorde nu a primit încă din partea autorităților de resort americane autorizația de a ateriza la New York, dar se crede că ea ar putea fi obținută pînă la sfîrșitul anului. Potrivit unei declarații a directorului general al societății „Aéro-spatiale”, Cristofini, citată de revista **Paris Match** (19 iulie), 115 avioane Concorde ar urma să zboare în anul 1981 pe 15 linii aeriene internaționale.

Groenlanda

Marcel Bondoc, Craiova — Groenlanda — cea mai mare insulă de pe glob (2 175 600 km², din care numai 371 700 km² neacoperiți de gheață, și 46 000 de locuitori, majoritatea eschimoși) — este din punct de vedere constituțional o parte a Regatului Danemarcei. Printre bogățiile care se presupune că se află sub stratul său de gheață se numără uraniul. Groenlanda urmează să obțină

în curînd autonomie în domeniul economic și, potrivit unor opinii apărute în presa internațională, în baza acestui fapt, către sfîrșitul anului, autoritățile din Godthaab, capitala insulei, vor organiza un referendum în privința apartenenței la Piața Comună vest-europeană. Se amintește, cu acest prilej, că la referendumul pe această temă organizat la timpul său în Danemarca și terminat cu un rezultat favorabil aderării, 70% din votanții groenlandezi s-au pronunțat împotriva participării la C.E.E.

Sateliții pentru telecomunicații

Șerban Gavrițescu, Tirgoviste — Dacă satelitul american de telecomunicații Early Bird, lansat acum zece ani, avea numai 240 de circuite telefonice, sateliții lansați în ultima vreme pe o orbită similară (la 22 300 de mile deasupra Ecuatorului) au circa 7 000 de circuite telefonice. Un asemenea satelit poate retransmite, de asemenea, programe de televiziune (pînă la 12 canale, în culori), mesaje telex, date pentru calculatoare. Principala firmă occidentală constructoare de asemenea sateliți pentru telecomunicații este „Hughes Aircraft” din California, care are la activul său pe Early Bird și toată gama sateliților Intelsat acum în folosință, de asemenea, primul satelit canadian (Anik, 1972), primul satelit american (Westar, 1973) destinat comunicațiilor interne, precum și un contract cu Indonezia pentru realizarea unui sistem de transmisii prin satelit care să lege numeroasele insule ale acestui arhipelag. Chiar din exemplele citate pînă acum puteți observa că țările cele mai interesate în acest sistem de telecomunicații prin sateliți sînt cele cu o suprafață foarte întinsă, cu populații dispersate (Canada, Australia, Nigeria, India, Iran, statele arabe etc.) sau cele insulare (Indonezia).

Țările scandinave au anunțat că studiază realizarea unui satelit regional pentru televiziunea internordică, menit să contribuie și la ameliorarea legăturilor telefonice, inclusiv cu Groenlanda și cu platformele de foraj din Marea Nordului.

Agenția spațială japoneză a anunțat la rîndul său la 21 iulie că a semnat contracte cu N.A.S.A. pentru lansarea a trei sateliți staționari experimentali în 1977 și 1978. Sateliții, care vor fi lansați cu rachete purtătoare americane de la Cap Canaveral, vor fi asamblați de firme electronice japoneze, utilizînd o tehnologie americană.

Date citate de revista engleză **The Economist** (19 iulie) estimează costul unui satelit de telecomunicații la circa 8 milioane de dolari. Mult mai costisitoare este însă rețeaua stațiilor de urmărire de la sol.

Institutul internațional pentru uraniu

Ion Vranca, Tirgoviste — Institutul internațional pentru uraniu — pe care l-ați găsit amintit în nr. 29/1975 al „Revistei economice” — a fost creat în luna iunie a.c. la Londra, de societățile din Anglia, Australia, Canada, Franța și R.S.A. care se ocupă cu exploatarea zăcămintelor acestui metal. Celor 15 companii fondatoare (inclusiv Comisariatul pentru energie atomică din Franța) le revin circa 60% din cantitatea de minerul de uraniu extrasă din țările capitaliste dezvoltate și în țările ne-socialiste în curs de dezvoltare. Se prevede că și consumatorii de uraniu vor putea deveni membri asociați ai institutului.

Principalele obiective pe care și le propune institutul sînt: studierea cererii și ofertei de concentrat de uraniu în țările capitaliste; efectuarea de cercetări pentru determinarea resurselor de uraniu și a necesităților respective; cercetarea problemelor legate de lărgirea domeniilor de utilizare a uraniului în scopuri pașnice; schimbul de informații ș.a.

Cheltuieli turistice

Mihaela Bănică, București — 1). Principala țară emițătoare de turiști pe plan mondial a fost în ultimii doi ani R.F. Germania, care a întrecut S.U.A., în legătură probabil cu încetinirea mai pronunțată a activității economice în această din urmă țară.

În actualul sezon, principalele agenții vest-germane au înregistrat o sporire a vânzărilor — considerată născăpătată în actualul context economic — de circa 30%, încasările de pe urma turisților respectivi fiind estimate pentru acest an la echivalentul a 8 miliarde de dolari (inclusiv transportul).

2) Prima firmă străină care și-a instalat o uzină de montaj pentru automobile pe teritoriul S.U.A. este firma suedeză Volvo. Filiala sa americană profită în prezent de faptul că importatorii nu au reușit să acopere cererea crescîndă de autoturisme mai mici înregistrată pe piața S.U.A. după declanșarea „crizei energice”.

Obligațiile instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor economice în legătură cu unele operațiuni la C.E.C.

NUMEROȘI cititori ai revistei, conducători ai compartimentelor financiar-contabile ne-au solicitat unele explicații și clarificări în legătură cu folosirea noului instrument de economisire a populației pe bază de consimțământ scris prin virament. Pentru realizarea în bune condiții a operațiunilor sus-menționate, revista a solicitat Casei de Economii și Consemnațiuni o consultație pe care o publicăm mai jos.

ÎN CADRUL politicii generale a partidului și statului nostru de dezvoltare armonioasă a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate, un loc important îl ocupă și mobilizarea disponibilităților bănești ale populației la Casa de Economii și Consemnațiuni.

Realizarea acestui obiectiv, alături de altele, contribuie la asigurarea unei sănătoase circulații bănești, precum și la stabilitatea monedei naționale.

Având în vedere direcțiile de dezvoltare menționate mai sus, Casa de Economii și Consemnațiuni, în baza prevederilor H.C.M. nr. 2037/1969 a pus la dispoziția publicului, ca formă de economisire, depunerile la C.E.C. pe bază de consimțământ scris prin virament.

Depunerile prin virament se efectuează pe baza consimțământului scris al depunătorilor, prin care aceștia solicită să li se depună cu regularitate sau ocazional, la C.E.C., întreaga retribuire sau numai o parte pe librete de economii sau în conturi personale.

Consimțământele se dau pe formulare tip puse la dispoziție depunătorilor de către unitățile sau mandatarii C.E.C.

Consimțământele se completează de către depunători și se predau de aceștia organului financiar al instituției, întreprinderii sau organizației respective, care le vizează și le predă mandatarii sau unității C.E.C.

Pe baza consimțământelor și a statelor de plată retribuitei, mandatarii sau unitățile C.E.C. întocmesc un tabel al depunerilor pe bază de consimțământ scris.

Tabelul, întocmit și semnat de persoanele competente ale unităților C.E.C., se vizează de serviciul financiar al instituției, întreprinderii sau organizației respective. Un exemplar din tabel rămâne la serviciul financiar al unității respective.

Pentru depunerile pe bază de consimțământ scris prin virament pe librete de economii sau în conturi personale, în cazul în care în instituțiile, întreprinderile sau organizațiile respective nu există ghișee C.E.C., tabelele respective se întocmesc de serviciile financiare ale organizațiilor care efectuează virarea sumelor.

Operațiile de depuneri prin virament în conturile personale și pe librete de economii se efectuează pe bază de dispoziții de plată date de organizațiile socialiste din conturile cărora se efectuează viramentul. La dispoziția de plată se anexează un exemplar din tabel.

Virarea drepturilor bănești de către organizațiile socialiste se face la sucursalele și filialele C.E.C. la care sint deschise conturile personale ale beneficiarilor.

Înregistrarea în libretele de economii a sumelor virate se face de unitățile și mandatarii C.E.C., la prezentarea libretelor de economii de către depunători. În conturile personale, înregistrarea sumelor virate se face la sucursalele și filialele C.E.C. fără a fi necesară prezentarea de către titularii acestora a vreunui document.

În completarea normelor legale menționate mai sus, în legătură cu depunerea economiilor bănești ale populației prin virament pe bază de consimțământ scris pe librete de economii sau în conturi personale, Banca Națională a Republicii Socialiste România, prin normele metodologice nr. 1/1972 privind creditarea pe termen scurt și

efectuarea plăților între unitățile socialiste, a reglementat plățile din cont de orice valoare ce se pot efectua între unitățile socialiste.

Astfel, se subliniază în cadrul acestor plăți fără numerar și virarea sumelor reținute din retribuții pentru alimentarea libretelor de economii sau a conturilor personale deschise la unitățile C.E.C. pe numele lucrătorilor respectivi, precum și virarea sumelor din conturile curente ale populației de la unitățile C.E.C. către unitățile socialiste (pct. 136 și 157 din normele metodologice nr. 1/1972 ale B.N.R.S.R.).

Din conturile personale se pot efectua plăți ocazionale sau periodice prin virament în favoarea instituțiilor, întreprinderilor sau organizațiilor.

Plățile periodice prin virament se efectuează către instituțiile și întreprinderile prestatoare de servicii, precum și plăți de impozite și taxe.

Din conturile personale se pot efectua viramente periodice pentru plata impozitelor, primelor de asigurare, abonamentelor telefonice, prestațiilor (apă — canal — salubritate), consumului de energie electrică, consumului de gaze naturale, chirie și alte plăți care privesc pe titularii conturilor curente.

Titularii conturilor curente personale care vor să efectueze plăți din conturile lor se adresează în scris organizațiilor socialiste beneficiare, cărora le solicită, ca documentele de plată să fie remise sucursalelor sau filialelor C.E.C. la care se află deschise conturile în vederea achitării lor.

Cererile adresate organizațiilor socialiste în favoarea cărora urmează a se efectua plăți periodice se vizează în prealabil de sucursalele sau filialele C.E.C. la care sint deschise conturile.

Tot pe linia evitării circulației numerarului, Casa de Economii și Consemnațiuni a introdus în baza H.C.M. nr. 2037/1969 pentru titularii de conturi curente, un instrument de plată și anume cecurile din carnețe de cecuri cu sumă limitată.

Aceste cecuri pot fi utilizate și la efectuarea de plăți pentru procurarea de marfuri la organizațiile comerciale de stat și cooperatiste, pentru prestări de servicii și pentru achitarea de sume datorate statului sau organizațiilor socialiste stabilite de Casa de Economii și Consemnațiuni împreună cu organele tutelare ale organizațiilor socialiste respective, direct sau prin organele lor teritoriale.

Organizațiile socialiste care au primit în plată cecuri din carnețe de cecuri cu sumă limitată remit cecurile sucursalelor sau filialelor C.E.C. celor mai apropiate prin unitățile bancare la care au deschise conturile.

Este de reținut faptul că depunerile prin virament pe bază de consimțământ scris, pe librete de economii sau în conturi personale se pot efectua atit din retribuția lunară cit și din oricare drepturi bănești ale solicitatorilor.

Pentru realizarea în bune condiții a operațiunilor menționate mai sus, conducerea instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor au sarcina de a urmări și traduce în viață reglementările legale în vigoare sprijinind lucrătorii din unități care efectuează operațiunile respective.

Ștefan PĂUNESCU

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul numărului 33/15 august 1975

– Ideologie – politică – educație – Conducătorii întreprinderilor – militanți activi pentru înlăturarea politicii partidului și statului (I. Velea) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

– Cincinalul 1976–1980: Orientări, ritmuri, eficiență – Investițiile în noul cincinal (II) (dr. M. Diamandopol, președintele Băncii de Investiții) 4

– Investigație „R.E.”: Creșterea exporturilor – sarcină de răspundere, factor de progres (B. Pădure) 7

– Ridicarea continuă a calității produselor – obiectiv esențial în procesul creșterii economice (D. Niculescu) 9

– Asigurarea utilajelor tehnologice pe șantierele de investiții (G. Ruscianu) 11

– CONDUCERE ORGANIZARE

– Experiințe în actualitate la întreprinderea „Autobuzul”: Ciclograma de servire – metodă de îmbunătățire a folosirii utilajelor (ec. I. Cristea) 14

– Congresul internațional de cibernetică și sisteme (ing. C. Bilciu) 16

TEORII – IDEI

– Tehnici cibernetice de proiectare și analiză a activității unităților economice (I) (St. Birlea) 18

– Convorbiri economice cu dr. Faruk Berkol, coordonator al Biroului Națiunilor Unite pentru ajutoarea regiunilor calamitate (UNIRO): „Lichidarea decalajelor economice contemporane este vitală pentru viitorul comunității internaționale” (George Hașeganu) 21

– Școli – curente – economiști
– De la „virsta creșterii” la „conducerea inflației” (C. Bichi) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

– Cooperarea economică și tehnicoștiințifică – parte integrantă a unei Europe a înțelegerii și păcii (C. Ionescu-Bujor) 24

– Tendințe–conjuncturi 26

– Apropiata sesiune anuală FMI-BIRD: O nouă etapă pe calea clarificării valutar-financiare (dr. C. Kirilșescu) 27

– Piața monetară internațională 29

– Mondorama 30

– Curier: Întrebări, răspunsuri 31

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelșescu (secretar general de redacție), Stere Gioga, Ioniță Oiteanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

PENTRU -BUGETUL DV., AL FAMILIEI DV.

Cumpărăturile cu plata în rate = MARFA PE LOC, PLATA EȘALONATĂ
PE 6 SAU 8 LUNI.

avans
20-30%
+6-8 rate lunare

August	Septembrie	Octombrie
4 11 18 25 5 12 19 26 6 13 20 27 7 14 21 28 8 15 22 29 9 16 23 30 10 17 24 31	1 8 15 22 29 2 9 16 23 30 3 10 17 24 4 11 18 25 5 12 19 26 6 13 20 27 7 14 21 28	6 13 20 27 7 14 21 28 8 15 22 29 9 16 23 30 10 17 24 31 11 18 25 12 19 26
Februarie	Martie	Noiembrie
3 10 17 24 4 11 18 25 5 12 19 26 6 13 20 27 7 14 21 28 8 15 22 9 16 23	3 10 17 24 31 4 11 18 25 5 12 19 26 6 13 20 27 7 14 21 28 8 15 22 29 9 16 23 30	3 10 17 24 4 11 18 25 5 12 19 26 6 13 20 27 7 14 21 28 8 15 22 29 9 16 23 30
Decembrie	Ianuarie	
1 8 15 22 29 2 9 16 23 30 3 10 17 24 31 4 11 18 25 5 12 19 26 6 13 20 27 7 14 21 28	4 11 18 25 5 12 19 26 6 13 20 27 7 14 21 28 8 15 22 29 9 16 23 30 10 17 24 31 11 18 25 12 19 26	

Vă puteți da seama de marile avantaje ale acestui sistem modern de comerț, numai cumpărând confecții cu plata în rate, la prețuri accesibile tuturor!

Achitarea unui avans de 20—30% la achiziționarea mărfurilor reduce cuantumul cotei lunare, înlesnind astfel simțitor plata ratelor.

Cumpărați cu plata în rate

CONFECȚII FINITE SAU LA ULTIMA PROBA

Lucrători ai unităților socialiste, toate celelalte categorii de lucrători membri ai cooperativelor meșteșugărești, pensionari!

Achitând doar un avans convenabil, vă puteți procura haine noi, atât pentru dv. cit și pentru membrii familiei dv.

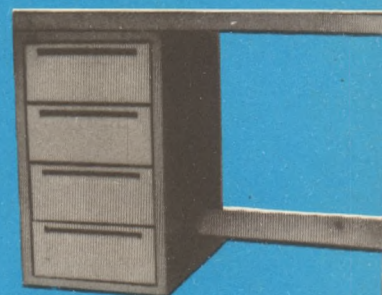
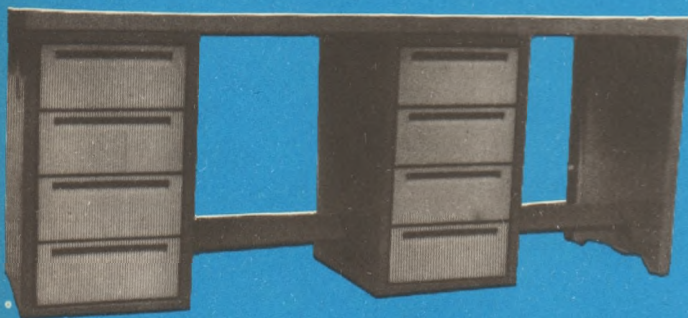
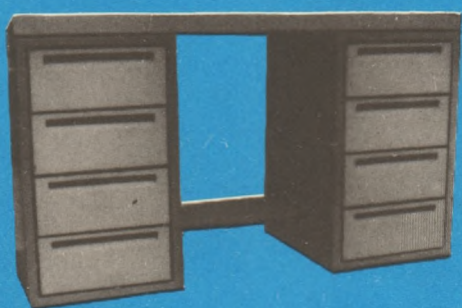
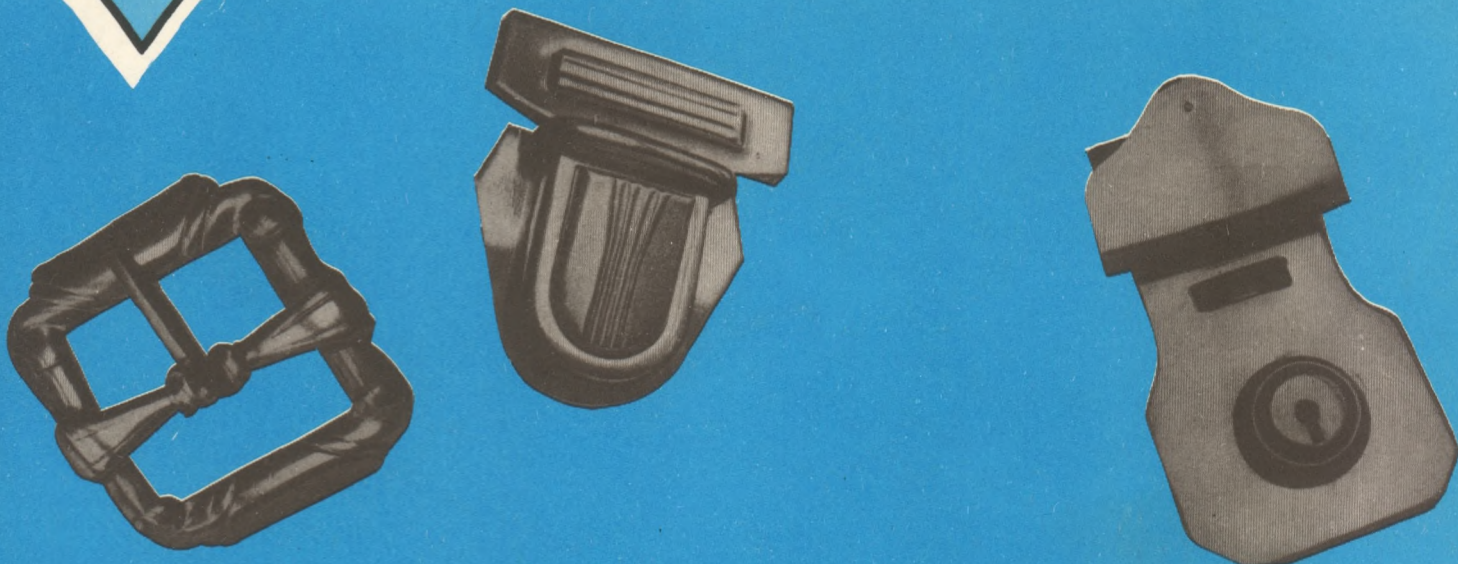
Magazinele comerțului de stat vă oferă marele avantaj al cumpărăturilor cu plata în rate, punându-vă la dispoziție un bogat sortiment de confecții moderne, elegante.

I.I.S. „11 Iunie”

GALAȚI

Str. Calea Prutului
nr. 50 A
Telefon 15221-15222-15223
Telex : 015240

Oferă o gamă variată de produse

- Accesoriile metalice pentru industria de marochinărie, încălțăminte și galanterie
  - Ambalaje metalice litografiate, articole de menaj, găleți zincate
  - Mobilier industrial și tehnologic
  - Paturi pentru adulți și copii, timpiarie metalică
  - Unele de grădărie (lopeți, greble, casmale)
- Pentru informarea dv., solicitați cataloagele de produse ale întreprinderii.